

МВС України
Харківський національний університет
внутрішніх справ

**Актуальні проблеми
адміністративно-правового
забезпечення діяльності
Національної поліції**

Тези доповідей учасників
науково-практичної конференції
курсантів та студентів

(м. Харків, 12 грудня 2017 р.)

Харків 2017

УДК 342.951:351.74(477)
ББК 67.9(4УКР)301.163
А45

*Друкується за рішенням оргкомітету відповідно до доручення
Харківського національного університету внутрішніх справ
від 11.09.2017 № 136*

Актуальні проблеми адміністративно-правового
А45 забезпечення діяльності Національної поліції : тези
доп. учасників наук.-практ. конф. курсантів та сту-
дентів (м. Харків, 12 груд. 2017 р.) / МВС України,
Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків, 2017. –
196 с.

Збірник містить наукові розробки курсантів, студентів
та слухачів магістратури Харківського національного уні-
верситету внутрішніх справ, присвячені дослідженню
теоретичних і прикладних аспектів адміністративного
забезпечення діяльності Національної поліції України.

Для ад'юнктів, аспірантів, курсантів, студентів та слу-
хачів вищих навчальних закладів юридичного профілю.

**УДК 342.951:351.74(477)
ББК 67.9(4УКР)301.163**

*Матеріали викладені в авторській редакції з незначними
коректорськими правками. Відповідальність за точність
поданих фактів, цитат, цифр і прізвищ несуть автори та їх
наукові керівники. Електронна копія збірника безоплатно
розміщується у відкритому доступі на сайті Харківського
національного університету внутрішніх справ
(<http://www.univd.edu.ua>) у розділі «Видавнича діяльність».
Матеріали науково-практичних конференцій, семінарів тощо»,
а також у репозитарії ХНУВС (<http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/>).*

Зміст

АРЕНДАР В. В.

Шляхи покращення інституту взаємодії поліції і населення
в умовах реформування правоохоронної системи 9

БАРБАШОВ О. Г.

Щодо проблем нормативно-правового регулювання
дисциплінарного провадження в органах Національної
поліції України..... 12

БІБА А. В.

Правове регулювання захисту дітей в Україні..... 15

БІЛЕЦЬКА С. В.

Історичні етапи та сучасні перспективи протидії злочинам
правоохоронними органами України 17

БРОДОВСЬКИЙ С. С.

Забезпечення прав і свобод людини – зміст діяльності
Національної поліції 21

БУРЛАКУ О. Г.

Комунікативний аспект досудового розслідування 26

ВАНІВСЬКА Л. Р.

Національна поліція як суб'єкт профілактики
правопорушень, що вчиняються неповнолітніми..... 29

ГАВРИЛЮК Д. А.

Сучасний стан розвитку й функціонування органів
системи МВС України 31

ГАМАЮНОВА К. В.

Маніпуляція свідомістю людини як джерело
інформаційно-психологічної загрози 34

ГЛОТОВА О. Д.

Поняття пенітенціарної безпеки 37

ГОЛОВКО Р. Г.

Удосконалення законодавства у сфері протидії насильству в сім'ї шляхом ратифікації Стамбульської конвенції 41

ГОЛУБ Ю. В., СКРИПЛЮК Т. Р.

Основні аспекти взаємодії слідчого та оперативного підрозділів у досудовому розслідуванні 45

ГОМОН А. В.

Розвиток інформаційного забезпечення правоохоронними органами з метою протидії проявам економічної злочинності 48

ГОРЯНИЙ А. А.

Проблема захисту персональних даних у Національній поліції 51

ГРИЩЕНКО В. Ю.

Шляхи покращення системи професійної підготовки правоохоронців до дій в екстремальних ситуаціях 54

ГУРОВА В. О.

Противодействие насилию в семье 58

ДМИТРИВ О. Р.

Окремі питання правоохоронної діяльності 61

ЗАКОМОРНИЙ Я. О.

Історія розвитку співробітництва з оперативними контактами 64

ЗАПОРОЖЕЦЬ А. К.

Проблеми нелегальної міграції в Україні 67

ІЛЬЧЕНКО Ю. П.

Тактика проведення окремих слідчих (розшукових) дій при розслідуванні шахрайства в банківській сфері 71

КАПЕЧУЛА А. О.

Зміст і значення нормативно-правового акта в діяльності органів публічного адміністрування 74

КОМАР Я. С.

Проблеми здійснення поверхневої перевірки: питання
теорії та практики 77

КОРЕЦЬКА Ю. П.

Проблемні питання повідомлення особі про підозру
в рамках реалізації матеріалів оперативно-розшукової
діяльності..... 81

КОРНЄЄВ І. Д.

Актуальні питання правореалізації обмеження
пересування особи в діяльності поліції..... 85

КОРНЄЄВА Я. Ю.

Сучасний погляд на адміністративний примус
у діяльності Національної поліції 89

КРАТАСЮК К. О.

Протидія кібершахрайству щодо використання пристроїв
для незаконного втручання в роботу банкоматів..... 92

МАЛЬКОВА М. О.

Робота психолога з дітьми, які зазнали насильства в сім'ї 96

МАРТИНЮК А. Р.

Особливості управління в органах Національної поліції
при надзвичайному стані 98

МИХАЙЛОВА О. Ю.

Перцептивна функція професійного спілкування
працівників Національної поліції..... 101

МОРОЗ М. В.

Використання невербальної комунікації
при проведенні допиту 104

МУРЗО Є. О.

Забезпечення безпеки дорожнього руху адміністративно-
правовими засобами..... 107

ОСТАПЕНКО В. В.

Доцільність використання «проблемного методу управління» в підрозділах Національної поліції України..... 111

ПЕРУШКО М. О.

Запобігання корупції у військовій сфері 113

ПЕТРОВ В. О.

Окремі аспекти криміналістичної характеристики як складової оперативно-розшукової характеристики терористичного акту..... 118

ПОДРІЗ В. В.

Розуміння змісту поняття «законодавство» в діяльності суб'єктів координації правоохоронної діяльності..... 121

ПОЛЩУК А. С.

Щодо окремих аспектів здійснення спеціального досудового розслідування..... 125

ПРИШВА О. О.

Проблеми запобігання побутовому насильству 127

СЕЧАНЦИНА Д. О.

Щодо функціонального призначення Національної поліції України..... 131

СТЕФАНЧУК Л. І.

Поліцейське піклування як один із видів превентивних заходів діяльності органів Національної поліції..... 135

СУР І. С.

Особливості протидії насильству в сім'ї: соціально-психологічний аспект 138

ФЕЩЕНКО Я. І.

Удосконалення нормативно-правового регулювання щодо застосування фізичної сили працівниками Національної поліції України 141

ФУРМАН К. В.

Особливості іміджу працівника Національної поліції
та юриста 144

ХМЕЛИК М. С.

Підвищення рівня довіри населення поліцейської
дільниці до дільничного офіцера 147

ХМЕЛИК М. С.

Дільничний офіцер поліції як суб'єкт протидії
насилъству в сім'ї 150

ХОДЕЄВА І. І.

Перевірка поліцейським документів в особи у випадку,
коли існує достатньо підстав вважати, що особа вчинила
(має намір вчинити) правопорушення 153

ЦЕБИНОГА В. Ю.

Реформування освіти в МВС України 157

ЦЕБИНОГА В. Ю.

Деякі питання використання зарубіжного досвіду
для вдосконалення процедури реєстрації транспортних
засобів в Україні 160

ЦИГРИК В. В.

Деякі аспекти матеріально-фінансового забезпечення
органів Національної поліції 164

ЦИМБАЛ В. В.

Психологічне насилъство в сім'ї – актуальна проблема
сьогодення 166

ЧЕРКАС К. К.

Щодо деяких аспектів інституту укладення угод
у кримінальному провадженні 169

ЧЕРНОВОЛ В. С.

Кибербезпека як різновид публічної безпеки 172

ЧЕРХАВСЬКИЙ М. В.

Щодо недоліків кримінальної відповідальності
за вчинення правопорушення, пов'язаного з корупцією 175

ЧИБИРЯК М. С.

Латентне насильство в сім'ї як соціально-психологічна
проблема українського суспільства..... 179

ЧУПРИНА А. В.

Можливості використання системи відеоспостереження
у протидії злочинності 183

ШЕВЦОВА І. І.

Професійне спілкування правоохоронця:
основні напрямки вдосконалення 186

ШЕВЧЕНКО М. І.

Стан і перспективи правового забезпечення соціальної
підтримки інвалідів в Україні (на прикладі інвалідів,
засуджених до позбавлення волі) 188

ШЕСТАКОВА А. В.

Професійні якості майбутніх працівників
правоохоронних органів 192

УДК 351.74(477)

Вікторія Володимирівна АРЕНДАР,

*слухач групи ФЗ-101м магістратури факультету № 3
Харківського національного університету внутрішніх справ*

Науковий керівник:

Ірина Дмитрівна КАЗАНЧУК,

*кандидат юридичних наук, доцент,
професор кафедри адміністративної діяльності поліції
факультету № 3
Харківського національного університету внутрішніх справ*

ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ІНСТИТУТУ ВЗАЄМОДІЇ ПОЛІЦІЇ І НАСЕЛЕННЯ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ ПРАВООХОРОННОЇ СИСТЕМИ

Як відомо, ефективне виконання поліцейської діяльності не можливе без підтримки і допомоги громадськості, які базуються на повній довірі до правоохоронних органів. В Україні реформування системи МВС України та поява Національної поліції України не тільки уособлює собою зміну назви цього правоохоронного органу держави, але й заклала фундамент для удосконалення інституту партнерської взаємодії поліції і громадських інституцій, підвищення рівня довіри населення до поліції та покращення іміджу поліції в суспільстві.

Відповідно до Закону України «Про Національну поліцію» діяльність поліції здійснюється у тісній взаємодії з населенням, територіальними громадами і громадськими об'єднаннями на засадах партнерства [1, с. 11]. При цьому рівень довіри населення до поліції є основним критерієм оцінки ефективності діяльності органів і підрозділів поліції. Отже, такі соціальні категорії як «взаємодія», «партнерство» і «довіра» є визначальними складовими успішної діяльності поліції як сервісної служби європейського зразка.

Взаємодія – філософська категорія, що відображає процес безпосереднього або опосередкованого впливу об'єктів (суб'єктів) один на одного, який породжує встановлення найрізноманітніших зв'язків (взаєморозуміння, взаємовплив, взаємні дії, взаємостосунки, спілкування) між об'єктами (суб'єктами).

Актуальні проблеми адміністративно-правового забезпечення діяльності Національної поліції. Харків, 2017

Законодавче закріплення принципу тісної співпраці поліції з населенням і іншими інститутами громадянського суспільства на партнерських засадах зобов'язує поліцейських спрямовувати свою діяльність на вирішення потреб суспільства. За таких умов, виправдовуючи соціальне призначення поліції як сервісної служби, персонал поліції першочергово має орієнтуватися на реалізацію стратегії Community Policing – «партнерство заради спокою».

Довіра – це найвища цінність будь-якого суспільства, і вона ґрунтується на впевненості в прозорості і підзвітності дій поліції. Чим вищий рівень, тим ефективніше проявляються всі аспекти взаємодії, і громадськість скоріше буде йти на співпрацю і надавати інформацію та повідомляти про злочини, а поліція в свою чергу систематично та своєчасно інформувати про вжиті заходи [2, с. 27].

Але щоб вказані категорії мали реальний зиск сучасній українській поліції слід активно запроваджувати перевірний часом зарубіжний досвід участі громадськості в правоохоронній діяльності [3, с. 11]. Так, у багатьох європейських країнах діє громадська організація «Зупини злочинця», яка допомагає поліції в боротьбі зі злочинністю, забезпеченні належного стану правопорядку, проведенні профілактичної, превентивної, виховної, консультативної роботи. В Японії на кожній поліцейській дільниці функціонують відділення Асоціації запобігання злочинності, членом якої можуть стати не тільки пересічні громадяни, а й об'єднання осіб за професіями, представники котрих частіше за інших стають жертвами злочинних посягань (водії громадського транспорту, працівники банківської сфери, торговельних мереж, листоноші та інші).

Отже, в умовах сьогодення з метою підвищення ефективності поліцейської діяльності, удосконалення інституту партнерської взаємодії між органами поліції та населенням необхідно здійснювати ряд заходів, а саме:

- 1) здійснювати заходи щодо організації правового інформування і виховання дорослого населення та молоді в дусі поваги до закону [2, с. 30];

- 2) проводити постійні зустрічі з громадою, а також здійснювати спільну профілактичну роботу шляхом організації і проведення нарад, конференцій, круглих столів та інших заходів;

3) активізувати діяльність громадських формувань правоохоронного спрямування, стимулювати їх участь на допомогу і підтримку поліції;

4) своєчасно інформувати населення через засоби масової інформації, мережі Інтернет про діяльність поліції у сфері боротьби зі злочинністю та профілактики правопорушень;

5) налагоджувати тісний зв'язок з представниками мас-медіа, а також всебічно сприяти журналістам під час об'єктивного висвітлення ними подій правоохоронного характеру;

6) формувати та підтримувати розвиток сайтів територіальних органів Національної поліції, на яких кожен громадянин матиме змогу відслідковувати кримінальну хроніку, подавати пропозиції та зауваження щодо роботи поліції, швидко отримувати відповідь, проглядати карту відповідного району у місці та бачити місця, де найчастіше були скоєні правопорушення;

7) покращувати роботу зі зверненнями громадян, своєчасно реагувати та вчасно повідомляти про прийняті по ним рішення.

Список бібліографічних посилань

1. Про Національну поліцію : закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. *Урядовий кур'єр*. 2015. № 146.

2. Казанчук І. Д. Європейські стандарти розвитку інституту партнерства між Національною поліцією України і громадськістю як важливий напрямок реалізації природоохоронної функції держави // Особливості розвитку законодавства України у контексті євроінтеграційних процесів : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпропетровськ, 17–18 груд. 2015 р.). Дніпропетровськ : ГО «Українська асоціація правових досліджень», 2015. С. 26–31.

3. Гаврилюк Т. Д. Адміністративно-правові засади співпраці міліції (поліції) з населенням: європейський досвід : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2011. 20 с.

Одержано 09.10.2017

Олексій Георгійович БАРБАШОВ,

курсант 2 курсу факультету № 4

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Віталій Борисович ПЧЕЛІН,

доктор юридичних наук, доцент кафедри

адміністративного права і процесу факультету № 3

Харківського національного університету внутрішніх справ

ЩОДО ПРОБЛЕМ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДИСЦИПЛІНАРНОГО ПРОВАДЖЕННЯ В ОРГАНАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Однією з проблем забезпечення дисципліни та законності в органах і підрозділах Національної поліції є неналежне нормативно-правове регулювання дисциплінарного провадження даних суб'єктів правоохоронної діяльності. При цьому слід відмітити те, що в загальнотеоретичному значенні під дисциплінарним провадженням розуміють регламентований адміністративним законодавством порядок розгляду та вирішення індивідуальних справ стосовно осіб, які вчинили дисциплінарні проступки, спрямовані на встановлення об'єктивної істини та притягнення винних до дисциплінарної відповідальності [1, с. 120].

На сьогодні відсутні концептуальні підходи до окреслення кола службових правопорушень, внаслідок вчинення яких, співробітник органів Національної поліції може бути притягнутий до дисциплінарної відповідальності. Так само на нормативно-правовому рівні детально не регламентовано інститут нормативно-правового регулювання дисциплінарного провадження поліцейських. Недосконалість процесуальних норм дисциплінарної відповідальності потрібно вбачати суттєвою прогалиною її правового регулювання, яка, з одного боку, обмежує права співробітників (особливо їх низової ланки), а з іншого – створює обставини для не правильного застосування дисциплінарної влади з боку керівників.

Вагомим недоліком нормативно-правового регулювання дисциплінарного провадження в органах Національної

поліції є відсутність єдиного законодавчого акта, який би реалізовував злагодженість та порядок здійснення процесуальних дій відповідно до всіх стадій такого провадження. Звернувшись до Закону, що визначає правові засади організації та діяльності Національної поліції України, а саме до Закону України «Про Національну поліцію України» від 2 липня 2015 року, було з'ясовано, що він безпосередньо питання дисциплінарної відповідальності не регулює. Лише в ст. 19 вказується, що у разі вчинення протиправних діянь на поліцейських покладається дисциплінарна відповідальність відповідно до закону [2]. Проаналізувавши даний нормативно-правовий акт, можемо помітити, що багато його норм, які регулюють дисциплінарне провадження в підрозділах Національної поліції України, мають бланкетний характер (п. 3 ч. 1 ст. 65, ч. 1 ст. 70, п. 6 ч. 1 ст. 77, ч. 3 ст. 84, ч. 1 ст. 85). Дані положення відсилають регулювання дисциплінарного провадження відповідно до Закону України «Про дисциплінарний статут Національної поліції України». [3]

Проте такого закону на сьогодні не існує. Лише на розгляді у Верховній Раді України є однойменний законопроект, а питання пов'язані із здійсненням дисциплінарного провадження регулюються чинним Законом України «Про Дисциплінарний статут ОВС України» від 22 лютого 2006 року. Він досі використовується при проведенні службових розслідувань, прийнятті рішень про застосування заходів дисциплінарного впливу. Даний закон, на сьогоднішній день, вважається основним джерелом дисциплінарного провадження в органах Національної поліції України. Один з пріоритетів цього закону – чітка регламентація положень, які відносяться до процедур проведення службової перевірки та вирішення службових конфліктів, зокрема це питань, пов'язані з притягненням працівника до дисциплінарної відповідальності [4].

А тому на порядку денному виноситься питання щодо заміни наведеного нормативно-правового акта більш сучасним, який відповідає вимогам сьогодення. Сама назва вищенаведеного Закону є морально застарілою, так як використання аббревіатури ОВС в ній є недоречною. Це пояснюється тим, що сьогодні тривають виключення категорії ОВС із понятійного апарату, окрім цього, він містить застарілі положення щодо діяльності співробітників поліції.

А тому в черговий раз підкреслимо про необхідність прийняття Закону «Про Дисциплінарний статут Національної поліції України». Задля усунення цієї прогалини, розглядається проект даного Закону. Аналіз цього законопроекту дає підставу стверджувати, що він потребує деяких уточнень. Зокрема, мова може йти про наступне: він не містить вичерпного переліку діянь, які вважаються дисциплінарними проступками, не встановлено конкретні види порушення службової дисципліни, внаслідок чого можна притягнути особу до дисциплінарної відповідальності, аж до звільнення, відсутній перелік обставин, за яких дисциплінарна відповідальність виключається.

Таким чином, аналіз стану нормативно-правового регулювання дисциплінарного провадження в органах Національної поліції України, свідчить про наявність декількох проблем в даній сфері. По-перше, на сьогодні суттєвого оновлення потребує законодавство щодо дисциплінарного провадження в органах Національної поліції України. По-друге, проект Закону України «Про Дисциплінарний статут Національної поліції України» повинен бути доопрацьований та введений в дію. При вчиненні таких кроків потрібно не затягувати, а якнайшвидше повернутися до розв'язання даної проблематики відповідно до сучасних проблем розвитку та реформування держави. Це надасть можливість значно підвищити ефективність нормативно-правового регулювання дисциплінарного провадження в підрозділах Національної поліції України.

Список бібліографічних посилань

1. Адміністративне право України : слов. термінів / за заг. ред. Т. О. Коломоець, В. К. Колпакова. Київ, 2014. 600 с.

2. Про Національну поліцію : закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення: 17.10.2017).

3. Про Дисциплінарний статут Національної поліції України : проект закону від 01.02.2016 № 4670 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=59106 (дата звернення: 17.10.2017).

4. Про Дисциплінарний статут ОВС України : закон України від 22.02.2006 № 3460-IV // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-15> (дата звернення: 17.10.2017).

Одержано 23.10.2017

УДК 347.637(477)

Анна Володимирівна БІБА,

*студентка 3 курсу Донецького юридичного інституту
МВС України*

Науковий керівник:

Ольга Миколаївна МЕРДОВА,

*кандидат юридичних наук, завідувач кафедри
адміністративно-правових дисциплін
Донецького юридичного інституту МВС України*

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАХИСТУ ДІТЕЙ В УКРАЇНІ

Наша держава в особі органів законодавчої, виконавчої та судової влади приділяє постійну увагу захисту дітей, їх розвитку, соціальному захисту, адже саме ця категорія населення України є найбільш вразливою і незахищеною в силу свого фізичного і розумового розвитку. Саме тому, для здійснення заходів направлених захист дітей розроблена низка загальних і спеціальних нормативно-правових актів.

Першоджерелом правових основ захисту дітей в Україні, безумовно, є Конституція України, положення якої визначають, що сім'я, дитинство, материнство і батьківство охороняється державою (ст. 51), а будь-яке насильство над дитиною та її експлуатація переслідуються за законом (ст. 52) [1].

Окрім того, органами державної влади прийнято і введено в дію низку законодавчих та інших нормативно-правових актів загального призначення, норми яких спрямовані на поліпшення соціального стану дітей. До таких документів належать: закон України від 26.04.2001 № 2402-III «Про охорону дитинства», укази Президента України від 11.07.2005 № 1086/2005 «Про першочергові заходи щодо захисту прав дітей», від 28.01.2000

© Біба А. В., 2017

№ 113/2000 «Про додаткові заходи щодо запобігання дитячій бездоглядності». У цих документах значна увага приділяється розвитку системи державних і громадських інститутів, що працюють із дітьми, їх повноважень, у тому числі з метою надання їм своєчасної допомоги у випадку, якщо дитина зазнала шкоди чи потрапила у певну негативну ситуацію.

Слід відзначити ряд нормативно-правових актів, що безпосередньо регламентують правові відносини, направлені на захист дітей від злочинних проявів, зокрема, закони України від 20.11.2003 № 1296-IV «Про захист суспільної моралі», від 20.09.2011 № 3739-VI «Про протидію торгівлі людьми», від 15.11.2001 № 27890-III «Про попередження насильства в сім'ї» тощо. Зазначені нормативно-правові акти регулюють спеціальні питання пов'язані із захистом дітей від конкретних протиправних посягань чи в конкретних сферах, визначають компетенцію органів публічного адміністрування, встановлюють механізми захисту.

Важливими правовими джерелами захисту дітей в Україні є Сімейний кодекс України, Кримінальний кодекс України та Кодекс України про адміністративні правопорушення. Якщо норми Сімейного кодексу України визначають положення щодо захисту прав дитини в сім'ї, то норми Кримінального кодексу України та Кодексу України про адміністративні правопорушення закріплюють норми, пов'язані із відповідальністю за вчинення протиправних діянь відносно дітей. Важливість захисту дітей, їх прав обумовила закріплення у якості кваліфікованих складів злочинів, вчинення певних їх видів відносно неповнолітніх та малолітніх осіб, так само як і закріплення посиленої відповідальності за їх вчинення.

Отже, на сьогоднішній день в Україні існує розгалужена система нормативно-правових, що закріплюють норми спрямовані на захист дітей в Україні. Окремою проблемою на сьогоднішній день залишається актуальність прийняття Закону України «Про профілактику правопорушень», в якому доцільно передбачити системи профілактичних заходів спрямованих як на протидію правопорушенням, що вчиняються відносно дітей, так і на протидію правопорушенням, що вчиняються самими неповнолітніми та малолітніми особами, а також нової редакції Закону

України «Про попередження насильства в сім'ї» в контексті
Стамбульської конвенції.

Список бібліографічних посилань

1. Конституція України : закон України Закон від
28.06.1996 № 254к/96-ВР // База даних «Законодавство
України» / Верховна Рада України. URL:
<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата зве-
рнення: 24.10.2017).

Одержано 25.10.2017

УДК 343.9(477)

Світлана Віталіївна БІЛЕЦЬКА,

*студентка 2 курсу Херсонського факультету
Одеського державного університету внутрішніх справ*

Науковий керівник:

Катерина Павлівна РУБАН,

*кандидат юридичних наук, доцент кафедри
професійних та спеціальних дисциплін Херсонського факультету
Одеського державного університету внутрішніх справ*

**ІСТОРИЧНІ ЕТАПИ ТА СУЧАСНІ ПЕРСПЕКТИВИ
ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИНАМ ПРАВООХОРОННИМИ
ОРГАНАМИ УКРАЇНИ**

Захист прав і свобод людини, інтересів суспільства і
держави від протиправних посягань, охорона громадсько-
го порядку і забезпечення безпеки громадян – є головними
завданнями правоохоронних органів України. Але перш за
все перед правоохоронцями постає питання, як успішно
запобігати та протидіяти злочинам? Щоб надати чітку від-
повідь потрібно зрозуміти, що для її ліквідації необхідно
правильно і обґрунтовано здійснити аналіз діяння, а вже
згодом і його прогноз. Одним із видів аналізу злочинів є
кримінальний аналіз – це мисленнєво-аналітична діяльність
працівників правоохоронних органів, що полягає у переві-
рці та оцінці інформації, її інтерпретації, встановленні
зв'язків між даними, що отримуються у процесі розсліду-
вання та мають значення для кримінального провадження,
з метою їх використання правоохоронними органами

© Білецька С. В., 2017

Актуальні проблеми адміністративно-правового забезпечення діяльності Національної поліції. Харків, 2017

та судом, подальшого проведення оперативного і стратегічного аналізу [1, с.112].

Загалом прийнято вважати початком формування міліції квітень 1917 року. Після лютневої революції почали створюватись добровільні міліцейсько-військові формування. Вони з'явилися спонтанно в 1917–1918 рр. для «оборони вольностей українського народу» та охорони громадського порядку від «банд збільшовичених дезертирів» [2]. Саме в цей час створюють Дисциплінарний статут робітничо-селянської червоної міліції 1919 р., власне і є першим кодифікованим нормативно-правовим актом, що регулював дисциплінарні правовідносини в органах міліції перших років радянської влади. Почали формуватися головні аспекти кримінального провадження, вони виступали як аналіз функцій органів влади.

Принципи організації та діяльності української міліції отримали подальший розвиток у Положенні про робітничо-селянську міліцію, яке було затверджено РНК УСРР 14 вересня 1920 р. Важливо зазначити, що в тих умовах міліцію використовували скоріше як каральний інструмент для боротьби з населенням, яке поставало проти влади більшовиків [2]. Тому, на основі даних Положень, кримінальний аналіз в основному поставав у вигляді розслідування злочинів проти держави.

Нормативно-правова база органів внутрішніх справ остаточно сформувалася після Другої світової війни. У цей час вже сформувалась структура аналізування злочинів, яка повністю відповідала вимогам та умовам того часу. Загалом вона стосувалась злочинів воєнного стану.

На початку 70-х років XX ст. в Радянському Союзі набуває широкої популярності аналіз радянських науковців, а саме: А. А. Абрамова, О. В. Абрамова, В. І. Нікітінський, Ю. С. Адушкін та О. П. Дудін, які висвітлювали тематику важливості дотримання дисципліни в органах МВС [3, с. 176]. У той час це питання мало досить гострий характер, оскільки достатньо підготовлені та морально організовані злочинні угруповання почали здійснювати більш агресивні і неконтрольовані злочини.

У 1977 р. у ст. 49 Конституції СРСР було прописано, що кожен громадянин СРСР мав право вносити до державних органів та громадських організацій пропозиції про поліпшення їх діяльності, критикувати недоліки в роботі тощо,

то особа рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ була зобов'язана це робити [4]. Тобто влада дозволяла вносити корективи у службову діяльність працівників ОВС.

Необхідність використання чіткої структури саме кримінального аналізу злочинів гостро постав вже у роки незалежності України. Як свідчить службовий аналіз Державної прикордонної служби України з 2003 р. прослідковується динамічний зріст правопорушень та злочинів, а саме переправлення нелегальних мігрантів через кордон, контрабанда, торгівля людьми і т. д. [5]. У зв'язку з цим з вересня 2006 року було запроваджено інноваційну систему кримінального аналізу. Був розроблений наказ Адміністрації Державної прикордонної служби України від 15.01.2008 № 28, яким було введено в дію Інструкцію про організацію та введення кримінального аналізу оперативно-розшуковими підрозділами Державної прикордонної служби України [5]. Анкетування оперативного складу та кримінальних аналітиків органів охорони кордону свідчить про збільшення на 63 % оперативно-розшукових справ, по яких використовувалися технології кримінального аналізу. Це призвело до мінімізації витрат часу на поставлену задачу [6].

У час передових технологій для ефективної боротьби поліцейських із злочинністю, окрім аналізу необхідно надати такі засоби/методи, які б дозволили зробити таку роботу якісно і швидко. Так, згідно зі ст. 31 Закону України «Про Національну поліцію» закріплено застосування технічних приладів і технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, засобів фото- і кінозйомки, відеозапису [7]. Зараз поліцейським полегшує роботу при боротьбі зі злочинністю персональний нагрудний відеореєстратор з 3G, він дозволяє записувати та миттєво передавати інформацію до загальної системи. Також поліцейські мають планшети, які дозволяють оперативно отримувати сигнали виклику та дані щодо обставин події, йдеться у повідомленні. В них синхронізований датчик тривоги, тільки вони фіксуватимуть вибух, постріл або крик про допомогу, на планшетах патрульної служби з'являтиметься сигнал із координатами. Для поліцейських планшети оснащені спеціальною програмою, яка видає інформацію з єдиної бази даних МВС про водія і автомобілі. Але така програма з правової точки зору має ряд недоліків. Так, згідно із

Законом України «Про захист персональних даних» у абзаці 4 ст. 2 прописано, що для обробки персональних даних необхідне надання дозволу суб'єкта персональних даних відповідно до сформульованої мети їх обробки, висловлене у письмовій формі або у формі, що дає змогу зробити висновок про надання згоди [8]. Тому, на жаль, зараз технічні нововведення не можуть повноцінно функціонувати, оскільки такі правові казуси зумовлюють гальмування самої її системи. А повноцінна її робота залежить тільки від внесення змін на законодавчому рівні. У патрульних поліцейських взагалі не передбачена можливість на місці перевіряти данні особи, тому зараз вони є і на матеріально-технічній, і на правовій базі незахищені.

Як висновок можна зазначити, що на кожному історичному етапі боротьба зі злочинністю відбувалась у тих межах, які вимагали умови цього часу. На сьогоднішньому етапі такою вимогою є технічні інновації, але щоб вони функціонували у повній мірі необхідно звернути увагу на нормативно-правову базу, яка поки що не дає можливості розкрити весь потенціал кримінального аналізу як одного із дієвих методів боротьби зі злочинністю.

Список бібліографічних посилань

1. Основи кримінального аналізу : посіб. з елементами тренінгу / О. Є. Користін, С. В. Албул та ін. Одеса, 2016. 112 с.

2. Історія міліції в Україні // Вікіпедія : віл. енцикл. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Історія_міліції_в_Україні (дата звернення 28.10.2017).

3. Абрамова А. А. Дисципліна труда в СССР (правовые вопросы). М., 1969. 176 с.

4. Конституція (Основний Закон) Союзу Радянських Соціалістичних Республік : від 07.10.1977. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/Z770001.html (дата звернення 28.10.2017).

5. Про затвердження Інструкції про організацію та введення кримінального аналізу оперативно-розшуковими підрозділами Державної прикордонної служби України : наказ Адміністрації Держ. прикордон. служби України від 15.01.2008 № 28 // Поточний архів Адміністрації Державної прикордонної служби України. 2008. 2 арк.

6. Про підсумки діяльності Державної прикордонної служби України у першому півріччі 2012 року : рішення

колегії Державної прикордонної служби України від 04.07.2012 № 7 // Поточний архів Адміністрації Державної прикордонної служби України. 2012. 2 арк.

7. Закон України «Про Національну поліцію» : за станом на 02.07.2015 р. : офіц. вид. Київ : Парлам. вид-во, 2015.

8. Закон України «Про захист персональних даних» : за станом на 01.06.2010 р. : офіц. вид. Київ : Парлам. вид-во, 2010.

Одержано 30.10.2017

УДК 342.72(477)

Сергій Сергійович БРОДОВСЬКИЙ,

курсант групи Ф1-304 факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Олена Олександрівна НЕБРАТ,

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри адміністративного права і процесу

факультету № 3

Харківського національного університету внутрішніх справ

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ – ЗМІСТ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

У відповідності до ст. 3 Конституції України [1] – права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст діяльності правової держави. Основні права і свободи громадян, їх захист в державі втілюють ідеали демократії, гуманізму і справедливості, сприяють всебічному розвитку особи, надають громадянам широкі можливості для активної участі в управлінні суспільством і державою, функціонуванні державного і політично-правового механізму, а також сприяють підвищенню рівня загальної та правової культури особи, удосконаленню демократичного способу життя [2, с. 5].

Дослідженню питань захисту прав і свобод громадян приділяли увагу В. Б. Авер'янов, О. М. Бандурка, Ю. П. Битяк, В. В. Богущкий, А. С. Васильєв, Т. М. Заворотченко, Р. А. Калужний, Л. В. Коваль, В. В. Копейчиков, А. М. Колодій, А. Ю. Олійник, О. І. Остапенко, Р. С. Павловський,

П. М. Самсонов, О. Д. Святоцький, М. М. Тищенко, О. М. Якуба та інші.

Взагалі права і свободи людини – це формально-визначені, юридично гарантовані можливості користуватися соціальними благами, офіційна міра можливості поведінки людини в державно-організованому суспільстві.

О. К. Соколенко наголошує, що захист прав та свобод людини і громадянина, є не просто окремим завданням правової держави, а її цільовою метою, генеральним напрямом діяльності, який має втілюватись в усіх сферах державного управління, зокрема щодо розширення кола прав і свобод людини і громадянина, вдосконалення змісту й характеру їх гарантій, у тому числі правових гарантій захисту [3, с. 118].

Наразі в Україні іде процес реформування правоохоронної системи в Україні, міжнародні правозахисні організації вимагають від держави захищати права, свободи і законні інтереси їх громадян, сприяти їх відновленню у випадку порушення. Права людини перебувають у площині взаємин людини і держави та можуть бути обмежені тільки спеціально уповноваженими на те органами держави та лише у випадках відповідності до закону [4, с. 106].

Саме на працівників правоохоронних органів покладається обов'язок охороняти і захищати права людини незалежно від її походження, майнового та іншого становища, расової та національної належності, громадянства, віку, статі, мови та освіти, ставлення до релігії, політичних та інших переконань.

Національна поліція в Україні має діяти виключно на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що визначені Конституцією та законами України, а обмеження щодо прав і свобод громадян мають виступати в якості необхідних умов діяльності поліції саме для забезпечення дотримання прав і свобод людини і відповідно несуть загрозу їх обмеження з боку поліцейських.

З точки зору провідних вчених-конституціоналістів форми обмеження прав і свобод в державі можуть бути різними: а) заборона на певний варіант реалізації права чи свободи, тобто встановлення поведінки (відносна заборона), б) заборона на реалізацію права в цілому (абсолютна

заборона), в) втручання (вторгнення) в право (свободу) уповноважених державних органів (характеризується активними діями державних органів і пасивною поведінкою особистості); г) обов'язок; д) відповідальність [4, с. 107].

Дефініція «забезпечення» має достатньо широке значення та трактується як створення надійних умов для здійснення визначеної діяльності; гарантування «об'єкту» функцій охорони його від небезпеки. У свою чергу правове забезпечення – це здійснюване державою за посередництвом правових норм, приписів та сукупності засобів впорядкування суспільних відносин, їх юридичне закріплення, охорона, реалізація та розвиток [9, с. 91]. Відповідно, адміністративно-правове забезпечення прав громадян в діяльності органів Національної поліції маємо розглядати як здійснюване державою впорядкування за допомогою адміністративно-правових норм у сукупності із адміністративно-правовими засобами суспільних відносин з метою юридичного закріплення, охорони, реалізації і розвитку права громадян.

Відповідно до ч. 2 ст. 29 Загальної декларації прав людини під час здійснення своїх прав і свобод кожна людина повинна зазнавати тільки таких обмежень, які встановлено законом виключно з метою забезпечення належного визнання і поваги прав і свобод інших та забезпечення справедливих вимог моралі, громадського порядку і загального добробуту в демократичному суспільстві. Обмеження прав і свобод людини в Україні допускається виключно за нагальної необхідності і в обсязі, необхідному для виконання завдань поліції в рамках застосування поліцейських заходів. Поліцейський захід – це дія або комплекс дій превентивного або примусового характеру, що обмежує певні права і свободи людини та застосовується поліцейськими відповідно до закону про забезпечення використання покладених на поліцію повноважень.

Слід зауважити, що поліцейський захід застосовується виключно для виконання повноважень поліції і має бути законним, необхідним, пропорційним і ефективним. Важливо, що здійснення заходів, що обмежують права та свободи людини має бути негайно припинене, якщо мета застосування таких заходів досягнута або немає необхідності подальшого їх застосування.

Відмітимо, що ст. 30 Закону України «Про Національну поліцію» чітко закріплює, що поліція для виконання покладених на неї завдань має вживати заходів реагування на правопорушення, які визначені Кодексом України про адміністративні правопорушення - заходи забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення, ст. 31 Закону закріплює превентивні поліцейські заходи, ст. 43 Закону закріплює поліцейські заходи примусу [13].

Згідно ч. 4 ст. 7 Закону України «Про Національну поліцію» поліцейським за будь-яких обставин заборонено сприяти, здійснювати, підбурювати або терпимо ставитися до будь-яких форм катування, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання. У разі виявлення таких дій кожен поліцейський зобов'язаний негайно вжити всіх можливих заходів щодо їх припинення та обов'язково доповісти безпосередньому керівництву про факти катування та наміри їх застосування. У разі приховування фактів катування або інших видів неналежного поводження поліцейськими керівник органу протягом доби з моменту отримання відомостей про такі факти зобов'язаний ініціювати проведення службового розслідування та притягнення винних до відповідальності [13].

У підсумку важливо сформулювати, що саме правоохоронним органам взагалі та Національній поліції зокрема в державі належить особлива роль у реалізації процесу забезпечення прав і свобод людини і громадянина. При застосуванні поліцейських заходів важливо розуміти, що права людини закріплені у правових нормах, що чітко прописують можливі варіанти поведінки поліцейських. Права людини стають правилом, що гарантується відповідними механізмами забезпечення і процедурами захисту. Але не слід нівелювати можливість поліцейського в рамках встановленого правового поля самостійно приймати рішення про застосування поліцейських заходів. Тому сьогодні вимагає від працівників органів поліції високого морального і культурного рівня, належного освітнього рівня, досконалого знання не тільки національних нормативно-правових актів та їх правильного застосування на внутрішньодержавному рівні, а й міжнародно-правових документів, що стосуються діяльності правоохоронних органів

Актуальні проблеми адміністративно-правового забезпечення діяльності Національної поліції. Харків, 2017

і забезпечення прав і свобод людини і громадянина в Україні. Саме стан справ в сфері забезпечення прав і свобод людини та їх практичної реалізації є тим критерієм, за яким оцінюються рівень демократичного розвитку держави на світовій арені [7, с. 96]. Важливо відмітити, що наразі, особа, право якої порушено, має вибір засобів захисту своїх інтересів: звернення зі скаргою до вищого органу чи посадової особи або звернення до суду у законному порядку. А у разі використання всіх національних засобів, можливе звернення до відповідних міжнародних судових установ і до міжнародних організацій.

Список бібліографічних посилань

1. Конституція України : закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Головін А. С. Захист прав і свобод людини і громадянина єдиним органом конституційної юрисдикції в Україні : монографія. Київ : Логос, 2012. 384 с.
3. Соколенко О. К. Захист прав громадян як основна функція правової держави. *Часопис Київського університету права*. 2013. № 2. С. 118–122.
4. Комзюк М. А. Обмеження особистої свободи громадян за адміністративним правом // *Актуальні проблеми адміністративно-правового забезпечення діяльності органів внутрішніх справ України : матеріали наук.-практ. конф. (м. Харків, 15 квіт. 2015 р.)* / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2015. С. 106–112.
5. Лазур Я. В. Забезпечення прав і свобод громадян в сфері публічного управління : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2011. 454 с.
6. Закон України «Про Національну поліцію» : чинне законодавство станом на 26 серпня 2015 року : офіц. текст. Київ : Алерта, 2015. 74 с.
7. Небрат О. О. Адміністративно-правовий механізм забезпечення прав і свобод людини в діяльності Національної поліції // *Сучасні проблеми адміністративного права та процесу : тези учасників Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 30 черв. 2017 р.)* / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2017. С. 93–96.

Одержано 30.10.2017

Ольга Георгіївна БУРЛАКУ,

слухач магістратури факультету підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Інна Олександрівна ШИНКАРЕНКО,

кандидат психологічних наук, доцент,

доцент кафедри філософії та політології

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

КОМУНІКАТИВНИЙ АСПЕКТ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Комунікативна діяльність слідчого – дуже важливий аспект, в процесі якого слідчий повинен отримати необхідну для розслідування злочину інформацію шляхом спілкування з особою.

Комунікативна діяльність – це вміння розуміти людину, відчувати її, управляти емоційним середовищем шляхом вербальної і невербальної взаємодії з особою.

Досудове розслідування – стадія кримінального провадження, яка починається з моменту внесення відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР і закінчується закриттям кримінального провадження або направленням до суду обвинувального акта, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру, клопотання про звільнення особи від кримінальної відповідальності.

Серед найголовніших принципів комунікаційного контакту можна назвати: законність, моральність, знання слідчим основ практичної психології, володіння слідчими прийомами психологічного комунікативного контакту, вміння уникати конфліктних ситуацій, володіння ініціативою під час комунікаційного акту.

Дослідження структури комунікативної сторони діяльності слідчого, пізнання психологічних закономірностей спілкування в особливих умовах, властивих даному роду діяльності, дозволяє розробити рекомендації, метою яких є якісне поліпшення слідчого в цій області.

Серед великої групи професій професія слідчого виділяється своєю специфікою, яка вимагає застосування спеціальних, адаптованих в кримінально-правовому середовищі прийомів і методів взаємодії і впливу слідчого з учасниками кримінального процесу. Слід зазначити, що комунікаційний аспект діяльності є одним із домінуючих.

Характеризуючи комунікативні здібності слідчого, можна виділити наступні два елементи:

- вміння якісно організувати комунікативний контакт із співрозмовником. Комунікативний контакт починається з дій, направлених на внутрішнє розслаблення співрозмовника, усунення чи нейтралізацію конфліктних моментів. Потім протягом всієї тривалості контакту слідчий повинен контролювати і по можливості регулювати позицію співрозмовника шляхом візуального спостереження за ним, а також застосування прийомів і вибором тактики в спілкуванні. Крім того, необхідно пам'ятати, що індивідуальний підхід до допитуваного, з урахуванням особливостей його особистості, є запорукою успіху чи неуспіху. Як зазначає М. І. Єнікєєв, «встановлення комунікативного контакту – не просто психологічна задача, вона ускладнюється в процесі слідства негативною установкою окремих осіб...» [1];

- вольова форма, яка має на увазі постійну психологічну готовність, дозволяє швидко налаштуватися на комунікативний контакт зі співрозмовником, тобто цільове управління своєю поведінкою. Так вольова форма включає в себе вміння домінувати при проведенні допиту або бесіди, тобто приховано або явно направляти бесіду в необхідне слідчому русло. Вольова перевага – один з головних чинників і комунікативної діяльності слідчого.

При реалізації комунікативного контакту слідчий, в залежності від обставин, обирає ту чи іншу комунікативну тактику. Як вважає Е. В. Ключев: «Комунікативна тактика розглядається як сукупність практичних заходів у реальному процесі мовної взаємодії».

Встановлення комунікативного контакту – це перш за все вміння уникнути всього того, що може порушити комунікативний контакт, а саме: примітивність, професійна некомпетентність, грубість, психічне насильство і т. д. [1], Останньому чиннику слід приділити особливу увагу, через

те що, психічне насилля крім усього іншого, тягне за собою відповідальність.

До прийомів психічного насилля належать необґрунтовані обіцянки, загрози, маніпуляція неправдивою інформацією, використання низинних спонукань, і навпаки: «прийом психічного впливу – це вплив на особу, що протидіє слідчому шляхом створення такої ситуації, в якій виявляється прихована їм інформація всупереч його бажанню. Можна додати, що до правомірного психічного впливу так само належить вплив на особу з метою зміни його позиції по відношенню до вчиненого злочину в цілому, так і до окремих елементів кримінального провадження зокрема. Психічний вплив правомірний, якщо він не обмежує свободу волевиявлення особи, що проходить у справі» [1].

Слідчі ситуації можуть бути простими, вимагаючи відомих алгоритмічних рішень. Проблемні слідчі ситуації виникають, коли невідома особистість злочинця і невідомий механізм вчинення кримінального правопорушення. Такого роду слідчі ситуації потребують використання евристичної стратегії та застосування тактичних прийомів.

Отже, у роботі слідчого комунікативний аспект досудового розслідування потребує неабияких знань та практичних навичок при спілкуванні з різними особами, в яких є певний правовий статус.

Список бібліографічних посилань

1. Еникеев М. И. Практикум по юридической психологии. М., 2001. 592 с.

Одержано 29.10.2017

УДК 35.078.1(477)

Лілія Романівна ВАНІВСЬКА,

курсант групи Ф1-406 факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Валентина Петрівна ЯЦЕНКО,

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри адміністративного права і процесу

факультету № 3

Харківського національного університету внутрішніх справ

НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІЦІЯ ЯК СУБ'ЄКТ ПРОФІЛАКТИКИ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ЩО ВЧИНЯЮТЬСЯ НЕПОВНОЛІТНІМИ

Умови сьогодення породжують вир проблем різного характеру. Вони зачіпають майже всі верстви населення і різні сфери суспільного життя. Разом з тим в процесі боротьби за виживання, обговорення перспектив реальних змін та пошуку шляхів подолання існуючих проблем ряд проблем виходять за межі поля зору. Однією з таких проблем є виховання підростаючого покоління.

Спрямовуючи всі зусилля на створення належних умов для життя дітям, батьки нерідко забувають про першочергову необхідність - формування певних суспільних цінностей в дітях. Адже саме від їхнього усвідомлення політичних, правових, ідеологічних, економічних, моральних та соціальних цінностей залежить не лише їх власна доля, а й доля нашої держави. В результаті цього діти, які залишилися на одинці з собою, вулицею та засобами масової інформації обирають методи вирішення негараздів на власний розсуд, а суспільство лише констатує збільшення кількості підлітків, чия поведінка виходить за межі моральних та правових норм. Так, відповідно до показників судової статистики справи про невиконання батьками або особами, які їх замінюють, обов'язків щодо виховання дітей (ст. 184 КпАП) – 3,4 % (4,5 %), або 22,4 тис. [1].

Слід визнати, що на сьогоднішній день серед дітей та підлітків значно збільшилось кількість випадків неналежної поведінки в школі, на вулиці, в інших громадських місцях, що часто межує з хуліганськими проявами; жебрацтво,

жорстоке ставлення до ровесників, брутальне поводження з учителями та однокласниками, втечі з дому. Разом з тим, неповнолітніми вчиняється і значна кількість адміністративних правопорушень, при чому більшість з них на фоні вживання спиртних напоїв та токсикоманії. Наприклад за показниками 2014 року до адміністративної відповідальності було притягнуто 2,7 млн. осіб, з них, до 21106 осіб застосовано заходи впливу передбачених ст. 24¹ КпАП України [1]. Однак, в більшості випадків, протиправна поведінка серед неповнолітніх носить латентний характер. За оцінками експертів, зареєстрована злочинність складає лише від третини до половини реального масиву злочинів [2]. В зв'язку з цим постає питання щодо необхідності профілактики правопорушень серед неповнолітніх.

Профілактику правопорушень можна розглядати як спосіб усунення причин правопорушень, умов та обставин, що сприяють їх скоєнню, виявленню осіб, від яких можна очікувати скоєння правопорушення та вплив на них за допомогою переконання та примусу. Зауважимо, що суб'єктами профілактики правопорушень є державні органи та громадські організації та окремі громадяни, які цілеспрямовано на різних рівнях здійснюють заходи спрямовані на виявлення та усунення причин і умов, що сприяють вчиненню правопорушень. Безперечно, профілактична робота в даній сфері можлива лише в результаті поєднання зусиль соціально-психологічних служб, педагогів, співробітників соціальних служб та працівників поліції. При цьому роль останніх зводиться не лише до виявлення та фіксації правопорушень серед повнолітніх. Окрему увагу приділяють такому застосуванню одному із превентивних заходів як поліцейське піклування. Слід зазначити, що метою застосування поліцейського піклування до неповнолітніх є не лише попередження фактів вчинення правопорушень, а насамперед, надання допомоги неповнолітнім, збереження їх здоров'я, надання роз'яснень правового характеру. Звичайно порядок застосування поліцейського піклування сьогодні ще не має належного процесуально врегулювання. Проте з кожним днем зростає довіра населення, переконання в тому, що до поліцейського не лише можна звернутися за допомогою і їй реально її отримати. Це є тим фактором, що свідчить про реальні зміни в діяльності поліції.

Список бібліографічних посилань

1. Аналіз стану здійснення судочинства у I півріччі 2016 року (за даними статистики) // Верховний Суд України : офіц. веб-сайт. URL: [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/8CB8A0D97939D5B8C2258041004441BB](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/8CB8A0D97939D5B8C2258041004441BB) (дата звернення: 28.09.2017).

2. Результати розгляду справ про адміністративні правопорушення та осіб, які притягнуті до адміністративної відповідальності за 2014 рік // Державна служба статистики України : сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення 29.10.2017).

Одержано 30.10.2017

УДК 351.74(477)

Діана Андріївна ГАВРИЛЮК,

курсант групи Ф2-404 факультету № 2

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Марина В'ячеславівна ДЖАФАРОВА,

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри адміністративного права і процесу

факультету № 3

Харківського національного університету внутрішніх справ

СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ Й ФУНКЦІОНУВАННЯ ОРГАНІВ СИСТЕМИ МВС УКРАЇНИ

Втілення в життя першочергових заходів, передбачених реформою системи Міністерства внутрішніх справ, процеси адаптації вітчизняного законодавства до норм права Європейського Союзу вимагають створення якісної моделі правоохоронних органів, удосконалення їх правозастосовної та правозахисної діяльності, підвищення ефективності та своєчасності реагування на виклики та загрози, які виникають у суспільстві та державі в цілому.

Слід відмітити, що продовжують впроваджуватися організаційні та практичні заходи, спрямовані на розбудову Міністерства внутрішніх справ як цивільного органу європейського зразка, передбачені Концепцією першочергових заходів реформування системи Міністерства внутрішніх

справ, схвалену розпорядженням Кабінету Міністрів № 1118-р від 22 жовтня 2014 року [1].

З метою відповідності стандартів діяльності правоохоронних інституцій до визнаних країнами Європейського Союзу еталонів та норм, за останні три роки прийнято нові законодавчі акти, а також внесено зміни до чинних нормативно-правових актів, спрямованих на врегулювання практичної діяльності Національної поліції України, Національної гвардії України, Державної прикордонної служби України, Державної міграційної служби України, Державної служби України з надзвичайних ситуацій. Зокрема, аналіз положень Законів України «Про Національну поліцію України» і «Про Національну гвардію України» свідчить про те, що названі органи, не відмовляючись від виконання основних завдань – захисту прав, свобод та інтересів громадян, а також охорони публічного порядку – змістили акцент своєї роботи на зв'язок з населенням, оскільки без активної та зацікавленої підтримки громадян розкриття і профілактика правопорушень і злочинів є малоефективними і повільними.

У цілому помітним є факт того, що нормативно-правовими актами, які регламентують діяльність органів і служб, що входять до системи МВС України, визначено забезпечення ефективної координації діяльності та злагодженої взаємодії Національної поліції України, Національної гвардії України, прикордонної, міграційної служб, а також служби з надзвичайних ситуацій під політичним керівництвом Міністра внутрішніх справ України. Законодавчо визначено загальну структуру МВС України, його структура і чисельність, а також завдання, повноваження і умови діяльності, пріоритетами якої є виконання соціально – сервісних функцій.

Втілюється в життя європейська модель підготовки та підвищення кваліфікації кадрів правоохоронних органів, застосовуються єдині уніфіковані стандарти правозастосовної підготовки, спрямованої на підвищення ефективності взаємодії між правоохоронними органами різних держав-учасниць Європейського Союзу.

Крім того, розробляються дієві засоби та механізми контролю за діяльністю правоохоронних органів та окремого правоохоронця з боку громадськості, що сприяє підвищенню

Актуальні проблеми адміністративно-правового забезпечення діяльності Національної поліції. Харків, 2017

довіри населення до їх діяльності, а також авторитету і підвищенню ролі правоохоронців. Зокрема запроваджено дієві форми та методи контролю за виконанням службових обов'язків, невідворотності персональної відповідальності за дії (бездіяльність) та прийняті рішення з боку правоохоронців; можливість ідентифікації та визначення приналежності працівника до того чи іншого підрозділу правоохоронного органу (індивідуальні шеврони, жетони, номери або бейджі); максимально регламентовано дії посадових осіб у стандартних та позаштатних ситуаціях; встановлено чіткі та зрозумілі правила взаємодії служб як на національному рівні, так і робочої взаємодії територіальних органів у повсякденній діяльності; забезпечено широкий багатоканальний зворотній зв'язок з різними верствами населення (листування, особисті прийоми, соціальні мережі, електронне листування, телефонні консультації, гарячі лінії тощо), що дозволяє переконатися в законності та прозорості прийнятого правоохоронцем рішення; створено сприятливі правові умови для максимально широкого залучення населення та інститутів громадянського суспільства до прийняття управлінських рішень, а також розвитку форм демократичного цивільного контролю.

Звертає на себе і той факт, що у процесі реформування системи правоохоронних органів і служб відбулася деполітизація діяльності органів і служб, підконтрольних МВС України, їх автономізація та оптимізація, а також усунено дублювання функцій апаратів, відомчих підприємств, установ та організацій, забезпечено організаційну єдність і керованість системи МВС України.

Реформування вітчизняної правоохоронної системи враховує так звану «систему координат», тобто принципи, як: верховенства права; деполітизації; демілітаризації; децентралізації; підзвітності та прозорості в роботі; тісної взаємодії з населенням та місцевими громадами; професійної підготовки персоналу [1]. Це свідчить про те, що названі засади враховують і відповідають еталонам і стандартам діяльності правоохоронних органів країн Європейського Союзу.

Таким чином, на нинішньому етапі розвитку країни утворена система центральних органів виконавчої влади з правоохоронними та правозастосовними функціями,

Актуальні проблеми адміністративно-правового забезпечення діяльності Національної поліції. Харків, 2017

діяльність яких координується Міністром внутрішніх справ, яка протидіє реальним і потенційним загрозам національній безпеці держави, служить суспільству і країні шляхом забезпечення охорони життя, прав, свобод і законних інтересів громадян і держави від злочинних і протиправних посягань, підтримання публічного порядку із врахуванням позитивного європейського досвіду.

Список бібліографічних посилань

1. Концепція першочергових заходів реформування системи Міністерства внутрішніх справ : розпорядження Кабінету Міністрів від 22.10.2014 № 1118-р // Національна громадська платформа «Реформуємо МВС: прозорість та відповідальність» : сайт. URL: <http://police-reform.org/library/rozporyadzhennya-kmu-v-d-22.10.2014-1118-r-schodo-pitannya-reform> (дата звернення: 21.10.2017).

Одержано 30.10.2017

УДК 159.922(477)

Кристина Вікторівна ГАМАЮНОВА,

студентка 2 курсу факультету № 6

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Вікторія Іванівна ФИЛИПСЬКА,

кандидат педагогічних наук, старший викладач

кафедри соціально-гуманітарних дисциплін факультету № 6

Харківського національного університету внутрішніх справ

МАНІПУЛЯЦІЯ СВІДОМІСТЮ ЛЮДИНИ ЯК ДЖЕРЕЛО ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ЗАГРОЗИ

Інформаційно-психологічна безпека особистості та суспільства в цілому є складовою структури національної безпеки держави і займає особливе місце в державній політиці.

Інформаційно-психологічну безпеку особистості можна розглядати в двох аспектах:

1. У вузькому розумінні. Тобто, це стан захищеності психіки людини від негативного впливу, який здійснюється

шляхом упровадження деструктивної інформації у свідомість або у підсвідомість людини, що призводить до неадекватного сприйняття нею дійсності.

2. У широкому розумінні:

- По-перше, належний рівень теоретичної та практичної підготовки особистості, за якого досягається захищеність і реалізація її життєво важливих інтересів та гармонійний розвиток не зважаючи на наявність інформаційних загроз.

- По-друге, здатність держави створити умови для гармонійного розвитку й задоволення потреб особистості в інформації незалежно від наявності інформаційних загроз.

- По-третє, гарантування, розвиток і використання інформаційного середовища в інтересах особистості [2, с. 12].

Найбільш небезпечним джерелом загрози інформаційно-психологічної безпеки особистості вважається маніпулювання свідомістю людини через створення навколо неї індивідуального віртуального інформаційного простору, а також технології впливу на її психічну діяльність.

Є ряд формулювань поняття маніпулювання:

- вид психологічного впливу, за якого майстерність маніпулятора використовується для прихованого впровадження в психіку адресата мети, бажань, намірів, відносин чи установок, що не співпадають з тими, які є у адресата на цей момент;

- психологічний вплив, націлений на зміну напрямку активності іншої людини, виконаний настільки майстерно, що залишається непоміченим нею;

- майстерне спонукання іншого до досягнення (переслідування) побічно вкладеної маніпулятором мети [2, с. 41].

Але загальним терміном маніпуляція є дія, спрямована на «прибирання до рук» іншої людини, здійснювані настільки майстерно, що у людини створюється враження, ніби вона самостійно управляє своєю поведінкою, здійснюючи дії не в своїх інтересах.

Передумовою маніпуляції можуть бути такий фактор як викривлення інформації. В основі маніпуляції міститься не насильство, а лише спокуса. Але людина завжди відчуває, під час сприйняття нею інформації певні емоції, за

допомогою яких можна виокремити. 2 види маніпуляцій: позитивний і негативний. Позитивний полягає в тому, що супроводжується такими діями як заступництво, заспокоєння, компліменти або повідомлення добрих новин тощо. А негативний характеризується тим, що може бути імітація політичних дій і навіть їх містифікація [3, с. 68].

Вплив будується з розрахунку на інстинкти людини, тому маніпулятори використовують важелі, які повинні діяти безвідмовно: потреби в безпеці, в їжі, у відчутті спільності з суспільством тощо. В різних дослідженнях мішенями впливу вважаються окремі люди, їх об'єднання, соціальні групи, населення і навіть країни – об'єкти психологічних операцій.

Маніпуляція свідомістю людей може носити як деструктивний так і конструктивний характер впливу. Йдеться про руйнування цілісності самої особи яка має негативні наслідки, збій в системі функціонування держави і суспільства як єдиного механізму. Ознаками маніпуляції можуть бути:

- панування над духовним станом особи, управління зміною внутрішнього світу;
- формою духовного впливу прихованого панування насильницьким шляхом;
- оманливий непрямий вплив на користь маніпулятора; прихований вплив на здійснення вибору;
- спонукання поведінки за допомогою обману або гри на передбачуваних слабостях іншого;
- управління й контроль, експлуатація іншої особи, використання як об'єктів, речей тощо [1, с. 83].

Серед методів маніпуляції можна виділити найістотніші: «насідання», тобто жорстке нав'язування думок; використання «телепортації» перенесення певних положень з приватної сфери у загальну; «вигідна популяція» – багато гарних слів у неясній та незрозумілій формі, проте майже нічого конкретного; «недосказаність», тобто потрібні фактори висвітлюються, а непотрібні замовчуються [3, с. 69].

Отже, ми з'ясували, що маніпуляція є одним з найбільш небезпечних джерел загрози як людині так і суспільству в цілому, метою якої є нав'язування чужої думки шляхом переконань та застосуванням засобів впливу.

Вивчення механізмів здійснення маніпуляції, умов, що впливають на ефективність їх застосування, способів захисту від деструктивного втручання є перспективою для подальшого дослідження.

Список бібліографічних посилань

1. Гребінь Н. В. Зміст маніпуляції як різновиду прихованого психологічного впливу. *Проблеми сучасної психології*. 2013. Вип. 21. С. 83.

2. Інформаційна безпека / В. В. Остроухов, В. М. Петрик, М. М. Присяжнюк та ін. ; за заг. ред. Є. Д. Скулиша. Київ : КНТ, 2010. 776 с.

3. Тарасов С. Ю. Політична маніпуляція як феномен у політичному аспекті. *Наукові праці МАУП*. 2013. Вип. 4 (39). С. 67–71.

Одержано 27.10.201

УДК 343.82(477)

Олександра Дмитрівна ГЛОТОВА,

*курсант 4 курсу юридичного факультету
Інституту кримінально-виконавчої служби*

Науковий керівник:

Ірина Вікторівна ПИВОВАР,

*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри загально-правових дисциплін
Інституту кримінально-виконавчої служби*

ПОНЯТТЯ ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ БЕЗПЕКИ

Сьогодні в сучасному суспільстві продовжує залишатися актуальною проблема безпеки в будь-якому своєму аспекті. Проблема безпеки людини, громадянина, будь-якої організації або і в цілому цілої сфери суспільства в даний час розглядається як на державному, так і на міжнародному рівні.

Аналіз наукових джерел підтверджує відсутність єдиних підходів до розуміння категорії безпеки, оскільки теоретико-правове поняття «безпека» з розвитком суспільних відносин набуває багатьох значень, постійно змінюється і по-різному визначається сучасними дослідниками. Проте найбільш репрезентативною з точки зору нашого

дослідження є погляд сучасного науковця В. А. Ліпкана на дану наукову категорію. Так, у роботі «Теорія національної безпеки» даний вчений класифікуючи напрями визначення поняття «безпека» поділяє їх на три групи: I. нормативно-правову, яка передбачає виявлення напрямів у нормативно-правових актах України; II. доктринальну, у якій окреслюються основні напрями, що містяться в науковій літературі; III. енциклопедичну, в якій окреслюються підходи, що містяться в енциклопедичних джерелах і словниках [1, с. 356–361]. Проте найпростіше визначення поняття безпеки в загальному розумінні – це забезпечення стану захищеності особистості, держави і суспільства в цілому і їх життєво важливих інтересів від зовнішніх і внутрішніх загроз.

Необхідно так само відзначити, що на сьогоднішній день є безліч різновидів поняття безпеки: особиста, власна, державна, громадська, та ін. Не виключенням виступає і пенітенціарна безпека або безпека пенітенціарної системи.

У сучасному суспільному житті термін «пенітенціарна система» і інші словосполучення з прикметником «пенітенціарний»: «пенітенціарна політика», «пенітенціарні установи», «пенітенціарна безпека» знайшли своє застосування. Зокрема, дану категорію містила назва центрального органу виконавчої влади, що реалізував державну політику у сфері виконання кримінальних покарань та пробації – Державна пенітенціарна служба України, яка була ліквідована в 2016 році. Все одно поняття «пенітенціарний» використовується в різних правових документах. Так, План дій уряду на 2016 рік містив розділ 6 з назвою «Реформа пенітенціарної системи України» [2].

Проте дослідники оперують і поняттям «кримінально-виконавча система». На жаль, до теперішнього часу вітчизняна кримінально-виконавча наука не має точного визначення поняття кримінально-виконавчої системи України. Так, Є. М. Бодюл, зазначає, що кримінально-виконавча система (в широкому розумінні) – це сукупність взаємопов'язаних і взаємозумовлених державно-правових засобів, методів і гарантій, спрямованих на досягнення цілей кримінального покарання в діяльності органів і установ виконання покарань; у вузькому розумінні – це система органів і установ виконання покарань [3].

Актуальні проблеми адміністративно-правового забезпечення діяльності Національної поліції. Харків, 2017

На нашу думку, поняття «пенітенціарна система» і «кримінально-виконавча система» є синонімами, адже в різні періоди часу так називалась одна і та сама структура, в якій залишились одні і ті ж самі функції та повноваження.

На основі аналізу сучасної юридичної літератури наведемо власне поняття «пенітенціарна система» – сукупність суб'єктів виконання кримінальних покарань, організаційно-правових, соціальних і громадських інститутів, що беруть участь у забезпеченні виправлення і ресоціалізації засуджених.

Для з'ясування природи й сутності безпеки необхідно виділяти виклики та загрози, які становлять небезпеку для життєво важливих інтересів особистості, суспільства і держави та її конкретних структурних елементів, зокрема органів та установ КВС. Так, на стан безпеки кримінально-виконавчої системи негативно впливають, з одного боку, виклики – сукупність деструктивних та дестабілізуючих чинників зовнішнього середовища, які протистоять кримінально-виконавчій системі у реалізації її інтересів, а з іншого боку, загрози – наявні або потенційно можливі явища і чинники, що створюють небезпеку суспільним відносинам, предметом яких згідно встановлених вимог в законодавстві є функціонування системи суб'єктів виконання кримінальних покарань, організаційно-правових, соціальних і громадських інститутів, що беруть участь у забезпеченні виправлення і ресоціалізації засуджених.

Вся сукупність факторів, які впливають на стан безпеки КВС, поділяється на групи зовнішнього і внутрішнього впливу або, відповідно, носять екзогенний та ендогенний характер. Як приклад, до групи екзогенних (зовнішніх) викликів та загроз КВС України можемо віднести: економічні, політичні, соціальні, демографічні, техногенні та природні фактори зовнішнього середовища, в якому функціонують органи і установи виконання покарань; до групи ендогенних – низьке грошове та речове забезпечення, скасування соціальних пільг, неналежна організація професійної підготовки, низький престиж служби в органах та установах виконання покарань тощо.

Повертаючись до характеристики поняття «пенітенціарна безпека», необхідно зазначити, що при аналізі зарубіжних джерел можна зустріти поодинокі випадки визначення пенітенціарної безпеки. Так, доволі «неконкретизованим»

є таке визначення «пенітенціарної безпеки»: частина юридичної безпеки в сфері кримінально-виконавчих правовідносин, суб'єктами яких виступають і особистість, і суспільство, і держава [4, с. 83].

Аналізуючи все вище сказане, можемо надати власне визначення пенітенціарної безпеки (безпеки кримінально-виконавчої системи). Отже, пенітенціарна безпека – стан захищеності суспільних відносин, предметом яких є функціонування згідно встановлених вимог в законодавстві системи суб'єктів виконання кримінальних покарань, організаційно-правових, соціальних і громадських інститутів, що беруть участь у забезпеченні виправлення і ресоціалізації засуджених, від внутрішніх (ендогенних) та екзогенних (зовнішніх) загроз.

Отже, необхідність визначення власних понять «пенітенціарна система», «безпека пенітенціарної системи» була викликана відсутністю як серед вітчизняних науковців, так і серед іноземних фахівців єдиного тлумачення даних наукових категорій. Введення даних понять в правове (законодавче) поле є безумовно запорукою нормальної діяльності пенітенціарної (кримінально-виконавчої) системи, а це в свою чергу надасть можливість забезпечити захист прав і законних інтересів громадян, засуджених і працівників виправних установ від негативних впливів середовища, в якому вони перебувають.

Список бібліографічних посилань

1. Ліпкан В. Теорія національної безпеки : підручник. Київ : КТН, 2009. 631 с.

2. План пріоритетних дій Уряду на 2016 рік : затв. розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27.05.2016 № 418-р // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/418-2016-p> (дата звернення: 25.10.2017).

3. Бодюл Є. М. Проблеми доктринального визначення поняття «пенітенціарна система». *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2013. № 1. С. 29–35.

4. Толкаченко А. А. Проблема пенитенциарной безопасности в системе юридической безопасности человека. *Государство и право*. 2002. № 4. С. 83–84.

Одержано 30.10.2017

УДК 343.6(477)

Руслана Геннадіївна ГОЛОВКО,

здобувач ступеня вищої освіти рівня «магістр»

навчально-наукового інституту № 3

Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник:

Наталія Володимирівна ФЕДОРОВСЬКА,

старший науковий співробітник наукової лабораторії

з проблем забезпечення публічної безпеки та порядку

навчально-наукового інституту № 3

Національної академії внутрішніх справ

УДОСКОНАЛЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ ПРОТИДІЇ НАСИЛЬСТВУ В СІМ'Ї ШЛЯХОМ РАТИФІКАЦІЇ СТАМБУЛЬСЬКОЇ КОНВЕНЦІЇ

Насильство в сім'ї є однією з найбільш розповсюджених форм порушення прав людини. У більшості випадків протиправні дії проти когось із членів родини супроводжуються актами агресії, приниження та жорстокої поведінки. Подібні дії з боку насильника призводять до негативного фізичного, психічного та соціального стану здоров'я постраждалої особи чи кількох осіб, членів цієї родини. Як правило, найбільше страждають від сімейного насильства жінки та діти.

Саме Стамбульська Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу є революційним документом міжнародного права. Конвенція пропонує комплексний підхід протидії домашньому та гендерно обумовленому насильству.

Взагалі, Стамбульська конвенція це – міжнародний документ, який ратифікували вже 16 країн-членів Ради Європи. Україна брала участь у створенні Конвенції і підписала її ще 2011 року. Насильство над жінками у документі розуміється як порушення прав людини і форма дискримінації. Основними цілями Конвенції є: захист, попередження, переслідування і викорінення будь-яких форм насильства над жінками – фізичного, сексуального, психологічного, економічного, а також домашнього насильства.

Документ, крім того, передбачає сприяння викоріненню всіх форм дискримінації щодо жінок та заохочування

справжньої рівності між жінками і чоловіками, в тому числі шляхом розширення можливостей жінок. І що не менш важливо – розробку комплексної політики та заходів для захисту прав і надання допомоги потерпілим, для чого зобов'язує державу прийняти всі необхідні законодавчі заходи.

Конвенцією передбачено компенсацію морального та фізичного збитку і значну увагу приділено питанню захисту дітей-свідків та дітей-жертв насильства.

Ратифікація конвенції зобов'язує державу вжити низку заходів для запобігання і викорінення домашнього насильства. Держава повинна створити незалежний орган, який вироблятиме цілісну скоординовану політику протидії домашньому насильству; розробити форми співпраці з жіночими громадськими організаціями; збирати та аналізувати статистичні дані [1].

Закон України «Про попередження насильства в сім'ї» [2] передбачає створення кризових і медико-реабілітаційних центрів для постраждалих органами місцевих влад, як і проведення низки інших заходів протидії насильству. Попри це, на жаль, більшість положень так і залишаються лише прописаними на папері.

За даними Міністерства соціальної політики наразі розроблено законопроект «Про запобігання та протидію домашнього насильства» [3]. Законопроект є достатньо амбіційним. Він передбачає заснування спеціалізованих закладів допомоги жертвам домашнього насильства, створення та функціонування цілодобових безоплатних «гарячих ліній» для надання кваліфікованої та конфіденційної консультації постраждалим, проведення досліджень причин та наслідків домашнього насильства, запуску інформаційно-просвітницької кампанії для запобігання насильницької поведінки у сім'ях. Існує також і Проект Закону України «Про ратифікацію Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами (Стамбульської конвенції)» [4].

На нашу думку, попередження насильства в сім'ї повинно стати одним з пріоритетів як влади, так і активної громадськості.

З метою удосконалення кримінального та кримінально процесуального законодавство України для боротьби з

насильством стосовно жінок та домашнім насильством законодавці прийняли в першому читанні законопроект «Про внесення змін до Кримінального кодексу України та Кримінального процесуального кодексу України у зв'язку з ратифікацією Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами» [5].

Відповідно до нього, відповідальність несуть кривдники, навіть ті, які перебувають у близьких стосунках з жертвою (наприклад, хлопець або громадянський чоловік). Передбачено покарання у вигляді громадських робіт від 150 до 240 годин, арештом до шести місяців, обмеженням або позбавленням волі до п'яти років. Також, законопроектом передбачено, що суд може заборонити кривдникові перебувати в місці спільного проживання з постраждалою, наближатися на визначену відстань до місця, де вона мешкає, працює, навчається, контактувати з нею через інші засоби зв'язку як особисто, так і через третіх осіб, а також обмежити спілкування з дитиною у разі, коли домашнє насильство вчинено стосовно дитини або у її присутності. Але всі положення законопроекту знову відкладаються на невизначений термін.

Внесення запропонованих змін до законодавчих актів України дозволить запровадити додаткові заходи, спрямовані на створення запобіжних, захисних та каральних кримінально-правових механізмів боротьби з різним формами насильства стосовно жінок (зґвалтуванням та іншими актами сексуального насильства, примусовим шлюбом, примусовим абортom чи стерилізацією та ін.), а також з домашнім насильством, чим буде забезпечено відповідність законодавства України сучасним європейським стандартам у цій сфері та нагальним потребам українського суспільства.

Значну частину відносин із попередження насильства в сім'ї регулюють й інших законів України, норми яких повинні бути узгоджені положення запропонованого проекту Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству». Маються на увазі, крім чинного Закону України «Про попередження насильства в сім'ї», закони України «Про Національну поліцію», «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей», «Про охорону дитинства», «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та

молоддю», «Про соціальні послуги», «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», «Про протидію торгівлі людьми» тощо.

На нашу думку, ратифікація Стамбульської конвенції істотно наблизить Україну до європейських стандартів запобігання домашнього насильства, а також стане запорукою державного захисту постраждалих.

Список бібліографічних посилань

1. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами та пояснювальна доповідь. Стамбул, Туреччина. 11.V.2011 // Совет Европы : сайт. URL: <https://rm.coe.int/1680093d9e> (дата звернення: 24.10.2017).

2. Про попередження насильства в сім'ї : закон України від 15.11.2001 № 2789-III // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2789-14> (дата звернення: 24.10.2017).

3. Про запобігання та протидію домашньому насильству : проект закону України від 20.10.2016 № 5294 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=60306&pf35401=403963> (дата звернення: 24.10.2017).

4. Про ратифікацію Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами : проект закону України від 14.11.2016 № 0119 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=60492&pf35401=406642> (дата звернення: 24.10.2017).

5. Про внесення змін до деяких законів України у зв'язку з ратифікацією Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами : проект закону України від 12.07.2016 № 4952 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=59648&pf35401=395065> (дата звернення: 24.10.2017).

Одержано 24.10.2017

УДК 343.985(477)

Юлія Володимирівна ГОЛУБ,

*курсант навчального взводу ПМПі-15-1
факультету підготовки, перепідготовки та
підвищення кваліфікації працівників податкової міліції
Університету Державної фіскальної служби України;*

Тетяна Романівна СКРИПЛЯК,

*курсант навчального взводу ПМПі-15-1
факультету підготовки, перепідготовки
та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції
Університету Державної фіскальної служби України*

Науковий керівник:

Марина Миколаївна ДОМБАЙ,

*старший викладач кафедри фінансових розслідувань
факультету підготовки, перепідготовки
та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції
Університету Державної фіскальної служби України*

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ВЗАЄМОДІЇ СЛІДЧОГО ТА ОПЕРАТИВНОГО ПІДРОЗДІЛІВ У ДОСУДОВОМУ РОЗСЛІДУВАННІ

Проблема взаємодії слідчого та оперативного підрозділів правоохоронних органів є актуальною, оскільки саме від ефективної співпраці даних підрозділів залежить ефективне виконання безпосередньої спільної для них правоохоронної функції. Порядок взаємодії вищеназваних підрозділів закріплений законодавцем, а саме в кримінальному процесуальному законі, законодавстві про оперативно-розшукову діяльність, а також відомчими нормативно-правовими актами.

Слід відзначити, що з прийняттям нового кримінального процесуального кодексу України (13 квітня 2012 р. № 4651-VI) [1] механізм співпраці слідчого з працівниками оперативних підрозділів зазнав суттєвих змін. В даному аспекті варто особливо звернути увагу на введення законодавцем в систему слідчих дій негласних (розшукових) дій. Проте, законодавець не дає чіткого визначення поняття «взаємодія» роботи слідчих та оперативних підрозділів у процесі досудового розслідування безпосередньо в кримінальному процесуальному законодавстві, але дане

Актуальні проблеми адміністративно-правового забезпечення діяльності Національної поліції. Харків, 2017

визначення законодавець використовує в наступних законах України: «Про оперативно-розшукову діяльність» (п. 5 ст. 7), «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю» (розд. 5). Саме це дає чітке розуміння особливості співпраці даних підрозділів та її відмінність від співпраці за характером, визначеним як «взаємозв'язок», «узгоджені дії», «сприяння», «надання допомоги» та ін.

Щодо характеру взаємодії слідчого та оперативного підрозділів серед науковців не має єдиної думки. Найбільш розширено та повно характеристику процесу співпраці слідчого та оперативного підрозділів надає пропозиція розуміння поняття «взаємодія», як погодженої діяльності слідчого та оперативних підрозділів [2, с. 385]. З уточненням, про погодженість діяльності за метою, місцем і часом [3, с. 6].

У процесі розслідування злочинів однією з найважливіших видів взаємодії є, саме погоджена робота слідчого та оперативного підрозділів, бо виступає необхідною умовою успіху розслідування злочинів.

Тепер детально слід звернути увагу, що головним завданням взаємодії слідчих та оперативних підрозділів є вирішення завдань визначених в ст. 2 КПК України.

Для вирішення даних завдань, які стоять в рамках досудового розслідування, умовно виділяють процесуальні, ті що визначені у кримінальному процесуальному законодавстві, та непроцесуальні (організаційні), які регулюються відомчими нормативно-правовими актами та нормами службової етики, виробленими практикою форми взаємодії.

Процесуальна форма взаємодії здійснюється шляхом надання слідчим доручення на виконання дій оперативним працівникам. Початок досудового розслідування згідно чинного кримінального процесуального законодавства покладається на слідчого, відповідно до підп. 1 п. 2 ст. 40, і оскільки в підп. 2 п. 2 ст. 40 визначено, що слідчий органу досудового розслідування уповноважений проводити слідчі (розшукові) дії та негласні слідчі (розшукові) дії, у випадках передбачених КПК, як наслідок виникає і повноваження ініціативи співпраці з оперативними підрозділами за дорученням у письмовій формі, відповідно до п. 1 ст. 41 КПК України.

Одними з найважливіших різновидів форм взаємодії слідчого з оперативними підрозділами, можна виділити:

- передавання слідчому матеріалів про виявлені шляхом оперативно-розшукових заходів ознаки кримінального правопорушення;
- проведення оперативно-розшукових заходів у провадженні, у якому не встановлено особу, котра вчинила кримінальне правопорушення;
- виконання доручень слідчого щодо проведення слідчих (розшукових) і негласних слідчих (розшукових) дій;
- здійснення заходів щодо встановлення особи підозрюваного (розшуку) після зупинення досудового розслідування;
- привід підозрюваного, обвинуваченого, свідка [4, с. 2].

Доручення слідчого є обов'язковим до виконання оперативними підрозділами.

Також серед форм взаємодії виділяють не процесуальні (організаційні), які сприяють більш раціональному та ефективному використанню процесуальних.

Отже, в процесі здійснення досудового розслідування слідчий не може поєднувати в своїй роботі процесуальних та оперативно-розшукових функцій, що безпосередньо зазначено в законі. Таким чином, слідчий не має втручати-ся в оперативно-розшукову діяльність, а оперативний співробітник в досудове розслідування. Належним чином налагоджена взаємодія допомагає оптимізувати й органічно поєднати використання можливостей органів досудового розслідування та оперативних підрозділів під час кримінального провадження, завдяки чому досягається швидкість, повнота й неупередженість розслідування злочинів і вирішуються інші завдання, визначені у ст. 2 КПК України.

Список бібліографічних посилань

1. Кримінальний процесуальний кодекс України : закон України від 13.04.2012 № 4651-VI // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 23.10.2017).

2. Матусовський Г. А. Основи взаємодії та інформаційного забезпечення в методиці розслідування злочинів // Криміналістика : підручник / В. М. Глібко, А. Л. Дудніков,

Актуальні проблеми адміністративно-правового забезпечення діяльності Національної поліції. Харків, 2017

В. А. Журавель та ін. ; за ред. В. Ю. Шепітька. Київ, 2001. 684 с.

3. Чувилев А. А. Взаимодействие следователей органов внутренних дел с милицией. М., 1981. 80 с.

4. Щербина Л. І. Взаємодія органів досудового слідства з оперативними підрозділами. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2015. № 14. Т. 2.

Одержано 28.10.2017

УДК 343.985(477)

Андрій Васильович ГОМОН,

курсант навчального взводу ПМП-14-4

Університету Державної фіскальної служби України

Науковий керівник:

Марина Миколаївна ДОМБАЙ,

старший викладач кафедри фінансових розслідувань

факультету підготовки, перепідготовки

та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції

Університету Державної фіскальної служби України

РОЗВИТОК ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВООХОРОННИМИ ОРГАНАМИ З МЕТОЮ ПРОТИДІЇ ПРОЯВАМ ЕКОНОМІЧНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ

На сьогоднішній день є досить актуальною проблема інформаційного забезпечення правоохоронних органів в Україні. Це обумовлено тим, що новітні технології, як невід'ємна частина науково-технічного прогресу, відіграють все більшу роль у житті і діяльності суспільства, визначаються нові цілі та завдання діяльності правоохоронних органів у сфері боротьби зі злочинністю та правопорушеннями, а також захисту прав і свобод українського суспільства в цілому й окремих його членів, що обумовлюють необхідність вдосконалення наявних і розробки нових методів і засобів її здійснення.

Дослідження щодо процесу розвитку інформаційних технологій, аналітичної розвідки, проблематики взаємодії

© Гомон А. В., 2017

правоохоронних органів з органами державної влади, адвокатурою, судами та шляхи поліпшення стану науково-технічного процесу проводили Г. Герт, Р. Калюжний та В. Шамрай

Вагоме місце в у інформаційному забезпеченні правоохоронних органів займає аналітична система. Так як виявлення та розслідування злочинів у сфері економіки часто ґрунтується на матеріалах оперативно-розшукових справ, з використанням оперативних методів, можливостей оперативної служби та оперативно-технічних заходів. Як правило, з метою встановлення конкретних злочинців, розслідування цих злочинів доцільно розпочати з виявлення потерпілих осіб, стосовно яких уже вчинялися певні дії, пов'язані з порушенням чинного законодавства у сфері господарської діяльності. Згодом, на підставі аналізу інформації, отриманої від потерпілих, направляються відповідні доручення оперативним працівникам з метою підтвердження факту та обставин учинення злочину в сфері економіки. При цьому, для більш швидкого отримання важливої інформації було б доцільно організувати інформаційну взаємодію безпосередньо органів і підрозділів правоохоронних органів, які протидіють економічній злочинності. Вдосконаленню організації взаємодії правоохоронних органів під час проведення оперативно-розшукових заходів з використанням спеціальної (оперативної) техніки сприятиме впровадження новітніх форм аналітичного пошуку [1].

Для поліпшення ситуації, на мою думку, працівникам правоохоронних органів потрібно надати правове унормування вимог щодо отримання повної і необхідної інформації для ефективності функціонування інформаційних обліків, забезпечення їхньої комплексності, системності та актуальності. Ще однією з значних проблем інформаційного забезпечення правоохоронних органів України є проблема підготовки кадрів для цих органів, які б поєднували високий рівень знань, навичок та вмінь як у правовій сфері, так і у сфері інформаційних технологій. Стає особливо актуальною проблема телекомунікаційного забезпечення інформаційної взаємодії судів з органами державної влади, адвокатурою і правоохоронними органами. Виникає необхідність забезпечити:

Актуальні проблеми адміністративно-правового забезпечення діяльності Національної поліції. Харків, 2017

1) якісне розширення можливостей аналізу стану законності і правопорядку, захисту прав і інтересів громадян шляхом розширення номенклатури облікових показників, систематизації та узагальнення накопиченої інформації;

2) підвищення достовірності оброблюваної інформації за рахунок автоматизованого співставлення і контролю однотипних даних, отриманих з різних джерел;

3) спрощення існуючої системи діловодства, головним чином за рахунок упорядкування документообігу в електронному вигляді;

4) значне скорочення термінів обробки інформації та забезпечення високої оперативності необхідних відомостей [2].

Отже, враховуючи стрімкий процес розвитку інформаційних технологій, особливо важливо, щоб оперативно-розшукові й кримінально-процесуальні заходи, які вживаються правоохоронними органами з метою протидії проявам економічної злочинності, були своєчасними й ефективними. При цьому, своєчасність та ефективність таких заходів залежить, насамперед, від: 1) забезпечення надійного збереження інформаційної бази даних, яка використовується працівниками правоохоронних органів; 2) забезпечення збирання й вилучення доказів з електронного документообігу в осіб, які підозрюються у вчиненні злочину в сфері економіки; 3) швидкого отримання оперативної інформації щодо фактів і обставин учинення злочинів у сфері економіки з використанням інформаційних технологій; 4) встановлення місцезнаходження осіб, підозрюваних у вчиненні злочинів за допомогою використання інформаційних технологій; 5) забезпечення швидкого та ефективного обміну наявними оперативними даними, а також інформацією щодо проявів економічної злочинності між вітчизняними й іноземними правоохоронними органами. Реалізація цих заходів, дозволить забезпечити ефективну й швидку протидію проявам економічної злочинності, а також належну інформаційну взаємодію правоохоронних органів України з компетентними органами зарубіжних держав у сфері протидії економічній злочинності.

Список бібліографічних посилань

1. Калюжний Р. А., Шамрай В. О. Інформаційне забезпечення управлінської діяльності в умовах інформатизації:

організаційно-правові питання теорії і практики : монографія. Київ : КВІШ, 2002. 296 с.

2. Мовчан А. В. Використання сучасних інформаційних технологій у боротьбі зі злочинами, пов'язаними з торгівлею людьми. *Вісник Запорізького юридичного університету*. 2010. № 3. С. 170–176.

Одержано 29.10.2017

УДК 342.9(477)

Андрій Анатолійович ГОРЯНИЙ,

курсант групи Ф4-401 факультету № 4

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Сергій Олександрович ШАТРАВА,

кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри

адміністративної діяльності поліції факультету № 3

Харківського національного університету внутрішніх справ

ПРОБЛЕМА ЗАХИСТУ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ У НАЦІОНАЛЬНІЙ ПОЛІЦІЇ

Одним із напрямків розвитку України є підвищення захисту персональних даних та забезпечення прав осіб на недоторканність приватного життя. Для реалізації взятого на себе зобов'язання Верховною Радою України прийнято Закон України «Про захист персональних даних», який набув чинності 1 січня 2011 року [1].

У 2015 році був прийнятий Закон України «Про Національну поліцію», який передбачає повноваження поліції в безпрецедентному масштабі формувати і використовувати інформаційні ресурси (бази даних), зокрема, що входять до єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України [2]. Сучасні інформаційні технології та законодавство відкривають можливості для правоохоронних органів обробляти величезний обсяг персональних даних. Проте, з огляду на численні переваги цих технологій, слід визнати, що при несанкціонованому їх використанні (без дотримання вимог закону), це може призвести до серйозних наслідків. Повна відсутність прозорого управління у сфері захисту персональних даних в діяльності Національної

поліції (забезпечення максимального інформування суб'єктів персональних даних про правові підстави, способи, мету обробки, строки зберігання та знищення персональних даних поліцейськими службами) привертає все більше уваги до проблем у даній сфері.

Однією з причин, яка призводить до порушення вимог законодавства у сфері захисту персональних даних є те, що співробітники поліції не знають положень правової бази, яка регулює цю сферу, а також зобов'язань щодо забезпечення конфіденційності і заходів безпеки під час обробки даних.

У зв'язку з цим, суб'єкти персональних даних (фізична особа, персональні дані якої обробляються) стають жертвами зловживань з боку правоохоронців, які збирають та обробляють їх персональні дані з грубими порушеннями Закону «Про захист персональних даних». Особливим випадком є обробка «чутливої» категорії персональних даних (про расове або етнічне походження, політичні, релігійні або світоглядні переконання, членство в політичних партіях та професійних спілках, засудження до кримінального покарання, а також даних, що стосуються здоров'я, статевого життя, біометричних або генетичних даних), як показує практика, здебільшого потерпілими від незаконної обробки таких даних є вразливі групи населення. Доступ до персональних даних за відсутності повноважень, законної підстави і обґрунтованої мети такого доступу. Незаконна обробка «чутливої» категорії персональних даних, шляхом надання необмеженого до них доступу, розкриття для широкого загалу, а також збір таких даних за відсутності законної підстави і обґрунтованої мети збирати таку інформацію. Наприклад, ст. 26 Закону України «Про Національну поліцію» визначає перелік баз (банків) даних, які поліція має право формувати і підтримувати шляхом наповнення. Згідно цього переліку поліція, зокрема, має право формувати бази осіб, які стоять на обліку за наркозлочини, що призводить до зловживання.

Розкриття персональних даних для широкого загалу, а також збір надлишкового обсягу даних щодо цілей, для яких вони обробляються в подальшому. Ще залишається відкритим питання щодо обробки відеозаписів з нагрудних камер поліцейських, а також систем відеоспостереження

(збір, доступ, формування баз, порядок та термін зберігання такої інформації). Зокрема, як відеозаписи з камер з'являються в мережі Інтернет, без дотримання вимог законодавства про захист персональних даних. Варто звернути увагу на роз'яснення та рекомендації Уповноваженого з питань захисту персональних даних Ірландії щодо обробки відеозаписів з нагрудних камер поліцейських. Серед рекомендацій є те, що з метою дотримання законодавства про захист персональних даних, у будь-якому випадку, система повинна мати можливості записувати окремо відео і аудіо.

Недотримання прав суб'єктів даних на інформування і доступ до інформації про операції щодо обробки персональних даних, які їх стосуються: 1) суб'єкти персональних даних мають особисті немайнові права, які є невід'ємними і непорушними. Перелік цих прав визначений в статті 8 Закону України «Про захист персональних даних», тому звертаємо увагу на ці положення; 2) обробка персональних даних в цілях, несумісних з тими, з якими вони були зібрані спочатку; 3) відсутність належної політики безпеки персональних даних, затвердженої володільцем та розпорядником таких даних, шляхом розробки та прийняття відповідної внутрішньої нормативно-правової бази, відсутність відповідальних осіб з питань захисту даних.

Можна припустити, що у більшості випадків інформація, яка збирається і використовується в поліції не архівується в форматі, які забезпечують певний рівень безпеки та конфіденційності, а також не ведеться належний її облік. Або взагалі така інформація є надлишковою, тобто не зрозуміло, з якою метою збирається і накопичується така її кількість (вид).

Список бібліографічних посилань

1. Про захист персональних даних : закон України від 01.06.2010 № 2297-VI // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17> (дата звернення: 16.10.2017).

2. Про Національну поліцію : закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення: 16.10.2017).

Актуальні проблеми адміністративно-правового забезпечення діяльності Національної поліції. Харків, 2017

3. Адміністративна діяльність органів поліції України : підручник / О. І. Безпалова, О. В. Джафарова, В. А. Троян та ін. ; за заг. ред. В. В. Сокурєнка. Харків : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2017. 432 с.

Одержано 19.10.2017

УДК [378.6:351.74](477)

Вікторія Юрївна ГРИЩЕНКО,

*слухач магістратури факультету підготовки фахівців для підрозділів превентивної діяльності
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*

Науковий керівник:

Інна Олександрівна ШИНКАРЕНКО,

*кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри філософії та політології
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*

ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ СИСТЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПРАВООХОРОНЦІВ ДО ДІЙ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ СИТУАЦІЯХ

Реформування правоохоронної системи в Україні є логічним продовженням розбудови держави. Масштаби та інтенсивність цих змін вражають, однак повністю не задовольняють громадян. Злочинність, терористичні прояви, навіть масові звичайні побутові правопорушення здатні суттєво дестабілізувати життя в країні. Тому покращення правоохоронної системи є пріоритетним для України, і зупиняти або гальмувати зараз цей процес вкрай небезпечно.

Правоохоронна діяльність передбачає сукупність заходів та засобів щодо забезпечення основних задач, і кожна складова системи потребує покращення. Охорона громадського порядку, забезпечення особистої безпеки громадян, захист їх прав і свобод, законних інтересів, захист власності від злочинних посягань, запобігання правопорушенням та їх припинення, виявлення і розкриття злочинів, розшук осіб, які їх вчинили, забезпечення безпеки дорожнього руху є основною метою реформування [1, с. 66].

© Грищенко В. Ю., 2017

У свою чергу, будь-яка діяльність неможлива без кадрового забезпечення та професійної підготовки особового складу. Підвищена відповідальність за результати своєї діяльності, високий ризик для особистого життя та здоров'я, відсутність готового алгоритму дій для всіх можливих ситуацій, великий спектр спеціальних знань та навичок потребують підвищеної уваги до системи професійної підготовки саме правоохоронців. Важлива кожна складова цієї підготовки, але особлива роль приділяється службовій підготовці, яка проводиться на постійній основі.

Службова підготовка – система заходів, спрямованих на закріплення та оновлення необхідних знань, умінь та навичок працівника поліції з урахуванням оперативної обстановки, специфіки та профілю його оперативно-службової діяльності. Цей вид підготовки проводиться на місцях і враховує особливості несення служби саме в цій місцевості. Професійна підготовка правоохоронців включає в себе адміністративно-правову, функціональну, вогневу та фізичну підготовку. Окремим напрямком підготовки правоохоронців є підготовка до дій у надзвичайних та екстремальних ситуаціях. Якщо незадовільні знання та вміння працівників ОВС у штатній ситуації здатні знизити ефективність виконання задач, то при погіршенні оперативної обстановки та в екстремальній ситуації повністю можливе припинення виконання поставленої задачі, поява втрат серед особового складу. Необхідно, враховуючи сучасні умови проходження служби в поліції, посилити бойову підготовку поліцейських шляхом наближення навчання до умов практичної служби, проведення тренінгів, вивчення матеріалів розслідуваних кримінальних проваджень, участі в оперативно-розшукових та профілактичних заходах територіальних органів поліції, залучення до навчання курсантів практичних працівників поліції [2, с. 98].

Професійна підготовка поліцейських має бути суттєво оновлена. Основною метою підготовки правоохоронців до діяльності є формування високого рівня готовності до дій в екстремальних ситуаціях.

Враховуючи стресогенний характер професійної діяльності, психологічна підготовка в МВС передбачає, за результатами аналізу різноманітних нормативно-правових документів, вирішення низки завдань, а саме:

- сформувати новий, відповідний вимогам сучасності, всебічно розвинений, позитивно спрямований на успішну професійну діяльність тип особистості правоохоронця;

- навчити працівників переборювати почуття страху;
- орієнтуватися в незвичних обставинах;
- виходити з тривалих стресових станів;
- витримувати фізичні навантаження;
- користуватися прийомами релаксації;
- швидко приймати правильні рішення;
- навчити працівників емоційно-вольовій регуляції;
- позитивно мислити; розумітися у психічних станах;
- надати допомогу працівникам у пізнанні своїх індивідуально-психологічних особливостей;
- надати початкові знання з конфліктології;
- навчити максимально використовувати свої психічні можливості в екстремальних умовах тощо.

Можливо виділити три групи загальних методів психологічного забезпечення готовності правоохоронців до діяльності:

- 1) методи організації і здійснення діяльності;
 - 2) методи мотивації та стимулювання діяльності;
 - 3) методи діагностики, контролю і корекції діяльності,
- кожна з яких поділяється на групи часткових методів і прийомів психологічного забезпечення.

Основними методами формування психологічної готовності правоохоронців можуть виступити активні групові методи спілкування, які спрямовані на формування навичок аналізу реальних ситуацій, ситуацій адаптації й вільного впливу вербальними й невербальними засобами на поведінку. Їх можна розділити на три блоки. Дискусійні методи, які формують певну думку [3, с. 71].

Як об'єкт дискусійного обговорення можуть виступати не тільки спеціально сформовані проблеми, але й випадки із професійної діяльності. Бажана присутність ветеранів поліції. У той час, як ветеран розповідає про свій досвід, свої почуття, він дає можливість молодим співробітникам визначити свої реакції й порівняти їх з реакціями інших слухачів; у період бесіди новачок шукає шляхи керування ситуацією (збігу з нею).

Актуальні проблеми адміністративно-правового забезпечення діяльності Національної поліції. Харків, 2017

Дискусійні методи, на мою думку, можуть знайти широке поширення в практиці підготовки фахівців підрозділів спеціального призначення МВС України.

Ігрові методи, що використовуються, поділяються на операційні й рольові. Перші за своїми психологічними параметрами (мотивація, участь інтелектуальних ресурсів, емоційне забарвлення) аналогічні методам аналізу проблемних ситуацій, але мають сценарій, у який закладений алгоритм «правильності» і «неправильності» прийнятого рішення, що дає фахівцеві можливість бачити вплив своїх рішень на майбутні події [4, с. 154].

В умовах рольової гри індивід зіштовхується з необхідністю змінити свої установки, при цьому створюються умови для формування нових, більш ефективних комунікативних навичок.

Розвиток психологічної готовності у школах і навчальних закладах підготовки поліцейських кадрів різних країн здійснюється не тільки в ході різного роду занять, але й у межах спеціальних курсів. Дана підготовка не обмежена лише окремим курсом по забезпеченню психологічними знаннями, по формуванню заданих умінь, навичок і якостей. При поширенні численних програм психологічної підготовки психологія інтегрується в цілі, зміст, організацію й методи підготовки. Сама концепція професійної підготовки стає психологічною.

Список бібліографічних посилань

1. Деякі аспекти професійної діяльності працівників правоохоронних органів в екстремальних умовах. *Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка АПН України*. 2002. Т. IV, ч. 1. 212 с.
2. Грановская Р. М. Элементы практической психологии. 2-е изд. Л. : Изд-во Ленинград. ун-та, 1988. 198 с.
3. Дьяченко М. И., Кандыбович Л. А., Пономаренко В. А. Готовность к деятельности в напряженных ситуациях: психологический аспект. Минск : Университет, 1985. 206 с.
4. Корольчук М. С., Крайнюк В. М. Соціально-психологічне забезпечення діяльності у звичайних та екстремальних умовах. Київ, 2006. 400 с.

Одержано 29.10.2017

Виктория Олеговна ГУРОВА,

студентка 2 курса факультета № 6

Харьковского национального университета внутренних дел

Научный руководитель:

Виктория Ивановна ФИЛИПСКАЯ,

кандидат педагогических наук, старший преподаватель

кафедры социально-гуманитарных дисциплин факультета № 6

Харьковского национального университета внутренних дел

ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НАСИЛИЮ В СЕМЬЕ

Проблема домашнего насилия над детьми волнует все мировое сообщество с давних времен, но долгое время оставалась закрытой в нашей стране. Актуальность проблемы усиливается тем, что насилие и жестокое обращение с детьми, к сожалению, стали для современного украинского общества привычными явлениями.

Государство осуществляет защиту ребенка от всех форм физического, сексуального, экономического и психологического насилия, оскорбления, небрежного и жестокого обращения с ним, привлечения к наихудшим формам детского труда, в том числе со стороны родителей или лиц, их заменяющих, а также принимает необходимые меры для обеспечения прав детей, ставших свидетелями в уголовном производстве. Каждому ребенку гарантируется право на свободу, личную неприкосновенность, защиту чести и наилучшее обеспечение его интересов [4].

Опираясь на то, что насилие всегда наносит непоправимый вред ребёнку, проявляющийся в виде различных заболеваний, нарушений психического развития ребёнка, можем сказать, что особое внимание в решении этого вопроса следует сосредоточить на профилактической и просветительской работе с семьей. Во-первых, семье необходимо оказать психологическую помощь, исправить отношения между родными людьми, чтобы дети имели возможность жить со своими родителями. Во-вторых, такие обстоятельства требуют вмешательства социальных служб и образовательных учреждений. Специалисты по социальной работе, врачи, педагоги и психологи, работая

по специальным программам, могут восстановить у детей и подростков уважение к себе, как к личности, повысят уверенность и защитные качества, утверждая, таким образом, право каждого человека, в том числе детей и подростков, на здоровье и безопасность [3, с. 30].

Дети в силу своего психологического, физического развития не всегда могут понять, что становятся жертвами противоправных действий. Особенно это касается младенцев, дошкольников, детей младшего школьного, школьного возраста. В таком случае большое внимание уделяется деятельности полицейских в сотрудничестве с общеобразовательными школами, педиатрическими отделениями медицинских учреждений, общественностью и тому подобное [2, с. 44].

Сегодня так же существует большая сеть ведомств, занимающихся решением проблемы насилия (службы семьи, материнства и детства; учреждения здравоохранения, образования; бюро судебно-медицинской экспертизы; правоохранительные органы; прокуратура; суд; религиозные конфессии), каждое из которых имеет централизованное руководство. Совместная деятельность всех ведомств должна ориентироваться на достижение цели улучшения положения ребенка [3].

Все государственные службы должны донести до сознания родителей, которые осуществляют насилие над детьми, основные функции семьи: обеспечение физического и эмоционального развития индивида, формирование половой идентификации ребенка; развитие способностей и потенциальных возможностей индивида; обеспечение ребенка чувством защищенности; формирование ценностных ориентаций личности; овладения ребенком основными социальными нормами.

Существенным снижением уровня насилия и невыполнение родительских прав также может стать и введение различных видов наказания: административный арест, исправительные работы, административный штраф, принудительное прохождение коррекционной программы социально-исправительного направления [1, с. 55].

Подводя итог вышеизложенного, можно отметить основные элементы системы защиты ребенка от насилия

Актуальні проблеми адміністративно-правового забезпечення діяльності Національної поліції. Харків, 2017

и жестокого обращения в семье: законодательная база и нормативно-правовое обеспечение; службы помощи, профилактики и реабилитации; программы профилактики и реабилитации. На наш взгляд, все эти элементы должны быть взаимосвязаны и направлены на достижение общих целей – предотвращение насилия над детьми, оказание помощи ребенку и семье, оказавшимся в трудной жизненной ситуации.

Список библиографических ссылок

1. Бандурка І. О. Система захисту дітей від жорстокого поводження та попередження насильства в сім'ї. *Форум права*. 2014. № 2. С. 47–57. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2014_2_10.pdf (дата обращения: 25.10.2017).

2. Качинська М. О. Жорстоке поводження з дітьми як прояв насильства в сім'ї. *Журнал східноєвропейського права*. 2017. № 37. С. 42–47.

3. Лежух І. С. Насильство в сім'ї як соціально-психологічний феномен // Психологічні та педагогічні проблеми професійної освіти та патріотичного виховання персоналу системи МВС України : матеріали наук.-практ. конф. (м. Харків, 7 квіт. 2017 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2017. С. 266–269.

4. Ліфашина Д. Є. Дитина як потенційна жертва булінгу та кібербулінгу // Психологічні та педагогічні проблеми професійної освіти та патріотичного виховання персоналу системи МВС України : матеріали наук.-практ. конф. (м. Харків, 7 квіт. 2017 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2017. С. 263–266.

Получено 27.10.2017

УДК 347.97/.99:34.06/.08:351.741(477)

Олександра Романівна ДМИТРІВ,

*студентка 1 курсу навчально-наукового інституту № 3
Національної академії внутрішніх справ*

Науковий керівник:

Володимир Олексійович ЗАРОСИЛО,

*доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри управління безпекою,
правоохоронної та антикорупційної діяльності
навчально-наукового інституту права ім. Володимира Великого
Міжнародної академії управління персоналом*

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Як свідчать окремі дослідження правоохоронна діяльність в державі здійснюється через певний механізм, який включає в себе нормативний, інституційний та функціональний компоненти. До нормативного компоненту відносяться Закони України, Укази Президента України, Постанови Кабінету Міністрів України, накази міністерств, накази керівників правоохоронних органів, а також постанови і рішення органів місцевої влади.

Конкретно до нормативних документів, які визначають правоохоронну діяльність можна віднести закони України «Про Національну поліцію», «Про Службу безпеки України», «Про прокуратуру», «Про судоустрій і статус суддів» та ряд інших.

До інституційного компоненту відносять суб'єкти правоохоронної діяльності тобто правоохоронні органи. До правоохоронних органів відносять суди, прокуратуру, Національну поліцію, Службу безпеки України, Державну фіскальну службу, Національне антикорупційне бюро, органи Міністерства юстиції України та органи інших міністерств і відомств, які здійснюють правоохоронну діяльність.

Щодо функціонального компоненту правоохоронної діяльності то він включає в себе відносини, що складаються при здійсненні діяльності правоохоронних органів, які спрямовані на охорону прав і свобод людини. Слід зазначити, що згадані правовідносини відрізняються від інших видів правовідносин і включають в себе наступні напрями:

- формування правових норм, тобто прийняття законів та інших нормативних актів, які спрямовані на охорону прав і свобод громадян;
- дотримання громадянами встановлених правових норм (відносини правомірної поведінки);
- порушення окремими громадянами встановлених правових норм і відносини, які виникають під час цього порушення та реакції правоохоронних органів на порушення;
- покарання за порушення встановлених правоохоронних органів та відносини, які виникають під час застосування форм і методів покарання
- проведення певних заходів, які спрямовані на профілактику правопорушень.

Окремо визначаються напрями власне правоохоронної діяльності. До таких напрямів відносять

- роз'яснення законодавства з метою профілактики правопорушень;
- запобігання правопорушенням з використанням різних форм і методів;
- виявлення та фіксація правопорушень;
- припинення правопорушень з застосуванням примусу чи без його застосування;
- розкриття вчинених правопорушень (злочинів) та встановлення осіб, які їх вчинили;
- розслідування злочинів, віднесених до компетенції правоохоронного органу;
- притягнення порушників до відповідальності через суд чи інші квазісудові органи;
- утримання осіб, які вчинили правопорушення ізольовано з метою недопущення вчинення ними повторних правопорушень.

Правоохоронна діяльність реалізується кожним конкретним правоохоронним органом у сфері його компетенції. Компетенція правоохоронних органів визначається на підставі законів та інших нормативних актів про його діяльність і законодавчо закріплюється завданнями, які покладені на окремий правоохоронний орган. Для прикладу Служба безпеки України працює у сфері забезпечення

державної безпеки та охорони прав громадян від посягань з боку іноземних спеціальних служб, а також охорони державного ладу та територіальної цілісності держави [1].

Щодо правоохоронної діяльності то можна сформулювати її ознаки, які, включають наступні аспекти:

- правоохоронна діяльність здійснюється комплексно з метою охорони всього комплексу прав і свобод фізичних і юридичних осіб від будь-яких посягань, тобто від правопорушень та злочинів;

- зазначена діяльність спрямована перш за все на профілактику і запобігання правопорушенням та злочинам;

- види правоохоронної діяльності визначаються законодавством України і правоохоронні органи можуть здійснювати тільки той вид правоохоронної діяльності, який входить до їхньої компетенції;

- діяльність правоохоронних органів з забезпечення охорони прав і свобод фізичних та юридичних осіб може здійснюватися тільки з чітким дотриманням встановлених процедур, а порушення процедур може тягнути за собою юридичну відповідальність;

- згадана діяльність передбачає можливість використання передбачених законом заходів переконання, примусу, покарання та стягнення;

- правоохоронні органи при здійсненні правоохоронної діяльності можуть використовувати необхідні та дозволені законом матеріальні, технічні та інші засоби;

- форми правоохоронної діяльності в певних випадках також визначаються законом або підзаконними нормативними актами.

Таким чином можна сформулювати визначення правоохоронної діяльності як діяльності уповноважених державою органів, яка спрямована на комплексний захист прав і свобод фізичних та юридичних осіб від будь-яких посягань. Дана діяльність здійснюється тільки у встановлених законом для кожного правоохоронного органу формах, з дотриманням встановленої процедури і може передбачати використання методів переконання, примусу, покарання та стягнення.

Список бібліографічних посилань

1. Опришко І. В., Сидорчук Л. А. Система правоохоронних органів України : навч.-метод. посіб. Київ : КНЕУ, 2013. 243 с.

Одержано 13.10.2017

УДК 343.791(477)

Ярослав Олегович ЗАКОМОРНИЙ,

курсант 4 курсу факультету № 2

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Олексій Олександрович ДЕРЕВЯГІН,

кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник, доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності та

розкриття злочинів факультету № 2

Харківського національного університету внутрішніх справ

**ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ СПІВРОБІТНИЦТВА
З ОПЕРАТИВНИМИ КОНТАКТАМИ**

З моменту перших згадок про агентурні прийоми роботи в Старому Завіті, сотні тисяч людей щорічно залучається до співпраці з поліцією в якості добровільних помічників правоохоронних і спеціальних служб або в якості штатних працівників, що забезпечують розвідувальні, контррозвідувальні та розшукові функції.

Загальновідомо, що оперативні працівники сучасної Національної поліції отримують інформацію, яка становить оперативний інтерес з метою протидії злочинності з різних джерел, зокрема з одного із найпоширенішого джерела оперативної інформації, а саме від оперативних контактів. Проте мало хто замислювався звідки пішла історія цієї категорії негласного апарату, його роль, походження та становлення в сучасних правоохоронних органах. Автор має намір розкрити історичний аспект походження оперативного контакту та його місце в сучасній правоохоронній структурі.

Отже, історія становлення оперативних контактів розпочалася досить давно, про них було відомо ще з самої Біблії в якій говориться про те, що Мойсей послав кількох своїх прибічників (дванадцять спостерігачів) в землю Ханаан,

© Закоморний Я. О., 2017

щоб вони вияснили чисельність її жителів, оборону міст, родючість землі. Через сорок днів посланці вернулись і розповіли зібрану інформацію, підкріпивши свій звіт зразками землі Ханаанської. На той час дана інформація мала велику цінність і здобути її могли лише вмілі особи, які вирізняються своєю винахідливістю та обережністю [1, с. 25].

Становлення українських оперативних контактів почалась в Київській Русі, де розслідуванням керували київські князі через лазутчиків, біженців, купців, які з високою імовірністю виконували роль тогочасних інформаторів збираючи інформацію з усіх усюд. Історія свідчить, що Київська Русь добре орієнтувалася в навколишньому світі, в хитросплетіннях європейської і східної політики, вміло вибираючи час для своїх військових і дипломатичних заходів і забезпечуючи їх інформаційно [1, с. 42].

За часів Гетьманщини вся охоронна і розшукова діяльність зосереджується в руках отаманів і гетьманів, а кримінальне судочинство здійснюється полковими суддями, писарями за дорученнями полковників і гетьманів. Інформацію для них діставали козаки, ремісники, шинкарі, селяни, тобто ті люди, які весь час знаходились в людних місцях та мали широке коли спілкування [1, с. 59].

Під час царювання Петра I розшукові функції виконували різні урядові установи: Петербурзька поліцейська канцелярія (з 1715 р.), яка поклала початок створення в Росії регулярної поліції, Таємна канцелярія розшукових справ (з 1718 р.) – у політичних справах, Контора розшукових справ (з 1724 р.) тощо. У 1719 губернаторам наказувалось «тримати таємних підсильщиків, щоб між людьми не було якого-небудь пустування». Тут можна припустити, що йдеться саме про інформаторів (оперативних контактів), які повинні збирати оперативну інформацію для вище перерахованих поліцейських урядових установ.

Уже на початку 20-го століття, коли починав вводитися територіальний принцип організації роботи сисної частини, уся територія міста могла перебувати під наглядом сисних агентів або інформаторів, які надавали інформацію про злочини або злочинців до відділень тогочасної поліції[2, с. 20–21].

Зауважимо, що у період розбудови УРСР, тогочасні оперативні працівники підпорядковувалися новоприйнятій

Актуальні проблеми адміністративно-правового забезпечення діяльності Національної поліції. Харків, 2017

Інструкції з організації таємної агентури в установах карного розшуку, затвердженій НКВС УРСР 02.01.1922. Ця Інструкція визначала поняття «негласний інформатор» та визначала коло осіб, які можуть бути залучені до конфіденційного співробітництва. За способом діяльності розвідка поділялася на зовнішню і внутрішню. Саме зовнішня розвідка полягала у збиранні розвідниками оперативної інформації як серед населення, так і по можливості, від самих учасників банд [2, с. 27].

В сучасній Україні, після прийняття новітнього Кримінального процесуального кодексу і відповідних змін у оперативно-розшукове законодавство, саме оперативний контакт став невід'ємним джерелом оперативної інформації для всіх видів оперативних підрозділів. Ними стають або звичайні громадяни, які мають дуже високий рівень правосвідомості або колишні злочинці, які бажаючи виправитись та показати, що вони більше не повернуться до колишнього життя допомагають правоохоронним органам в боротьбі зі злочинністю.

І хоча на початку XXI ст. під впливом науково-технічного прогресу оперативно-розшукова діяльність все активніше використовує інформаційні технології для збору, аналізу і збереження конфіденційної інформації про осіб і факти, що представляють інтерес для розвідки, контррозвідки та розшукової роботи, пройшовши багатовікові випробування оперативний контакт залишається одним з ефективних засобів боротьби з посяганнями на інтереси держави, конституційні права та свободи громадян [3].

Список бібліографічних посилань

1. Бандурка О. М. Теорія і практика оперативно-розшукової діяльності : монографія. Харків : Золота миля, 2012. 619 с.

2. Албул С. В., Андрусенко С. В., Мукоїда Р. В., Ноздрін Д. О. Основи оперативно-розшукової діяльності : навч. посіб. Одеса, 2016. 270 с.

3. Оперативно-розыскная деятельность : учебник / под ред. Горяинова К. К., Овчинского В. С., Синилова Г. К., Шумилова А. Ю. М. : Инфра-М, 2004. 848 с. URL: <http://www.bnti.ru/showart.asp?aid=989&lvl=05> (дата звернення: 25.10.2017).

Одержано 28.10.2017

УДК 314.7(477)

Анастасія Костянтинівна ЗАПОРОЖЕЦЬ,
курсант Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник:

Ірина Володимирівна КОСТЕНКО,
*кандидат юридичних наук,
викладач кафедри адміністративної діяльності
Національної академії внутрішніх справ*

ПРОБЛЕМИ НЕЛЕГАЛЬНОЇ МІГРАЦІЇ В УКРАЇНІ

Зростання обсягів нелегальної міграції у світі і її наслідки часто дискредитують усі можливі переваги руху міграційних потоків. За останні роки проблема нелегальної міграції вийшла за межі окремих держав і перетворилася на світову. Вона є реальною загрозою для громадської безпеки, сприяє зростанню злочинності, поширенню небезпечних захворювань, зумовлює створення підпільного ринку праці [2].

У міжнародних документах найбільш популярним є визначення, прийняте на Міжнародній конференції з питань народонаселення і розвитку (1994) і використане в Програмі дій Женевської конференції з питань міграції на просторах СНД 1996 р. Згідно з цим визначенням незаконні мігранти – особи, які перебувають у невизначеному стані і не дотримуються вимог щодо в'їзду, перебування чи здійснення економічної діяльності, встановлених державою, в якій вони перебувають [1].

Приблизно третина потоку міжнародної міграції у світі зараз не контролюється. Причиною цього є наростання суперечностей між залученням постійно зростаючої кількості людей у міграційні переміщення, природним збільшенням мобільності населення, глобалізацією світу та жорсткістю імміграційних режимів у країнах, що приймають, найпривабливіших для мігрантів.

Натомість питання розбудови інституційних спроможностей у сфері міграції, зокрема створення єдиної міграційної служби, удосконалення системи надання притулку в Україні, безпеки документів - одного з важливих питань у запровадження безвізового режиму з ЄС, кочують з одної редакції Плану до другої [1].

Але все ж і на сьогодні проблема дотримання прав іноземних громадян при проведенні правоохоронцями заходів по протидії нелегальній міграції жваво обговорюється правозахисниками та сором'язливо замовчується у поліцейському середовищі вже достатньо тривалий час. Воно і зрозуміло, останні опинились у доволі складній ситуації: з одного боку Україна декларує себе державою, яка розбудовує демократичне суспільство і визнає загальноприйняті людські цінності. З іншого боку, через засоби масової інформації суспільству постійно нав'язується теза – нелегальна міграція руйнує державний устрій і у теперішній час є реальною загрозою для безпеки країни [4].

На сьогодні України не здатна ефективно контролювати імміграційні потоки і намагається вирішити проблему послідовним запровадженням невинновато жорсткої імміграційної політики, виконавцями якої є передусім силові відомства.

Цікавий факт – апарат влади, постійно наголошуючи на важливості та необхідності посилення боротьби з нелегальною міграцією, залишив саме поняття «нелегальний (незаконний) мігрант» юридично не визначеним. Так хто саме в Україні вважається нелегальним мігрантом? Єдине, що можливо впевнено стверджувати – це не громадянин України. На практиці для поліцейського нелегальний мігрант – це не особа, яка приховано або протизаконно перетнула державний кордон України, а іноземець на базарі з простроченою датою реєстрації у паспорті.

Результати роботи Національної поліції з іноземними громадянами традиційно оцінюється за кількістю виявлених, видворених і покараних в адміністративному порядку іноземців. І якщо є таке завдання – то буде і необхідний результат. Для отримання показників та створення у керівництва позитивного уявлення про свою діяльність, працівники поліції фактично вимушені вживати невинновато жорстких заходів до іноземців, які своїми діями, можливо не умисними, порушили правила перебування в Україні [5].

Особливе занепокоєння викликає законодавчо визначена практика призначення іноземцю декількох видів покарань за скоєння одного правопорушення. Для прикладу іноземний студент, який торгував з рук у невстановленому

місці притягується до адміністративної відповідальності за ст. 160 КУпАП, йому скорочується термін реєстрації в Україні за дії, несумісні з офіційно задекларованою метою в'їзду, після чого він видворяється з держави, як особа, що вчинила адміністративне правопорушення, і до того йому ще забороняється подальший в'їзд в Україну на термін до 5 років. При цьому у національний паспорт іноземця просявляються три штампи негативного змісту: про скорочення терміну перебування, про видворення з України та про заборону в'їзду в державу [3].

Не зовсім зрозумілою, на нашу думку, є правова обґрунтованість таких видів покарання, як видворення і скорочення терміну перебування в Україні, які застосовуються поліцією до іноземців з посиланням на ст. 32 Закону України «Про правовий статус іноземців». Особі, що порушила законодавство, покарання повинно призначатись відповідно до Кримінального кодексу або Кодексу про адміністративні правопорушення у яких чітко визначається сутність скоєного порушення та конкретні види покарання за вчинене. На сьогодні ні у КК, ні в КУпАП такі види покарання або стягнення як видворення, скорочення терміну перебування та заборона в'їзду в Україну взагалі не передбачаються. Крім цього, жодна стаття КУпАП та КК України не передбачає, що за її порушення іноземцю можливо призначення такого виду покарання, як видворення або скорочення терміну перебування в Україні. Ст. 203 КУпАП конкретно вказує, що порушення іноземцем правил перебування в Україні тягне за собою лише накладення штрафу [3].

Взагалі сама процедура видворення іноземця з України не виписана жодним правовим документом, що, враховуючи наміри держави активно протидіяти такому явищу, як нелегальна міграція, є правовим нонсенсом [6].

Отже, ми вважаємо, що доцільно внести зміни до звітів ОВС щодо результатів роботи по протидії нелегальній міграції. Такі звіти повинні мати приблизно наступний алгоритм:

1. Виявлено іноземців-порушників – з них:
 - 1.1. притягнуто до адміністративної відповідальності згідно з КУпАП
 - 1.2. надано правову допомогу в оформленні документів для легалізації перебування в Україні

- 1.2.1. в тому числі для отримання статусу біженця
- 1.3. визнано нелегальними мігрантами – з них:
- 1.3.1. видворено за межі України.

Список бібліографічних посилань

1. Проблеми імміграції в Україні та досвід інших країн в протидії нелегальній міграції // Всеукраїнська профспілка працівників – мігрантів в Україні та за її межами : офіц. інтернет-представництво. URL: <http://www.migrant.org.ua> (дата звернення: 27.10.2017).

2. Платонов А. В. Нелегальна міграція та її вплив на міжнародну і національну безпеку. *Стратегічна панорама*. 2005. № 2. С. 164–168. URL: http://www.niisp.gov.ua/vydanna/panorama/issue.php?s=gupr1&issue=2005_2 (дата звернення: 27.10.2017).

3. Кодекс України про адміністративні правопорушення : чинне законодавство зі змінами та доповненнями станом на 10 лютого 2016 року. Київ : Паливода А. В., 2016. 312 с.

4. Міграція в Україні: факти і цифри. 2016 / Міжнародна організація з міграції (МОМ), Представництво в Україні. – 2016–2017. http://iom.org.ua/sites/default/files/ff_ukr_21_10_press.pdf (дата звернення: 27.10.2017).

5. Питання Державної міграційної служби України : указ Президента України від 26.04.2011 № 405. *Урядовий кур'єр*. 2011. № 76.

6. Батчаєв В. В. Протидія незаконній міграції та права іноземців // Права людини в Україні : інформ. портал. URL: <http://khp.org/index.php?id=1252920365> (дата звернення: 27.10.2017).

Одержано 29.10.2017

УДК 343.985(477)

Юлія Павлівна ІЛЬЧЕНКО,

*курсант навчального взводу ПМП 14-4
факультету підготовки, перепідготовки та
підвищення кваліфікації працівників податкової міліції
Університету Державної фіскальної служби України*

Науковий керівник:

Марина Миколаївна ДОМБАЙ,

*старший викладач кафедри фінансових розслідувань
факультету підготовки, перепідготовки та
підвищення кваліфікації працівників податкової міліції
Університету Державної фіскальної служби України*

ТАКТИКА ПРОВЕДЕННЯ ОКРЕМИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ШАХРАЙСТВА В БАНКІВСЬКІЙ СФЕРІ

Сучасний етап розвитку державності в Україні характеризується серйозними труднощами на шляху становлення ринкових відносин в економіці країни. Особливу роль у переході до ринкових відносин відіграє кредитно-фінансова система, яка покликана служити стабілізатором господарських процесів за рахунок здійснення міжрегіонального та міжгалузевого перерозподілу грошового капіталу. Широке впровадження в господарські відносини операцій з кредитування є однією з умов нормального розвитку економіки держави. Однак корінні зміни у роботі банківської системи, послаблення державного контролю та цілий ряд інших причин соціального і правового характеру призвели до появи нових, раніше невідомих, суспільно небезпечних форм економічної поведінки. Особливе місце серед них займає шахрайство з фінансовими ресурсами в банківській сфері. Проблематика розкриття способів в банківській сфері досліджувалась у роботах: Д. В. Березіна, А. Ф. Волобуєва, О. В. Волохової, В. І. Гасенка, В. П. Лаврова, В. Д. Ларичева, Т. А. Пазинич, Г. М. Спіріна, С. Ю. Шарова, С. С. Чернявський, П. С. Яні та ін.

Ефективне розслідування шахрайства в банківській сфері передбачає використання системи слідчих (розшукових) дій, яка була суттєво змінено з прийняттям КПК

України. У такому випадку є важливим формулювання висновків, щодо методик розслідування шахрайства в банківській сфері. Для того аби розкрити це питання, варто визначити кваліфікацію слідчих (розшукових) дій при розслідування шахрайства в банківській сфері, а саме: 1. Огляд приміщення, речей, інтернет-контентів (гаджетів), соціальних мереж та документів; 2. Допит; 3. Тимчасовий доступ до речей та документів; 4. Проведення документальної ревізії та інвентаризації; 5. Обшук за місцем проживання (роботи) підозрюваного; 6. Залучення спеціаліста та експерта; 7. Зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж; зняття інформації з електронних інформаційних систем; 8. Аудіо-, відеоконтроль особи.

Особливе значення у виявленні та викритті ознак шахрайства в банківській сфері приділяється особливостям та тактиці проведення слідчого огляду документу, який дозволяє: певним чином відтворити окремі сторони, моменти об'єктивно існуючої події злочину; відобразити інформацію про особу злочинця, особливості предмету злочинного посягання, способу вчинення злочину, на підставі чого можуть бути висунуті версії; отримати лані про кількість правопорушників, що діяли при вчиненні злочину. Наука криміналістика виділяє такі види документів: письмові (тексти), графічні (креслення, малюнки, схеми, діаграми), фото-, кіно-, відео- і фонодокументи, електронні. За джерелами походження документи поділяють на офіційні (оборот яких нормативно передбачений) і неофіційні (найчастіше чернетки і документи особистого характеру – листи, щоденник), та за юридичною природою – справжні та підроблені.

С. А. Удовиченко зазначає, що на початковому етапі огляду слідчий повинен отримати загальне уявлення про документ, а саме: чим саме є документ, у кого і де зберігається, зовнішній вигляд документа та його реквізити, походження, від кого надійшов до адресата. Подальші ж дії слідчого залежать від того, яку роль цей документ може грати в справі: речовий доказ або засіб посвідчення тих чи інших фактів обставин. При огляді документів слідчий доступними йому способами та засобами вирішує питання про справжність кожного документа, вивчаючи для цього його зміст, форму, матеріал та окремі реквізити: підписи,

відбитки печаток. Для виявлення ознак підробки слідчим має використовуватися спеціальний прийом огляду: під певним кутом зору або освітлення, на просвіт, через збільшувальне скло, в невидимих променях спектра та інше. Якщо документ є засобом посвідчення факту злочину, особлива увага звертається на ті частини, які грають посвідчувальну роль (підпис особи, дату документа).

Варто зазначити, що складність та специфіка банківської документації, в тому числі електронної, припускає обов'язкову участь в огляді спеціаліста, який надає допомогу слідчому у виявленні, фіксації, вилучення і збереження доказової інформації, консультує з питань, що потребують спеціальних знань. В якості спеціаліста доцільно запрошувати осіб, що володіють знаннями в сфері банківських операцій, інженерів по роботі з комп'ютерними системами, аудиторів, співробітників інших банківських установ [1].

Також, при розслідуванні шахрайства банківській сфері важливе місце належить обшуку, що сприяє виявленню доказової і орієнтуючої інформації. Дослідженню сутності обшуку, його видам, особливостям підготовки та тактики проведення обшуку, пропонуванню систем тактичних прийомів присвячена достатня кількість наукових робіт вітчизняних та зарубіжних науковців [2, с. 21, 28].

Таким чином, у даній роботі розкрито особливості вчинення шахрайств у банківській сфері та розглянуто особливості тактики слідчих (розшукових) дій в сучасних умовах.

Список бібліографічних посилань

1. Удовиченко С. А. Розслідування злочинів в банківських структурах: огляд документів. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*. 2007. Вип. 7. С. 98–103.

2. Денисюк С. Ф., Шепітько В. Ю. Обшук в системі слідчих дій (тактико-криміналістичні проблеми) : навч. посіб. Харків : Консум, 1999. 160 с.

Одержано 21.10.2017

Ангеліна Олегівна КАПЕЧУЛА,

курсант групи Ф2-103 факультету № 2

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Ірина Дмитрівна КАЗАНЧУК,

кандидат юридичних наук, доцент,

професор кафедри адміністративної діяльності поліції

факультету № 3

Харківського національного університету внутрішніх справ

ЗМІСТ І ЗНАЧЕННЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО АКТА В ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ

Реформування системи органів державного управління в Україні відповідно до європейських стандартів і норм надає особливої значущості удосконаленню нормотворчої діяльності органів публічного адміністрування, встановлення єдиного і гарантованого порядку її реалізації, оптимізації адміністративно-правової регламентації нормотворчого процесу державних органів.

Нормотворча діяльність органів публічного адміністрування в широкому розумінні визначається як вид спеціальної діяльності системи органів виконавчої влади, що має свої, притаманні їй ознаки, які відображають її специфіку та відрізняють від інших видів діяльності. Її основними рисами є: 1) державна діяльність, яка реалізується через систему державних органів; 2) здійснюється в порядку і процедурі, регламентованих чинним законодавством; 3) результатом її є нові чи удосконалені підзаконні нормативні акти [1]. Основним результатом нормотворчості є юридичні норми, втілені у нормативно-правових актах, якість яких є основним показником цивілізованості та демократії в державі [2, с. 189].

Важливим питанням є визначення поняття «нормативно-правовий акт». Юридична енциклопедія Ю. С. Шемшученка визначає «нормативний акт» як: дію, вчинок громадянина або посадової і службової особи; документ, який видається державним органом, органом місцевого самоврядування, посадовою особою або громадською

організацією в межах її компетенції (закон, указ, постанова, наказ, розпорядження тощо). У ній до актів також віднесені протоколи та інші документи, що засвідчують юридичні факти [3, с. 411]. В адміністративному праві в поняття «нормативний акт» вкладається більш вузький понятійний зміст і розглядається як юридична форма виконавчо-розпорядчої діяльності, спосіб реалізації юридично-владних, державних розпоряджень органів управління, засіб закріплення їхніх дій, форма їх вираження, засіб вирішення завдань, що постають перед певним органом управління [2, с. 202]. У законодавстві нормативно-правовий акт – це прийнятий уповноваженим державним чи іншим органом у межах його компетенції офіційний письмовий документ, який встановлює, змінює чи скасовує норми права, має загальний чи локальний характер та застосовується неодноразово [4].

Серед інших правових і організаційних засобів вони посідають центральне місце, оскільки акумулюють у собі цільові та координуючі властивості практично будь-якого керуючого впливу. Щодо їх змісту характерні [5, с. 48–49]: 1) правила поведінки органів виконавчої влади; 2) поведінка, спрямована на виконання нормативних приписів; 3) виражається в певному правовому документі (розпорядження, постанова та ін.); 4) видання таких актів здійснюється в процесі державного управління; 5) видаються уповноваженими на те державними органами чи їх посадовими особами; 6) спрямованість дії може бути як загальною, так і індивідуальною; 7) містять норми правової спрямованості; 8) спрямовані на досягнення конкретно визначеного результату.

Отже, нормативно-правовий акт – це письмовий документ відповідного державного органу, яким встановлюється, змінюються норми права, який містить правила загального характеру, застосовується неодноразово, має державно-владний характер. Його відмінність від інших актів і документів полягає насамперед у його змісті, тому що ні в кого не викликає сумніву, що нормативно-правовий акт є нормативним саме тому, що він містить норми права.

Таким чином, нормативно-правовий акт є виявом нормотворчої діяльності органів публічного адміністрування, а отже, саме у змісті компетенції уповноваженого органу

влади покладено державою вирішення того чи іншого нагального питання на рівні держави чи регіону [5, с. 52]. І хоча нормативно-правові акти й створюються уповноваженими органами різних рівнів та регулюють «широке коло інтересів» громадян, але інколи вони не відповідають потребам сучасності та при їх розробці не завжди враховуються соціальні, економічні та інші чинники, не прогноуються наслідки їх прийняття.

Список бібліографічних посилань

1. Гетьман Є. А. Нормотворча діяльність органів виконавчої влади: поняття, сутність, основні ознаки. *Європейські перспективи*. 2013. № 6. С. 42–47.

2. Адміністративне право України. Загальна частина. Академічний курс : підручник / за заг. ред. О. М. Бандурки. Харків : Золота миля, 2011. 584 с.

3. Юридична енциклопедія : в 6 т. / редкол.: Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) та ін. Київ : Укр. енцикл., 1999. Т. 2: Д–Й. 744 с.

4. Карабін Т. О. Компетенція місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування: теоретико-термінологічні аспекти. *Держава і право*. 2005. № 29. С. 221–228.

5. Казанчук І. Д., Нагорний П. О. Нормативно-правовий акт – основа нормотворчої діяльності органів виконавчої влади в адміністративній сфері суспільного життя регіонів // *Державне регулювання суспільних відносин: розвиток законодавства та проблеми правозастосування : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 14–15 лип. 2017 р.)*. Київ : Центр прав. наук. дослідж., 2017. С. 48–53.

Одержано 10.10.2017

УДК 351.713(477)

Яна Станіславівна КОМАР,

курсант групи ФЗ-109 факультету № 3

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Володимир Олександрович ІВАНЦОВ,

кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри

адміністративної діяльності поліції факультету № 3

Харківського національного університету внутрішніх справ

ПРОБЛЕМИ ЗДІЙСНЕННЯ ПОВЕРХНЕВОЇ ПЕРЕВІРКИ: ПИТАННЯ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ

Виконання покладених на поліцію повноважень забезпечуються шляхом реалізації поліцейських заходів. Особливе серед останніх займає поверхнева перевірка.

Аналіз положень ст. 34 Закону України «Про Національну поліцію» [1] (далі – Закон) дає підстави зробити висновок, що поверхнева перевірка має три форми вираження: 1) здійснення візуального огляду особи, 2) проведення по поверхні вбрання особи рукою, спеціальним приладом або засобом; 3) візуальний огляд речі або транспортного засобу.

Як вірно зазначає В. О. Іванцов, поверхневу перевірку також можна поділити на 1) безконтактну – тобто спосіб перевірки який здійснюється за допомогою органів зору, з метою аналізу та оцінки ризиків щодо можливого виявлення ознак їх причетності до вчинення правопорушення та/або отримання інформації, необхідної для виконання поліцейських повноважень (візуальним оглядом особи, транспортного засобу або речі) та 2) контактну – спосіб перевірки, що передбачає можливість проведення рукою по поверхні вбрання особи [2, с. 141].

Нормативно-правові приписи та практичні аспекти здійснення поверхневої перевірки дають можливість звернути увагу на такі її проблеми.

1. Важливо відзначити, що контактна поверхнева перевірка може бути проведена поліцейським лише однієї статі з особою, щодо якої застосовано поверхневу перевірку. При цьому Законом передбачено можливість проведення безконтактної поверхневої перевірки: у невідкладних випадках та лише з використанням спеціального приладу

Актуальні проблеми адміністративно-правового забезпечення діяльності Національної поліції. Харків, 2017

або засобу. Нажаль наразі поліція не забезпечена відповідними приладами, що зрозуміло не ліпшим чином позначається на її правозастосовній діяльності.

2. Для здійснення поверхневої перевірки поліцейський може зупиняти осіб. При цьому підставами для зупинення особи та відповідно її поверхневої перевірки є їх достатність вважати, що особа має при собі річ, обіг якої заборонено чи обмежено або яка становить загрозу життю чи здоров'ю такої особи або інших осіб.

Підставами, які у своїй сукупності складають основу для прийняття рішення про необхідність зупинення та поверхневої перевірки особи вдало викладені у Науково-практичному коментареві Закону України «Про Національну поліцію» [2, с. 142].

Зупинення особи є складовою поверхневої перевірки, адже остання крім візуального огляду навряд чи можлива без зупинення особи, а тому формулювання «поліцейський для здійснення поверхневої перевірки особи може зупиняти осіб та/або оглядати їх ...» (ч. 2 ст. 34 Закону) ми вважаємо не зовсім коректним.

Особа, зупинена для проведення поверхневої перевірки, не може вважатися такою, що піддана адміністративному затриманню чи є затриманою у розумінні Кримінального процесуального кодексу України [3] (далі – КПК України), адже поверхнева перевірка не може тривати більше, ніж декілька хвилин. Проте, норми ч. 2 ст. 34 Закону повністю відповідають ст. 209 КПК України, відповідно до якої «особа є затриманою з моменту, коли вона силою або через підкорення наказу змушена залишатися поряд із уповноваженою службовою особою чи в приміщенні, визначеному уповноваженою службовою особою». Тобто виходячи з наведених положень при проведенні поверхневої перевірки особа може вважатися затриманою, хоча фактично так бути не може, тому що поверхнева перевірка не передбачає затримання особи.

Поверхнева перевірка здійснюється з метою запобігання вчиненню правопорушень у широкому розумінні (як превентивний захід) і не може тривати значний проміжок часу, а тому не може бути визнано затриманням або адміністративним затриманням, навпаки, застосування поверхневої перевірки може передувати безпосередньому

затриманню особи. Необхідно розуміти, що особа, яка затримана для проведення поверхневої перевірки поліцейським перебуває поряд з останнім не через силу чи наказ (до особи не застосовується сила й не висувається вимога залишатися на місці), а через кореспондування права поліції щодо висунення вимоги, що зумовлює обов'язок громадянина. На відміну від поверхневої перевірки, затримання особи здійснюється з метою запобігання протиправним діям або для з'ясування причетності затриманого до вчиненого кримінального правопорушення [4, с. 52].

3. Під час поверхневої перевірки речі або транспортного засобу особа повинна сама показати вміст особистих речей чи транспортного засобу (ч. 6 ст. 34 Закону). Поверхнева перевірка речі або транспортного засобу здійснюється шляхом візуального огляду речі та/або транспортного засобу або візуального огляду салону та багажника транспортного засобу. Поліцейський при здійсненні поверхневої перевірки має право вимагати відкрити кришку багажника та/або двері салону (ч. 5 ст. 34 Закону). У ч. 4 ст. 34 Закону наведено вичерпний перелік підстав для проведення поверхневої перевірки речі або транспортного засобу.

Невиконання особою вимог поліцейського, у такому випадку, про пред'явлення вмісту речі або ТЗ тягне за собою відповідальність за ст. 185 КУпАП [5], а саме за злісну непокору законній вимозі або розпорядженню поліцейського. На даному етапі вважаємо за необхідне активно відстоювати описану позицію на усіх рівнях правозастосовної та правозахисної діяльності, адже де-факто, лише такий підхід дає можливість ефективно забезпечити належне виконання покладених на поліцію повноважень у випадках використання громадянами конструкції «легальна протидія діяльності поліції».

4. При виявленні в ході поверхневої перевірки будь-яких слідів правопорушення поліцейський забезпечує їх схоронність та огляд відповідно до вимог ст. 237 КПК (ч. 7 ст. 34 Закону), відповідно до яких такий огляд може здійснити виключно слідчий або прокурор. Тобто поліцейський, який не є слідчим, у разі виявлення слідів правопорушення, не може самостійно вилучити речі, які у тому числі є об'єктом підвищеної небезпеки як для поліцейського, так інших осіб (наприклад, вибухові речовини). У результаті не зрозуміло, яким чином за таких умов поліцейський має

оглянути та забезпечити схоронність будь-яких слідів правопорушення.

5. У положеннях, які регламентують проведення поверхневої перевірки речі або транспортного засобу законодавець не враховує, що інколи для того, щоб виявити річ, наприклад, об'їзд якої заборонено, не достатньо здійснити візуальний огляд місця, де знаходиться ця річ (наприкладі автомобілю: вона може бути непомітна при візуальному огляді). До того ж забезпечити схоронність такої речі чи предмета, не торкаючись його, майже неможливо.

6. Зміст правил реалізації поверхневої перевірки крім того потребує її відмежування від «особистого огляду та огляду речей» як засобу забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення.

Вирішення окреслених проблем лежить у площині розроблення інструкцій чи принаймні методичних рекомендацій, які будуть затверджені МВС України як центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування державної політики у сфері надання поліцією послуг та відповідно нормативно-правове регулювання її діяльності (ст. 16 Закону).

У перспективі вважаємо за доречне внести наступні зміни до Закону України «Про Національну поліцію»:

1) ст. 29 доповнити частиною наступного змісту: «Невиконання вимог поліцейського при реалізації поліцейського заходу тягне за собою відповідальність відповідно до закону»;

2) у ч. 2 ст. 34 після слова «може» додати словосполучення «на короткий час», сполучник «або» виключити;

3) ст. 34 доповнити положенням, відповідно до якого уявляється за можливе провести поверхневу перевірку особи з вилученням предметів, які можуть завдати шкоди здоров'ю або життю поліцейського та інших осіб, забезпечивши належне кореспондування відповідної норми з положеннями КПК України.

Список бібліографічних посилань

1. Про Національну поліцію : закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40–41. Ст. 379.

2. Закон України «Про Національну поліцію» : наук.-практ. комент. / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр.

справ ; за заг. ред. В. В. Сокурєнка ; О. І. Безпалова, К. Ю. Мельник, О. О. Юхно та ін. ; передм. В. В. Сокурєнка. Харків, 2016. 408 с.

3. Кримінальний процесуальний кодекс України : закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10, 11–12, 13. Ст. 88.

4. Ivantsov V. O., Chyshko K. O. Problems of surface inspection as a police measure // The First International Scientific Conference on Law and Political Sciences : Proceedings of the Conference (March 15, 2017). Vienna : «East West» Association for Advanced Studies and Higher Education GmbH, 2017. Pp. 51–55.

5. Кодекс України про адміністративні правопорушення : закон України від 07.12.1984 № 8073-X // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.

Одержано 27.10.2017

УДК 343.791(477)

Юлія Павлівна КОРЕЦЬКА,

курсант 4 курсу факультету № 2

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Олексій Олександрович ДЕРЕВЯГІН,

кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник,

доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності та

розкриття злочинів факультету № 2

Харківського національного університету внутрішніх справ

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПОВІДОМЛЕННЯ ОСОБИ ПРО ПІДОЗРУ В РАМКАХ РЕАЛІЗАЦІЇ МАТЕРІАЛІВ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Згідно зі ст. 278 КПК України письмове повідомлення про підозру в рамках реалізації матеріалів оперативно-розшукової діяльності вручається в день його складення прокурором або слідчим, а у випадку неможливості такого вручення – у спосіб, передбачений КПК України для вручення повідомлень, тобто шляхом виклику або приводу. Письмове повідомлення про підозру в рамках реалізації

матеріалів оперативно-розшукової діяльності затриманій особі вручається не пізніше 24 годин з моменту її затримання. У випадку, якщо особі не вручено повідомлення про підозру в рамках реалізації матеріалів оперативно-розшукової діяльності після спливу 24 годин з моменту затримання, така особа підлягає негайному звільненню. Дата та час повідомлення про підозру, зокрема в рамках реалізації матеріалів оперативно-розшукової діяльності, правова кваліфікація кримінального правопорушення, у вчиненні якого підозрюється особа, із зазначенням статті (частини статті) Закону України про кримінальну відповідальність невідкладно вносяться слідчим, прокурором до Єдиного реєстру досудових розслідувань [1, с. 56].

У ч. 3 ст. 111 глави 6 КПК України вказано, що повідомлення у кримінальному провадженні здійснюється у порядку, передбаченому гл. 11 КПК України, за винятком положень щодо змісту повідомлення та наслідків неприбуття особи. Відповідно до частин 1, 2 ст. 135 глави 11 КПК України особа викликається до слідчого, прокурора, слідчого судді, суду шляхом вручення повістки про виклик, надіслання її поштою, електронною поштою чи факсимільним зв'язком, здійснення виклику по телефону або телеграмою. У разі тимчасової відсутності особи за місцем проживання, повістка для передачі їй вручається під розписку дорослому члену сім'ї особи чи іншій особі, яка з нею проживає, житлово-експлуатаційній організації за місцем проживання особи або адміністрації за місцем її роботи. Тобто аналіз ч. 2 ст. 135 глави 11 КПК України надає нам надію на те, що повідомлення можливо здійснити і без самої особи, виконавши всі дії, передбачені статтею, але вже наступна стаття КПК України спростовує цю думку вказавши, що належним підтвердженням отримання особою повістки про виклик або ознайомлення з її змістом іншим шляхом є підпис особи про отримання повістки, в тому числі на поштовому повідомленні, відеозапис вручення особі повістки, будь-які інші дані, які підтверджують факт вручення особі повістки про виклик або ознайомлення з її змістом. Якщо особа попередньо повідомила слідчого, прокурора, слідчого суддю, суд про адресу своєї електронної пошти, надіслана на таку адресу повістка про виклик вважається отриманою у випадку підтвердження її отримання особою

відповідним листом електронної пошти. Указане ще раз підкреслює необхідність виклику самої особи, яку слідчий підозрює у вчиненні злочину.

Тобто, на нашу думку, слідчий перебуває в неприпустимій ситуації, коли не може повідомити особу про підозру в рамках реалізації матеріалів оперативно-розшукової діяльності, а отже, згідно з чинним КПК України, не має можливості ні зупинити досудове розслідування щодо особи, якій не повідомлено про підозру в рамках реалізації матеріалів оперативно-розшукової діяльності та яка переховується від органів слідства чи її місцезнаходження невідоме, ні оголосити останню в розшук. Відповідно до частин 1, 2 ст. 135 глави 11 КПК України особа викликається до слідчого, прокурора, слідчого судді, суду шляхом вручення повістки про виклик, надіслання її поштою, електронною поштою чи факсимільним зв'язком, здійснення виклику по телефону або телеграмою. У разі тимчасової відсутності особи за місцем проживання, повістка для передачі їй вручається під розписку дорослому члену сім'ї особи чи іншій особі, яка з нею проживає, житлово-експлуатаційній організації за місцем проживання особи або адміністрації за місцем її роботи.

Тобто аналіз ч. 2 вказаної статті надає нам надію на те, що повідомлення можливо здійснити і без самої особи, виконавши всі дії, передбаченою статтею, але вже наступна стаття КПК України спростовує цю думку вказавши, що належним підтвердженням отримання особою повістки про виклик або ознайомлення з її змістом іншим шляхом є підпис особи про отримання повістки, в тому числі на поштовому повідомленні, відеозапис вручення особі повістки, будь-які інші дані, які підтверджують факт вручення особі повістки про виклик або ознайомлення з її змістом. Якщо особа попередньо повідомила слідчого, прокурора, слідчого суддю, суд про адресу своєї електронної пошти, надіслана на таку адресу повістка про виклик вважається отриманою у випадку підтвердження її отримання особою відповідним листом електронної пошти. Вказане ще раз підкреслює необхідність виклику самої особи, яку слідчий підозрює у вчиненні злочину.

Тобто, ми переконані в тому, що слідчий перебуває в неприпустимій ситуації, коли не може повідомити особі

про підозру, зокрема в рамках реалізації матеріалів оперативно-розшукової діяльності, а, отже, згідно з чинним КПК України, не має можливості ні зупинити досудове розслідування щодо особи, якій не повідомлено про підозру в рамках реалізації матеріалів оперативно-розшукової діяльності та яка перебуває від органів слідства чи її місцезнаходження невідоме, ні оголосити останню в розшук.

Варто зауважити, що згідно ч. 3 ст. 110 КПК України рішення слідчого, прокурора приймаються у формі постанови. Постанова виноситься у випадках, передбачених КПК України, а також коли слідчий, прокурор визнає це за необхідне. Виходячи з цієї статті теоретично слідчий може визнати за необхідне винести постанову про розшук підозрюваного, здійснивши всі можливі дії, направлені на повідомлення особі про підозру в рамках реалізації матеріалів оперативно-розшукової діяльності, передбачені чинним КПК України, але які не дали позитивного результату. Однак слід відмітити, що в цьому випадку можуть бути порушені вимоги статей 280, 281 КПК України, про які було зазначено вище.

Підводячи підсумок, вважаємо доцільним, переглянути положення ч. 1 ст. 278 КПК України [2] та викласти її в іншій редакції з урахуванням зазначених вище пропозицій.

Список бібліографічних посилань

1. Горелкіна К. Г., Азаров Ю. І. Зупинення і закінчення досудового розслідування // Курс лекцій з кримінального процесу за новим Кримінальним процесуальним кодексом України (Особлива частина) / МВС України ; Нац. акад. внутр. справ. Київ, 2012. 102 с.

2. Кримінальний процесуальний кодекс України : наук.-практ. комент. : у 2 т. Т. 1 / О. М. Бандурка, Є. М. Блажівський, Є. П. Бурдоль ; за заг. ред. В. Я. Тація, В. П. Пшонки, А. В. Портнова. Харків, 2012. 455 с.

Одержано 27.10.2017

УДК 342.95(477)

Ілля Дмитрович КОРНЄЄВ,

*слухач групи Ф1-201м магістратури факультету № 1
Харківського національного університету внутрішніх справ*

Науковий керівник:

Володимир Олександрович ІВАНЦОВ,

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри адміністративної діяльності поліції
факультету № 3
Харківського національного університету внутрішніх справ*

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРАВОРЕАЛІЗАЦІЇ ОБМЕЖЕННЯ ПЕРЕСУВАННЯ ОСОБИ В ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ

Адміністративне затримання та доставлення порушника, які у розрізі діяльності Національної поліції (поліції), поглинаються змістом поліцейського заходу – «обмеження пересування особи», будучи буденним та яскравим втіленням адміністративного примусу, пов'язані з цілою низкою недоліків правозастосування. В свою чергу діяльність поліції як правоохоронного органу нової формації має суворо відповідати принципам: верховенства права, дотримання прав і свобод, законності. Очевидне протиріччя між змістом даних принципів та необхідністю виконання покладених на поліцію завдань зумовлюють потребу або порушення принципів діяльності поліції, або не забезпечення можливості належного виконання завдань щодо захисту правопорядку.

Підстави застосування адміністративного затримання, у тому числі поліцією, викладені у ст. 260 Кодексу України про адміністративні правопорушення [1] (далі – КУпАП): «з метою припинення адміністративних правопорушень, коли вичерпано інші заходи впливу, встановлення особи, складення протоколу про адміністративне правопорушення у разі неможливості складення його на місці вчинення правопорушення, якщо складення протоколу є обов'язковим, забезпечення своєчасного і правильного розгляду справ та виконання постанов по справах про адміністративні правопорушення». При цьому перелік адміністративних правопорушень, у разі вчинення яких може бути здійснено

адміністративне затримання, залежно від суб'єкту застосування передбачені ст. 262 КУпАП.

З метою складення протоколу про адміністративне правопорушення в разі неможливості скласти його на місці вчинення правопорушення, якщо складення протоколу є обов'язковим, порушника може бути доставлено до органу поліції. Таке формулювання закріплено ст. 259 КУпАП. З викладеного випливає, що адміністративне затримання та доставлення порушника як заходи адміністративного примусу дуже схожі один до одного, що безпосередньо впливає з ідентичного формулювання у розрізі мети їх застосування. При цьому ч. 2 ст. 37 Закону України «Про Національну поліцію» передбачено: «Відлік часу утримання затриманої фізичної особи в спеціально відведених для цього приміщеннях рахується з моменту її фактичного затримання» [2]. Окреслені положення закону часто трактуються як такі, що адміністративним затриманням є будь-яке вилучення особи з місця її перебування.

Натомість детальний аналіз змісту відповідного положення вказує на те, що мова йде про необхідність саме відліку часу утримання особи у кімнаті для затриманих з того моменту, коли особа була фактично затриманою, тобто коли її право на свободу пересування було обмежено. Про це, зокрема, свідчать положення Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України, затверджених наказом МВС України від 23.05.2017 № 440 [3] (далі – Інструкція). Так, у додатках 17 та 11 до Інструкції передбачено ведення двох документів: Книги обліку осіб, яких поміщено до кімнати для затриманих та Журналу обліку доставлених, відвідувачів та запрошених. З аналізу відповідних положень випливає, що адміністративне затримання пов'язано з обмеженням права особи на свободу пересування, тоді як доставлення порушника – ні, адже доставлених прирівняно до відвідувачів та запрошених, у графі 7 журналу передбачено необхідність відображення заходів, ужитих стосовно доставленої особи, серед яких може бути: «відібрання пояснення, складення протоколу тощо». Лише 17 березня 2017 року до Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції [4] були внесені зміни, якими запроваджено необхідність відображення

у протоколі про адміністративне затримання часу фактичного затримання особи. Проте такі положення абсолютно не є свідченням того, що діям з доставлення порушника передуює його затримання.

На нашу думку, адміністративне затримання та доставлення порушника уявляється за можливе розмежувати наступним чином. Адміністративне затримання застосовується поліцією та відповідно складається протокол про адміністративне затримання у разі поєднання наступних складових: 1) якщо доставлення порушника застосовано з метою припинення адміністративного правопорушення; 2) адміністративне правопорушення, що вчинено особою, віднесено до переліку відповідних проступків, у разі вчинення яких поліцією може бути застосовано адміністративне затримання згідно ст. 262 КУпАП. Наприклад, якщо поліцейський не може скласти протокол про адміністративне правопорушення на місці його вчинення, якщо складення протоколу є обов'язковим, через погодні умови, відсутність даних про особу-порушника (у разі не віднесення адміністративного правопорушення до ст. 262 КУпАП), то він має право доставити порушника в поліцію, при цьому адміністративне затримання не застосовується (протокол не складається).

Підсумовуючи викладене, можемо констатувати: якщо адміністративне правопорушення, яке вчиняє особа, (наприклад, дрібне хуліганство,) потребує його припинення у тому числі шляхом її доставлення до органу поліції, а також необхідно встановити особу (забезпечити провадження у справі про адміністративне правопорушення згідно ст. 260 КУпАП) застосовується адміністративне затримання (відповідно складається протокол про адміністративне затримання). Не можна вважати затриманням ситуацію при якій особа прибуває до службового приміщення разом з поліцейським не через фізичний примус чи підкорення наказу, а висловивши добровільну згоду у відповідь на запрошення прослідувати до органу поліції для складення протоколу про адміністративне правопорушення, з'ясування обставин справи тощо, адже описана ситуація загалом відповідає змісту доставлення порушника. Застосування до особи спеціальних засобів, а саме спеціальних засобів

обмеження рухомості за будь-яких обставин є затриманням (чи то адміністративним затриманням) особи.

В свою чергу, потреби сьогодення обумовлюють необхідність підходу до трактування норм Закону України «Про Національну поліцію» та КУпАП таким чином, відповідно до якого строк адміністративного затримання має обчислюватися з моменту, коли особа силою або через підкорення наказу змушена залишатися поряд з уповноваженою посадовою особою (поліцейським), або у визначеному нею (ним) місці. Для цього патрульні, які доставляють особу, що є затриманою, до приміщення поліції, повинні складати рапорт, де має бути відображено час «фактичного затримання особи» (висунення наказу чи застосування сили). Саме цей час має бути відображений у протоколі про адміністративне затримання та книзі обліку осіб, яких поміщено до кімнати для затримання, що потребує внесення відповідних змін до Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України.

Список бібліографічних посилань

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення : закон України від 07.12.1984 № 8073-X. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1984. Дод. до № 51. Ст. 1122.

2. Про Національну поліцію : закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40–41. Ст. 379.

3. Про затвердження Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України : наказ МВС України від 23.05.2017 № 440. *Офіційний вісник України*. 2017. № 56. Ст. 19.

4. Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції : наказ МВС України від 06.11.2015 № 1376. *Офіційний вісник України*. 2015. № 99. Ст. 201.

Одержано 27.10.2017

УДК 351.713(477)

Яна Юрїївна КОРНЄЄВА,

*слухач групи Ф1-201м магістратури факультету № 1
Харківського національного університету внутрішніх справ*

Науковий керівник:

Володимир Олександрович ІВАНЦОВ,

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри адміністративної діяльності поліції
факультету № 3
Харківського національного університету внутрішніх справ*

СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД НА АДМІНІСТРАТИВНИЙ ПРИМУС У ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

З прийняттям Закону України «Про Національну поліцію» [1] (далі – Закон) органи міліції були ліквідовані, а сфера їх компетенції крізь призму концепції «служіння суспільству» перейшла до новоствореного центрального органу виконавчої влади – Національної поліції, завдання якого полягають у наданні поліцейських послуг (ст. 2).

Окремої уваги заслуговує той факт, що законодавець у Законі відійшов від визначення прав та обов'язків органу (як це було передбачено для міліції), натомість закріпив основні обов'язки безпосередньо поліцейського та повноваження поліції (ст. 18, 23 відповідно). При цьому зміст компетенції поліції викладено шляхом взаємозалежності таких категорій як «завдання», «повноваження» та «поліцейські заходи».

Категорія «поліцейські заходи» є новою для українського законодавства, тож з'ясування її змісту викликало жвавий інтерес як серед науковців, так і правозастосовців, представників громадськості.

У результаті саме законом надано визначення поліцейського заходу як дії або комплексу дій превентивного або примусового характеру, що обмежує певні права і свободи людини та застосовується поліцейськими відповідно до закону для забезпечення виконання покладених на поліцію повноважень (ч. 1 ст. 29 Закону). При цьому обраний поліцейський захід має бути законним, необхідним, пропорційним та ефективним (ч. 2 ст. 29 Закону).

Поліцейські заходи поділено на: превентивні (перелік наведено у ст. 31 Закону) та примусові (ст. 42 Закону).

На нашу думку, викладені положення щодо поняття та переліку поліцейських заходів вказує на змістову близькість останніх до категорії «адміністративно-правових методів» у широкому розумінні. Традиційно у адміністративно-правовій літературі відмічається, що адміністративна діяльність міліції (органів внутрішніх справ) здійснюється методами переконання та примусу, які найпослідовніше відбиваються через механізм прав та обов'язків [2, с. 26]; які є основними [3, с. 57].

Для вирішення питання про співвідношення адміністративного примусу як методу адміністративної діяльності (у тому числі поліції) маємо виходити з оцінки ознак (юридичних властивостей), які є характерними (загально визначеними на доктринальному рівні) для адміністративного примусу та поліцейських заходів. Тож спираючись на дослідження провідних учених-адміністративістів, зупинимось детальніше на аналізі юридичних особливостей (ознак, властивостей) адміністративного примусу у контексті його використання у якості методу адміністративної діяльності поліції.

1. *Одна із рис адміністративного примусу полягає в тому, що його заходи застосовуються, як правило, органами виконавчої влади та їх посадовими особами.* Нагадаємо, що поліція є центральним органом виконавчої влади (ст. 1 Закону), що відповідно не заперечує можливості реалізації адміністративного примусу у її діяльності.

2. *Заходи адміністративного примусу застосовуються як до фізичних так і до юридичних осіб.* Якщо вести мову про діяльність поліції, то до таких заходів необхідно віднести: обмеження руху транспорту на окремих ділянках вулиць і автомобільних доріг (ст. 36 Закону).

3. *Адміністративний примус не пов'язаний з підпорядкованістю.* Зміст цієї ознаки цілком відповідає умовам реалізації поліцейських заходів, які не мають бути застосовані у середині самої системи.

4. *Заходи адміністративного примусу застосовуються саме в примусовому порядку, тобто незалежно від волі і бажання суб'єкта, до якого він застосовується.* Аналіз поліцейських заходів свідчить про їх пережне застосування у примусовому порядку. Так, не зупинення транспортного засобу на вимогу поліцейського тягне за собою його примусову

зупинку, у тому числі шляхом використання спеціальних засобів (п. 4 ч. 3 ст. 45 Закону) чи навіть вогнепальної зброї (п. 7 ч. 4 ст. 46 Закону).

5. *Застосування адміністративно-примусових заходів здійснюється на основі норм права.* Виходячи зі змісту ст. 30 Закону поліцейські заходи можуть передбачатися не лише зазначеним законом, КУпАП, КПК України, а також іншими проте лише законодавчими актами. З викладеного випливає, що за змістом не всі поліцейські заходи можна визнати заходами адміністративного примусу. До переліку останніх уявляється за можливе віднести лише ті, застосування яких урегульовано нормами адміністративного права.

6. *Заходи адміністративного примусу можуть мати характер морального, організаційно-правового, майнового, особистісного чи іншого впливу.* Нагадаємо, що виходячи з визначення поняття поліцейського заходу, останній обмежує певні права і свободи людини (ст. 29 Закону). На нашу думку, зазначені характеристики взаємозалежні. Наприклад, адміністративне затримання, будучи особистісним впливом, обмежує «свободу пересування».

7. *Специфіка підстав застосування адміністративного примусу полягає в тому, що його заходи можуть застосовуватися як при вчиненні протиправних діянь, так і при настанні надзвичайних ситуацій.* Так, наприклад, поліцейський може обмежити або заборонити рух транспорту і пішоходів на окремих ділянках вулиць і автомобільних доріг, зокрема під час аварій, інших надзвичайних ситуацій (ст. 36 Закону).

8. *Адміністративний примус використовується в державному управлінні для охорони суспільних відносин, що виникають у цій сфері державної діяльності.* Як метод адміністративної діяльності поліції адміністративний примус має гарантувати забезпечення публічної безпеки і порядку, охорону прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави, а також надання послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги, що загалом складає зміст завдань поліції.

9. *Процедура застосування адміністративного примусу відрізняється оперативністю, адже для попередження, припинення протиправних діянь, надзвичайних ситуацій, локалізації їх наслідків реакція відповідних органів має*

Актуальні проблеми адміністративно-правового забезпечення діяльності Національної поліції. Харків, 2017

бути негайною [4, с. 112–113]. До таких поліцейських заходів уявляється за можливе віднести застосування примусових поліцейських заходів.

Підсумовуючи викладене, можемо констатувати, що поліцейські заходи, застосування яких урегульовано адміністративно-правовими нормами, є втіленням адміністративного примусу у правоохоронній діяльності поліції.

Список бібліографічних посилань

1. Про Національну поліцію : закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40–41. Ст. 379.

2. Адміністративна діяльність. Частина особлива : підручник / за заг. ред. О. М. Бандурки. Харків : Еспада, 2000. 368 с.

3. Адміністративна діяльність : навч. посіб. / М. В. Ковалів, З. Р. Кісіль, Д. П. Калаянов та ін. Київ : Прав. єдність, 2009. 432 с.

4. Коломоець Т. О. Адміністративний примус у публічному праві України: теорія, досвід та практика реалізації : монографія / за заг. ред. В. К. Шкарупи. Запоріжжя : Поліграф, 2004. 404 с.

Одержано 27.10.2017

УДК 004.056:55(043.2)(477)

Ксенія Олександрівна КРАТАСЮК,

курсант групи Ф4-202 факультету № 4

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Віталій Анатолійович СВІТЛИЧНИЙ,

кандидат технічних наук,

доцент кафедри кібербезпеки факультету № 4

Харківського національного університету внутрішніх справ

ПРОТИДІЯ КІБЕРШАХРАЙСТВУ ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ ПРИСТРОЇВ ДЛЯ НЕЗАКОННОГО ВТРУЧАННЯ В РОБОТУ БАНКОМАТІВ

На сучасному етапі розвитку українського суспільства банківські пластикові картки впевнено займають одне з головних місць в системі фінансово-економічних відносин

© Кратасюк К. О., 2017

громадян. Проте разом з перевагами використання даного засобу електронного розрахунку або зберігання грошового капіталу, пересічний громадянин може стикнутися з деякими проблемними ситуаціями, що можуть загрожувати його економічному добробуту. Однією з таких проблем є шахрайство з використанням віртуального електронного простору (кіберпростору), коли зловмисник з одного боку використовує конфіденційні реквізити електронних платіжних карток для особистого збагачення, а з іншого використовує пластикові електронні картки для отримання коштів, які були зараховані на рахунок від довірливих громадян.

Ще одна очевидна причина поживавлення скімінгу в Україні – збільшення обсягу грошових коштів, які проходять через банківські карти. На даний момент він збільшився в кілька разів, тому шахрайство в даному секторі залишається дуже прибутковою справою. При великому ринку шахрайства в онлайн-банкінгу і системах дистанційного банківського обслуговування для юридичних осіб, новий ринок привернув українських та іноземних хакерів, тому що населення країни набагато гірше навчено правилам безпеки при використанні пластикових карт, як в банкоматі, так і в Інтернеті. Свою роль відіграють і інші особливості української кіберзлочинності: надприбутки, ілюзія безкарності і слабе законодавство.

Скімінг (від англ. skim – знімати вершки) – створення копії магнітної смуги для виготовлення клону карти користувача за допомогою спеціалізованих пристроїв, які називаються скімери і шиммери і найчастіше встановлюються на банкомати. За принципом дії ці пристрої не відрізняються один від одного і потребують використання прихованих відеокамер або накладок на клавіатуру банкомату для отримання PIN – коду [1]. Скіммер – технологічно просте, велике за розміром і незначне за ціною пристрій. А ось шиммер – абсолютно непомітний при підключенні до банкомату. Скіммер, крім того, що він помітний неозброєним оком на картридері, може відчуватися як перешкоди при введенні банківської карти в картридер. «Шимер» підсаджується за допомогою спеціальної карти – носія: її просовують у щілину банкомату, де тонкий «шиммер» приєднується до контактів, що прочитує дані з карт, після чого картка-носії видаляється. Далі все працює, як і при традиційному скімінгу – тобто вставляються в банкомат пластикових

Актуальні проблеми адміністративно-правового забезпечення діяльності Національної поліції. Харків, 2017

карт, де зчитуються всі важливі дані «дампи», які потім використовуються зловмисниками для виробництва карток – дублікатів та зняття з їх допомогою грошей. Єдине, але дуже важливе на відміну від скімінгу полягає у відсутності будь-яких зовнішніх ознак шиммінгу того, що в банкоматі сидить «жучок». Виходячи зі специфікацій, що регулюють розміри щілини картрідера, товщина «шиммера» не повинна перевищувати 0,1 мм [1], інакше він буде заважати пластиковим картам. Це приблизно вдвічі тонше людської волосини. На щастя вартість таких пристроїв відносно скімерів велика, тому вони поки ще не поширені в Україні. Тобто в нашій країні почастішали випадки саме скімінгу [2]. Діють шахраї приблизно таким чином: на щілину банкомату, куди вставляється картка, а також на клавіатуру поміщаються спеціальні пристрої – накладки. Перша копіює інформацію з магнітної смуги картки, друга – запам'ятовує персональний ідентифікаційний номер (далі – PIN-код). Буває, що PIN-код «підлягає» мініатюрна замаскована (наприклад рекламними матеріалами) відеокамера, яка також непомітно розміщується десь на банкоматі або десь біля нього.

Потім досить швидко шахраї знімають накладки з банкомату та виготовляють дублікат картки. Знаючи PIN-код, вони можуть вичистити її «під нуль».

Основні способи захисту:

1. По можливості обмежте використання банкоматів в принципі, тому що більшість карт компрометуються саме в них, використовуйте віртуальні картки для оплати покупок і мережі Internet.

2. Кожен раз, навіть користуючись знайомим Вам банкоматом, оглядайте його на предмет наявності підозрілих пристроїв (накладок на картрідер, прихованих камер відоспостереження, підозрілих панелей на банкоматі).

3. Спробуйте підчепити край клавіатури для введення ПІН-коду нігтем, банківською картою або іншим плоским предметом. Якщо на клавіатурі є шахрайська накладка, вона може відокремитися, тому що приклеюють її зазвичай двостороннім скотчем, або суперклеєм.

4. Не соромтесь активно перевірити антискімінгову накладку на картрідері. Санкціонована накладка не відірветься, тому що вона антивандальна, шахрайська ж може від'єднатися.

5. Вводячи ПІН-код прикривайте долоню і клавіатуру другою рукою або гаманцем, щоб навіть встановлена біля банкомату відеокамера не зняла введені цифри.

6. Встановіть ліміт на зняття готівки в банкоматі максимум одну операцію в день. Можливо, Вам буде складніше користуватися банкоматом, зате шахраї не зможуть «обнулити» весь Ваш рахунок.

7. По можливості використовуйте картки з чіпом. Такі карти більше захищені від скімінгу, і опротестувати шахрайську операцію буде простіше.

8. Якщо банкомат встановлено в офісі банку не є гарантією, що на ньому не встановлено скімінговий пристрій. Кожен раз, навіть користуючись знайомим вам банкоматом, оглядайте його на предмет наявності підозрілих пристроїв (накладок на картридер, прихованих камер відеоспостереження, підозрілих панелей на банкоматі).

9. У випадку некоректної роботи банкомату – якщо він довгий час перебуває в режимі очікування або мимоволі перезавантажується – відмовтеся від його використання. Велика ймовірність того, що він перепрограмований злоумисниками.

10. Ніколи не піддавайтесь допомозі порадам сторонніх осіб при проведенні операцій з банківської картки в банкоматах. Зв'яжіться з Вашим банком – він зобов'язаний надати консультаційні послуги по роботі з картою.

11. У торгових точках, ресторанах і кафе всі дії з Вашою картою повинні відбуватися у Вашій присутності. В іншому випадку шахраї можуть отримати реквізити Вашої картки за допомогою спеціальних пристроїв і використовувати їх в подальшому для виготовлення підробки.

12. Найголовніше. Банківська картка як і гаманець не є засобом для накопичення фінансових коштів або здійснення значних платежів.

Список бібліографічних посилань

1. Світличний В. А. Сучасні кіберзлочини з втручанням в роботу банкоматів // Використання сучасних інформаційних технологій в діяльності національної поліції України : матеріали Всеукр. наук.-практ. семінару (м. Дніпро, 25 листоп. 2016 р.). Дніпро : Дніпропетровськ. держ. ун-т внутр. справ, 2016. С. 84–85.

2. Сюрприз для банкомата: вирусы и способы защиты от них // Prostobankir.com.ua : сайт. URL: http://www.prostobankir.com.ua/it/stati/syurpriz_dlya_bankomata_virusy_i_sposoby_zaschity_ot_nih (дата звернення: 28.10.2017).

Одержано 30.10.2017

УДК 159.9(477)

Марина Олександрівна МАЛЬКОВА,

курсант групи Ф3-109 факультету № 3

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Вікторія В'ячеславівна ДОЦЕНКО,

кандидат психологічних наук, доцент,

доцент кафедри педагогіки та психології факультету № 3

Харківського національного університету внутрішніх справ

РОБОТА ПСИХОЛОГА З ДІТЬМИ, ЯКІ ЗАЗНАЛИ НАСИЛЬСТВА В СІМ'Ї

Насильство в сім'ї – це комплексна проблема сучасного суспільства, що має всебічно вирішуватися державними органами та зусиллями громадськості. Жертвою насильства в сім'ї може стати будь-яка людина, незалежно від віку, статті, освіти, фізичної підготовки. Проте, особливо незахищеною і вразливою частиною населення є діти, які повністю залежать від дорослих, і, перебуваючи в ситуації насилля, часто не здатні впоратися з нею самотійно.

Дитина, яка постраждала від жорстокого ставлення з боку батьків чи близьких людей відчуває різні негативні емоції і почуття. Але в силу відсутності життєвого досвіду може вважати, що насильницькі взаємини, є нормальними. Тому дитина мовчить і не просить допомоги, що ускладнює як процес виявлення насилля так і процес надання їй психологічної допомоги. Тоді як кваліфікована допомога фахівця вкрай необхідна постраждалій від насильства дитині, адже наслідки можуть мати як безпосередній так і відстрочений характер впливу на її незрілу психіку. Так, найближчими наслідками пережитого дитиною насилля є [1–3]:

– фізичні травми, пошкодження частин тіла і внутрішніх органів;

© Малькова М. О., 2017

- почуття незахищеності і безпорадності, формування недовіри до оточуючих, фрустрація базисних потреб безпеки і захищеності;

- тривога щодо майбутнього, очікування чогось «поганого», настороженість;

- страхи: змін, саморозкриття, активної поведінки тощо;

- сором, низька самооцінка і почуття провини;

- емоційна закритість від оточуючих, ізольованість від навколишньої дійсності;

- гострі психічні розлади.

До віддалених наслідків насилля автори відносять [1–3]:

- порушення фізичного (різні соматичні захворювання) і психічного розвитку дитини;

- порушення соціалізації та інтеграції в суспільство;

- схильність до скоєння насильницьких дій по відношенню до власних дітей та формуванню специфічних сімейних відносин;

- схильність до агресивних форм поведінки, порушення самоконтролю поведінки.

Будь-який вид насилля викликає важкі психологічні травми і негативно впливає на особистість дитини, а в подальшому перешкоджає дитині реалізувати себе соціально, професійно та особистісно.

Психологічна допомога дітям, які постраждали від насильства включає заходи профілактичного, діагностичного та корекційно-терапевтичного характеру [3]. Головна мета психолога – зменшити наслідки травматичних переживань дитини, допомогти дитині опанувати складною ситуацією, полегшити її шлях адаптації в суспільстві та вжити заходів щодо припинення насильницьких дій над дитиною. Для цього психолог використовує такі методи роботи як індивідуальне консультування, групова психотерапія, соціально-психологічний тренінг.

Дослідники сформуливали наступні обов'язкові положення щодо роботи психолога з дітьми, які зазнали насильства в сім'ї [2; 3]:

- урахування вікового, фізичного і психічного розвитку дитини, виду перенесеного насилля;

- встановлення контакту і визначення проблеми шляхом активного слухання;

- відповідність питань рівню розвитку дитини;

- врахування схильності дитини до перебільшення;

Актуальні проблеми адміністративно-правового забезпечення діяльності Національної поліції. Харків, 2017

– занурення дитини в атмосферу довіри, поваги, взаєморозуміння тощо;

– подолання у дитини почуття власної неповноцінності, почуття провини, та формування адекватної самооцінки і життєвих навичок.

Психологам необхідно пам'ятати, що дитина яка зазнала насильства в сім'ї дуже чутлива і вимагає дбайливого, неосудного і уважного ставлення до себе. Фахівець має допомогти дитині виразити власні почуття і оволодіти здатністю до самодопомоги в подоланні кризових ситуацій.

Список бібліографічних посилань

1. Алексеева И. А. Дети риска. Практические аспекты психологической помощи детям, пострадавшим от насилия. СПб., 2002. 147 с.

2. Малкина-Пых И. Г. Экстремальные ситуации : справ. практ. психолога. М., 2005. 960 с.

3. Попередження, виявлення і подолання випадків насильства в сім'ї та жорстокого поводження з дітьми : тренінг. курс / авт.-упоряд.: Т. В. Журавель, Н. М. Коробченко, О. М. Нікітіна, О. Ф. Сафронова ; за заг. ред. О. В. Безпалько, Т. В. Журавель. Київ, 2010. 167 с.

Одержано 21.10.2017

УДК 342.9(477)

Анастасія Романівна МАРТИНЮК,

*курсант групи Ф4-403 факультету № 4
Харківського національного університету внутрішніх справ;*

Науковий керівник:

Олена В'ячеславівна ДЖАФАРОВА,

*доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри адміністративної діяльності поліції
факультету № 3*

Харківського національного університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ В ОРГАНАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ПРИ НАДЗВИЧАЙНОМУ СТАНІ

В останні 10–15 років спостерігається тенденція підвищення екстремальності правоохоронної діяльності у зв'язку

© Мартинюк А. Р., 2017

зі значним зростанням активності і кримінальної витонченості злочинців, групового бандитизму, організованих злочинності, розвитком тероризму, зростанням числа ситуацій, в яких активно використовується зброя та ін.. Останнє призвело до підвищення ролі і розвитку такого виду правоохоронної діяльності, як службово-бойова діяльність. Враховуючи те, що діяльність органів Національної поліції завжди пов'язана з динамікою, різкими змінами, великим фактором ризику, непередбачуваними ситуаціями, що завжди є не прогнозованими, вони повинні завжди бути готовими до них і чітко, рішуче діяти в певних умовах.

Для розгляду даного питання слід визначити поняття надзвичайного стану. Відповідно до Закону України «Про правовий режим надзвичайного стану» надзвичайний стан – це особливий правовий режим, який може тимчасово вводитися в Україні чи в окремих її місцевостях при виникненні надзвичайних ситуацій техногенного або природного характеру не нижче загальнодержавного рівня, що призвели чи можуть призвести до людських і матеріальних втрат, створюють загрозу життю і здоров'ю громадян, або при спробі захоплення державної влади чи зміни конституційного ладу України шляхом насильства і передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню та органам місцевого самоврядування.

Надзвичайний стан в Україні або в окремих її місцевостях вводиться Указом Президента України, який підлягає затвердженню Верховною Радою України протягом двох днів з моменту звернення Президента України. Надзвичайний стан може бути введений в разі: 1) виникнення особливо тяжких надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру (стихійного лиха, катастроф, особливо великих пожеж, застосування засобів ураження, пандемій, панзоотій тощо), що створюють загрозу життю і здоров'ю значних верств населення; 2) здійснення масових терористичних актів, що супроводжуються загибеллю людей чи руйнуванням особливо важливих об'єктів життєзабезпечення; 3) виникнення міжнаціональних і міжконфесійних конфліктів, блокування або захоплення окремих особливо важливих об'єктів або місцевостей, що загрожує безпеці громадян і порушує нормальну діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування;

4) виникнення масових безпорядків, що супроводжуються насильством над громадянами, обмежують їх права і свободи; 5) спроби захоплення державної влади чи зміни конституційного ладу України шляхом насильства; 6) масового переходу державного кордону з території суміжних держав; 7) необхідності відновлення конституційного правопорядку і діяльності органів державної влади.

Органи Національної поліції як складова частина системи державного управління, в умовах надзвичайного стану можуть наділятися додатковими повноваженнями для проведення заходів, необхідних для якнайшвидшої нормалізації обстановки, відновлення конституційного правопорядку і законності, а також для ліквідації загрози безпеці громадян.

На органи Національної поліції при надзвичайному стані покладаються обов'язки: 1) організація здійснення заходів щодо врятування людей, охорони їхньої безпеки, забезпечення публічного порядку, збереження майна у разі стихійного лиха, аварії, пожеж, катастроф та при ліквідації їх наслідків; 2) збереження високої бойової і мобілізаційної готовності органів внутрішніх справ і Національної гвардії; 3) виконання усіх передбачених правовими нормами завдань і заходів щодо забезпечення режиму надзвичайного стану в разі його оголошення на території України або в окремих місцевостях.

Тому при надзвичайних ситуація, які викликані явищами соціального криміногенного і некриміногенного характеру, явищами техногенного, природного і біологічного походження, потрібно звертати особливу увагу на те, щоб дане питання було організоване комплексно при участі певних структур, таких як: Служба безпеки України, Національна гвардія, Збройні Сили, підрозділи цивільної оборони, взаємодія між якими чітко визначена постановою Кабінету Міністрів України від 04.01.2014 № 11 [1], наказом МВС України від 31.10.2016 № 1129 [2] та наказом МВС України від 22.08.2016 № 859 [3].

Список бібліографічних посилань

1. Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту : постанова Кабінету Міністрів України від 09.01.2014 № 11 // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL:

<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/11-2014-п> (дата звернення: 11.10.2017).

2. Про затвердження Інструкції про порядок взаємодії територіальних органів поліції та міжрегіональних територіальних органів Національної поліції України під час реагування на надзвичайні ситуації, у випадку введення правового режиму воєнного чи надзвичайного стану : наказ МВС України від 31.10.2016 № 1129 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-17> (дата звернення: 11.10.2017).

3. Про затвердження Інструкції про порядок взаємодії між Державною службою України з надзвичайних ситуацій, Національною поліцією України та Національною гвардією України у сфері запобігання і реагування на надзвичайні ситуації, пожежі та небезпечні події : наказ МВС України від 22.08.2016 № 859 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1254-16> (дата звернення: 11.10.2017).

Одержано 16.10.2017

УДК 159.937(477)

Олена Юріївна МИХАЙЛОВА,

*слухач магістратури факультету підготовки фахівців
для підрозділів кримінальної поліції
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*

Науковий керівник:

Інна Олександрівна ШИНКАРЕНКО,

*кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри філософії та політології
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*

ПЕРЦЕПТИВНА ФУНКЦІЯ ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ ПРАЦІВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Однією з характерних особливостей людини як суспільної істоти є потреба в спілкуванні та взаємодії з іншими людьми. Спілкування належить до базових категорій психологічної науки, а саме є провідною умовою соціалізації

© Михайлова О. Ю., 2017

особистості. Саме тому, в процесі спілкування відбувається засвоєння людиною суспільного досвіду, морально-правових норм, формування законослухняної поведінки. У професійній діяльності працівника Національної поліції спілкування займає провідне місце.

Професійне спілкування співробітника Національної поліції включає в себе не тільки просту розмову з іншою людиною, а ще й спрямовано на вирішення професійних задач, а також часто проходить в обстановці напруженості, конфліктності та протиборства. Саме тому, що процес спілкування дуже складний та багатоплановий процес, у ньому прийнято виділяти декілька функцій: інформативну, інтерактивну та перцептивну [1].

Самий доступний та широко застосований шлях одержання інформації про індивідуально-психологічні особливості особистості, що представляє професійний інтерес для працівника Національної поліції – це спостереження за нею при професійному спілкуванні. Також, процес спілкування містить у собі формування суб'єктом спілкування образу іншої людини – партнера. При цьому, відбувається сприйняття не тільки зовнішніх фізичних особливостей, але і відображення її психологічних рис та станів. Так, співробітник поліції часто використовує різновид методу спостереження – поведінковий портрет, для складання якого він може використовувати наступні параметри: 1) окремі особливості зовнішнього вигляду; 2) пантоміміка; 3) міміка; 4) мовна поведінка; 5) поведінка стосовно інших людей; 6) поведінкові прояви відносин до самого себе; 7) поведінка у психологічно значущих ситуаціях.

Перцептивна функція спілкування не зводиться лише до сприйняття, а завжди містить у собі ряд інших когнітивних процесів: пам'ять, розумові операції, а також емоції. Прагнучи пізнати іншого суб'єкта спілкування, співробітник Національної поліції прагне скласти уявлення про його думки, наміри, здібності, переживання, а також про ті відносини, що пов'язують його та іншу особу у процесі спілкування як партнерів.

Слідчий Національної поліції, який має високий та стабільний рівень професійної деформації, часто розглядає людину, з якою проводить слідчі (розшукові) дії, через

призму негативної установки (не об'єктивно, а з обвинувальним нахилом). Тобто, сприйняття в процесі спілкування поліцейським іншої особи та навпаки можна розглянути як процес стереотипізації, тобто формування стійкого образу – стереотипу, яким користуються як шаблоном при взаємодії з деякими типами людей на основі обмеженого досвіду спілкування і прагнення будувати висновки, використовуючи обмежену інформацію. Стереотипізація найчастіше призводить до формування упередження. Так, якщо сприйняття людини формується на основі минулого досвіду, і досвід цей був негативним, то всіяке наступне сприйняття уявлень осіб тієї ж групи може окреслюватися ворожістю, приносячи шкоду взаємодії людей. Найчастіше, при цьому деякі професійні риси сприйняття в умовах спілкування з окремими представниками визначеної професії, переносяться на всіх її представників. Тому, порушення професійної етики, скоєння правопорушень деякими співробітниками Національної поліції є основою формування у населення негативної оцінки системи в цілому.

Отже, надзвичайно складна природа міжособистісної перцепції і зв'язані з нею явище суб'єктивності і неточності призводять на практиці до проблеми точності сприйняття партнерів у спілкуванні. Ця проблема є особливо актуальною в умовах слідчої діяльності, у якій зважається доля конкретної особистості, і тому є особливо важливим дотримання презумпції невинуватості і дотримання прав та свобод людини та громадянина.

Список бібліографічних посилань

1. Калюжный А. С. Психология межличностного общения : учеб. пособие. Н. Новгород : НГТУ, 2004. 32 с.

Одержано 29.10.2017

Маргарита Валеріївна МОРОЗ,

курсант КМ-443 факультету підготовки фахівців

для підрозділів кримінальної поліції

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Віктор Миколайович ПЛЕТЕНЕЦЬ,

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри криміналістики, судової медицини та психіатрії

факультету підготовки фахівців для підрозділів слідства

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ВИКОРИСТАННЯ НЕВЕРБАЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ПРИ ПРОВЕДЕННІ ДОПИТУ

Завдання удосконалення практики розслідування злочинів та підвищення ефективності боротьби зі злочинністю приводить до необхідності пошуку нових методів, засобів, прийомів і шляхів виявлення, отримання, фіксації, дослідження і використання криміналістичної інформації про події злочину. Одним з таких сучасних вчень є невербальна комунікація, яка уявляє собою систему наукових положень та практичних рекомендацій щодо виявлення, фіксації, обробки, зберігання, дослідження, тобто використання невербальної інформації в розслідуванні злочинів. Невербальна (від лат. *verbum* – слово) комунікація (від лат. *communis* – спілкування, роблю загальним) являє собою систематизовану сукупність знань зі сфери процесу взаємоспілкування людей на основі обміну повідомлень завдяки невербальним (немовним) засобам [1, с. 117].

Обов'язковим правилом роботи слідчого у будь-якій ситуації, що складається при проведенні допиту, є його діяльність щодо діагностування емоційного та інформаційного станів допитуваного щодо самого себе, навколишнього й, головне, події злочину. Оцінювання та результат рішення (верифікація) питання про достовірність або недостовірність показань допитуваного, знання або незнання ним істотних для провадження даних докорінно визначають характер слідчої активності під час допиту, формують оцінку рівня її визначеності або, навпаки, невизначеності. При цьому невизначеність ситуації допиту сприяє збільшенню міри тактичного ризику як під час його проведення

окремо, так і для досудового розслідування загалом, що, безумовно, є фактором негативного характеру, оскільки збільшує ймовірність учинення слідчим помилкових, неадекватних дій, прийняття хибних рішень і як результат настання несприятливих наслідків [2, с. 233].

Під час допиту підозрюваного у вчиненні злочину з боку слідчого, допитуваного та його захисника мають місце дві форми людського спілкування - вербальна (словесна) і невербальна (несловесна). Невербальне, тобто несловесне спілкування кожного із суб'єктів відповідних кримінальних процесуальних відносин здійснюється за допомогою образів і немовних елементів. Щоправда, підозрювана особа під час допиту за допомогою власних емоційно-вольових функцій психіки, в основному, прагне контролювати своє мовлення. Однак, якщо слідчий володіє спеціальними знаннями зі сфери невербальної комунікації, він має реальну змогу спостерігати за функціонуванням невербальних засобів спілкування підозрюваного, аналізувати їх прояви та оцінювати отримані мовні відомості на предмет їх щирості, правдивості [3, с. 141].

Якщо допитувана підозрювана особа дає неправдиві показання, то в залежності від її характеру і темпераменту засоби невербальної комунікації можуть проявлятися як в активній, так і в пасивній формах. Активна форма підсвідомого функціонування засобів невербальної комунікації у допитуваної підозрюваної особи, яка дає неправдиві показання, може проявлятися в діях її рук, зокрема, у прикриванні рота, потиранні носа, щік, вух. Під час словесної розповіді допитувана підозрювана особа, яка дає неправдиві показання, може своїми руками здійснювати дотичні жести, зокрема, торкатися носа, пригладжувати волосся на голові, потирати вуха, підборіддя, лоб, очі. За вказаних умов словесні неправдиві показання з боку допитуваного підозрюваного можуть також неусвідомлено супроводжуватися активною жестикуляцією [4, с. 145]. Пасивна форма функціонування засобів невербальної комунікації в підозрюваної особи, яка дає неправдиві показання під час допиту, також може проявлятися в діях її рук, а саме – в обмеженні жестикуляції. Наприклад, коли допитувана особа сидить, то вона може ховати свої руки (наприклад, позаду спини, у кишені, всовувати руки під себе, ховати руки на грудях, склавши їх у прямокутну форму тощо) [1].

Слідчий повинен уміти за допомогою знань про кінетичні невербально-комунікаційні компоненти виявляти під час допиту ті з них у поведінці підозрюваного, що засвідчують його занепокоєння, невпевненість, нервування та агресивність. Виявлення слідчим наявності у допитуваної особи певної кількості психофізіологічних реакцій, визначення сили їх прояву дозволяє йому залежно від слідчої ситуації застосовувати щодо допитуваного ті чи інші засоби слідчої тактики.

Уся ідея тактичного психологічного впливу на допитувану підозрювану особу через невербальні комунікаційні джерела полягає в тому, що є наявною певна невербально-комунікативна ситуація, яка контролюється завдяки спостереженням слідчого і його аналітичній діяльності.

Отже, засоби невербальної комунікації дають можливість слідчому у тій чи іншій невербально-комунікативній криміналістичній ситуації під час допиту підозрюваної особи оперативно обрати найбільш розумний, правильний напрям його процесуальної і тактичної діяльності. Це, у свою чергу сприятиме повному та всебічному розслідуванню.

Список бібліографічних посилань

1. Ващук О. П. Невербальна інформація у кримінальному судочинстві: допит. *Національний юридический журнал: теорія і практика*. 2014. № 12. С. 233–237.

2. Ващук О. П. Сучасні можливості використання невербальної інформації в розслідуванні злочинів. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Юридичні науки*. 2013. № 4, т. 2. С. 145–147.

3. Скригонюк М. І. Тактичні джерела допиту підозрюваної особи, основою яких є знання зі сфери невербальної комунікації. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2013. № 6-3, т. 2. С. 117–123.

4. Ващук О. П. Можливості використання невербальної інформації при проведенні допиту. *Митна справа*. 2013. № 5 (22). С. 50–55.

Одержано 27.10.2017

УДК 351.811.12(477)

Євгенія Олександрівна МУРЗО,

курсант Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник:

Ірина Володимирівна КОСТЕНКО,

кандидат юридичних наук,

викладач кафедри адміністративної діяльності

Національної академії внутрішніх справ

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИМИ ЗАСОБАМИ

На сьогоднішній день транспортний засіб (надалі – ТЗ) є джерелом підвищеної небезпеки, а тому на водія покладается величезна відповідальність не тільки за своє життя, а й за життя пішоходів та цілісність майна інших громадян. У наш час водії дуже легковажно відносяться до своїх обов'язків, нехтуючи правилами дорожнього руху та нормами чинного законодавства і досить часто керують ТЗ у стані алкогольного або наркотичного сп'яніння, що підтверджує вражаюча статистика кількості травмованих та загиблих осіб внаслідок вчинення дорожньо-транспортних пригод (надалі – ДТП).

На превеликий жаль, Україна посідає одне із найперших місць в Європі за смертністю та травматизмом на дорогах. Якщо в європейських країнах оцінка смертності учасників дорожнього руху внаслідок ДТП становить в середньому до 6, то в Україні цей показник дорівнює близько 13,5. [1] Згідно офіційних статистичних даних з 01.01.2017 по 31.08.2017 в Україні сталося 102826 ДТП, в яких загинуло 1996 і травмовано – 21957 особи. Тобто, в середньому у ДТП з постраждалими в поточному році гинуть 8 осіб та травмуються 90 учасників дорожнього руху на добу [2].

Незважаючи на широкий суспільний резонанс, водії не завжди отримують належне адміністративне покарання, що в свою чергу сприяє поширенню серед суспільства небезпечного уявлення про те, що керування у нетверезому стані не є чимось небезпечним та аморальним, а будь-які неприємності, які можуть виникнути через таке керування, легко вирішити.

Актуальні проблеми адміністративно-правового забезпечення діяльності Національної поліції. Харків, 2017

Так, за 2017 рік було задокументовано 759 фактів керування водіями транспортними засобами у нетверезому стані. В свою чергу, з січня по лютий 2016 року зафіксовано 299 ДТП за участю нетверезих водіїв, в яких загинуло 35 осіб і травмовано було 393 [2].

Аби припинити «конвеєр смерті» на дорогах в Україні прийняли Закон № 1446-VIII «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо посилення відповідальності за керування транспортними засобами у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції». З липня 2016 року штрафи зросли з 200 неоподатковуваних мінімум доходів громадян до 600. У грошовому еквіваленті це означає збільшення штрафу від 3400 до 10200 гривень [3].

На мою думку, ухвалений закон за яким утричі збільшили штрафи за керування транспортним засобом в нетверезому стані, потребує суттєве доповнення в розширенні методів покарання залежно від кількості алкоголю в крові – аж до кримінальної відповідальності. Немає диференціації відповідальності від кількості проміле алкоголю у крові. Тобто, в однієї людини може бути перегар відчора, а інша може усвідомлено вживати алкоголь в необмеженій кількості та сісти одразу за кермо. Якщо виходити з тексту закону, то покарані ці люди мають бути однаково, хоча за справедливістю та за досвідом більшості європейських країн відповідальність у них має бути різною. За надвисокий рівень проміле в крові, коли людина за кермом, має бути кримінальна відповідальність.

Як показує світова практика, в нашій країні одні з найлояльніших штрафів. Хоча є деякі винятки, і водіння за кордоном може здатися вам набагато простіше. Наприклад, водії в Сполученому Королівстві не порушують закону, якщо знаходяться за кермом з рівнем алкоголю в крові до 0,8 проміле – це найвищий показник в ЄС. Втім, якщо її перевищити, штрафи у Великобританії можуть досягати необмежених розмірів, водієві загрожує позбавлення прав мінімум на один рік і в окремих випадках навіть до шести місяців ув'язнення. Більшість довідників для автомобілістів

вказують на те, що розмір штрафів, як правило, не перевищує 6500 євро. Але і ця сума в порівнянні зі штрафами в інших країнах ЄС надзвичайно висока.

В Китаї нетверезим взагалі краще навіть не наближатися до автомобіля. Допустима норма алкоголю в крові становить 0,5 проміле. При порушенні передбачений штраф в розмірі до 307 \$, 15 діб арешту і позбавлення прав до 6 місяців. А якщо водіння в нетверезому вигляді спричинило смерть людини, винуватця карають стратою. Існувала практика, коли голови страчених вішали на світлофорах, аби показати водіям, що буде з ними, якщо вони сядуть за кермо в нетверезому стані [4].

Я вважаю, що зазначена проблема вимагає комплексного вирішення. Враховуючи сумну статистику наслідків ДТП за участю водіїв, які перебували у нетверезому стані, слід запровадити більш жорстку відповідальність за таке правопорушення, а саме: безальтернативне позбавлення права керування ТЗ назавжди; використання «алкозамків», які блокують замок запалювання автомобіля, якщо водій перебуватиме в нетверезому стані; введення «пунктів перевірки тверезості», які передбачають, що в певному місці встановлюється додатковий знак про обов'язковість зупинки та надання документів для перевірки на вимогу поліцейського. Поліцейські зупиняють автомобілі із певною визначеною послідовністю. У випадку якщо у поліцейського з'явиться підозра на перебування водія у стані сп'яніння, водій зобов'язаний пройти відповідний огляд. Цей механізм, окрім прямого призначення – виявлення нетверезих водіїв, має ще й є дуже хорошу превентивну дію, адже пункти тверезості встановлюються в місцях, та в час, де існує найбільший ризик керування в стані алкогольного сп'яніння. Працівник поліції має право усунути нетверезого водія від управління транспортним засобом. Але законом не передбачено при цьому його право вилучати у власника майно, у тому числі автомобіль. Позбавлення права управляти транспортним засобом представляє собою для власника автомобіля позбавлення можливості користуватися своїм майном. Це суперечить ст. 41 Конституції України [5].

Також не слід забувати про використання ременів безпеки, які сприяють зниженню ризику смерті серед водіїв і пасажирів. На передньому сидінні на 45–50 % і ризик незначних і серйозних травм на 20–45 %, відповідно. Серед пасажирів, що сидять на задньому сидінні, ремені безпеки сприяють зниженню смертельних і серйозних травм на 25 %, а незначних травм аж до 75 %.

Список бібліографічних посилань

1. Infolight : інформ.-аналіт. центр. URL: <http://infolight.org.ua> (дата звернення: 25.10.2017).

2. Статистика аварійності в Україні / Управління безпеки дорожнього руху. URL: http://www.sai.gov.ua/uploads/filemanager/file/dtp08_2017.pdf (дата звернення: 20.09.2017).

3. Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо посилення відповідальності за керування транспортними засобами у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції : закон України від 07.07.2016 № 1446-VIII // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1446-19> (дата звернення: 25.10.2017).

4. Як штрафують п'яних водіїв в Європі // Ukr.Media : сайт. URL: <https://ukr.media/auto/265345/> (дата звернення: 25.10.2017).

5. Конституція України : закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 25.10.2017).

Одержано 28.10.2017

УДК 342.9(477)

Владислав Володимирович ОСТАПЕНКО,

курсант групи Ф4-403 факультету № 4

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Олена В'ячеславівна ДЖАФАРОВА,

доктор юридичних наук, професор,

професор кафедри адміністративної діяльності поліції

факультету № 3

Харківського національного університету внутрішніх справ

ДОЦІЛЬНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ «ПРОБЛЕМНОГО МЕТОДУ УПРАВЛІННЯ» В ПІДРОЗДІЛАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Основною і провідною ідеєю реформування органів внутрішніх справ була зміна основоположних принципів внутрішньої діяльності даного відомства. Безпосередньо, головне місце у реформуванні посіли методи управління підрозділами. Під методом управління, класично прийнято розуміти, як сукупність прийомів і способів впливу на колектив та окремих виконавців з метою досягнення поставлених цілей. За допомогою методів орган управління здійснює вплив на підлеглих та підрозділ в цілому.

Наразі, дана тема є актуальною щодо здійснення впливу управляючим органом у підрозділах Національної поліції України. Воля регулює поведінку людей, спрямовує дії людей на досягнення поставленої мети. Для досягнення єдності людей потрібно домагатися єдності їх волі. Єдність волі досягається завдяки узгодженню цілей і порядку діяльності, підпорядкування однієї волі іншій. Головною проблемою залишається обрання оптимального методу керівництва в підрозділах поліції для успішного виконання покладених на них обов'язків.

Важливу роль у будь-якій сфері управління відіграють соціально-психологічні методи керівництва. Вони діють як регулятори соціальних, психологічних, ідеологічних та етичних відносин у колективі.

Фактично соціально-психологічні методи – це сукупність специфічних прийомів впливу на особистісні відносини, які виникають у трудових колективах, а також на

соціальні процеси, які в них відбуваються. Їх можна поділити на дві групи: соціальні і психологічні. Соціальні методи дають змогу встановити призначення і місце працівників у колективі, виявити лідерів і забезпечити їх підтримку, пов'язати мотивацію працівників із кінцевими результатами функціонування підприємства, забезпечити ефективні комунікації і вирішення конфліктів у колективі.

Багато років в управлінні правоохоронними органами існує і застосовується неофіційний підвид соціально-психологічного методу управління – «Метод проблемного управління». Суть даного методу полягає у створенні керівництвом проблемної ситуації. Даний метод спрямований на активізацію пошукової діяльності і логічного, наукового творчого мислення для оперативного вирішення існуючої проблеми. Проблема ситуація на основі аналізу перетворюється на проблемну задачу. Проблема задача становить питання. Серія проблемних питань трансформує проблемну задачу в модель пошуку рішення, де розглядаються різні шляхи, засоби і методи рішення. Таким чином, проблемний метод передбачає такі кроки: проблема ситуація – проблема задача – модель пошуку рішень – рішення.

На думку О. М. Бандурки методи засновуються на законах і принципах діяльності суб'єкта та об'єкта управління. Тому вони покликані забезпечити такий склад і зміст прийомів, операцій і процедур у ході здійснення управлінської діяльності, такий порядок взаємодії людей, який, з одного боку, забезпечив би професійну, організаційно-технічну обґрунтованість рішення, а з іншого – максимально враховував би інтереси людей та організацій, яких воно торкається, які будуть його реалізовувати. Ці дві сторони органічно взаємопов'язані. Недостатньо, якщо рішення є оптимальним з чисто професійної точки зору, але не відповідає інтересам людей, бо в такому випадку вони не вважають його правильним, своїм, не розуміють або не сприймають причин, які його викликали. Таке рішення зрештою виявляється помилковим, недосяжним, завдає шкоди суспільству, галузі, організації.

Таким чином, наразі виникає проблемне питання стосовно доцільності практичного застосування засад «проблемного методу управління», адже методи управління мають бути офіційними і засновуватися, в першу чергу,

на законних підґрунтях. Важливо зазначити, що головною метою застосування психологічних методів є встановлення найбільш сприятливого психологічного клімату у підрозділах Національної поліції України.

Одержано 11.10.2017

УДК 328.185:355(477)

Максим Олександрович ПЕРУШКО,

курсант Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник:

Ірина Володимирівна КОСТЕНКО,

*кандидат юридичних наук, викладач
кафедри адміністративної діяльності
Національної академії внутрішніх справ*

ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ У ВІЙСЬКОВІЙ СФЕРІ

У сучасному світі корупція є суспільно небезпечним явищем, адже полягає у використанні особою наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди [1], негативно впливає на виконання державою її головного обов'язку – утвердження і забезпечення прав та свобод людини, передбаченого статтею 3 Конституції України.

Водночас слушною є думка, що гарантії конституційних прав та свобод військовослужбовців в Україні – це закріплені в Конституції України та гарантовані державою умови, способи та засоби, які дозволяють особам, які проходять військову службу, безперешкодно реалізовувати свої права, а у випадку їх порушень – негайно відновлювати [2, с. 41].

Правові норми, що закріплюють гарантії конституційних прав і свобод військовослужбовців, містять також нормативно-правові акти антикорупційної спрямованості.

Антикорупційне законодавство України, яке представлене загальними законами України «Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014–2017 роки», «Про запобігання корупції» та спеціальними законами «Про Національне антикорупційне бюро України», «Про прокуратуру», є певним кроком у

боротьбі з корупцією та створенні ефективної системи запобігання і протидії корупції.

Досягнення головної мети антикорупційної реформи вбачають через належну реалізацію антикорупційного законодавства, успішне впровадження нових антикорупційних механізмів та створення ефективної інституційної системи запобігання і протидії корупції. Відповідно, діяльність щодо запобігання і протидії корупції в усіх сферах, у тому числі і військовій, мають здійснювати на системній основі, зважаючи на специфіку Збройних Сил та інших військових формувань України, і мати постійний характер.

Особливе місце у гарантуванні конституційних прав і свобод військовослужбовців належить таким спеціально уповноваженим суб'єктам у сфері протидії корупції, як: органи прокуратури, Національне антикорупційне бюро України, органи внутрішніх справ України та Національне агентство з питань запобігання корупції [1, ст. 1]. Зазначені суб'єкти здійснюють заходи щодо виявлення, припинення та розслідування корупційних правопорушень, чим гарантують не лише права, свободи та інтереси людей у погонах, а й сприяють забезпеченню законності і правопорядку у військах.

Новоствореним державним правоохоронним органом, на який покладено попередження, виявлення, припинення, розслідування та розкриття корупційних правопорушень, а також запобігання вчиненню нових є Національне антикорупційне бюро України. Відповідно до статті 1 Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України» завданням Національного бюро є протидія кримінальним корупційним правопорушенням, які вчинені вищими посадовими особами, уповноваженими на виконання функцій держави, та становлять загрозу національній безпеці.

Особливе місце у сфері гарантування конституційних прав і свобод військовослужбовців шляхом запобігання корупції посідає парламентський контроль, що його здійснює Уповноважений Верховної Ради України з прав людини.

Безпосередньо для здійснення контролю за додержанням конституційних прав і свобод військовослужбовців призначають представника Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у справах захисту прав військовослужбовців [3]. Однак, на думку автора, він має

Актуальні проблеми адміністративно-правового забезпечення діяльності Національної поліції. Харків, 2017

недостатньо повноважень, що потрібні для ефективного гарантування конституційних прав і свобод військовослужбовців, тому його діяльність не завжди досягає своєї мети.

Та саме інститут уповноваженого з прав військовослужбовців може стати одним із дієвих органів забезпечення прав і свобод військовослужбовців. Тому украй слушною є думка, що в Україні доцільно запровадити посаду представника Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини в Оперативних командуваннях Збройних Сил України з метою підвищення ефективності правозахисної діяльності Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо захисту прав і свобод військовослужбовців [4, с. 170]. Крім того, з огляду на останні події в Україні та специфіку військової служби, потрібно створити окремий інститут Уповноваженого Верховної Ради України з прав військовослужбовців, який буде підзвітний парламенту і не залежний від керівництва Збройних Сил, інших військових формувань та державних органів влади. Адже, як свідчить світовий досвід боротьби з корупцією, запровадження інституту омбудсмена з питань оборони є важливим компонентом будь-якої антикорупційної стратегії, яка об'єднує політичні, соціальні та економічні реформи зі зміцнення системи національної доброчесності та має більше шансів на успіх, аніж окремі антикорупційні заходи, незалежно від того, якими рішучими та актуальними вони є [5]. Військові омбудсмени діють у таких країнах, як ФРН, Швеція, Норвегія [6].

Широкі наглядові функції за діяльністю державних органів і посадових осіб усіх рівнів щодо забезпечення прав і законних інтересів військовослужбовців, якими наділений омбудсмен, засвідчать про високий авторитет цього інституту. Тому введення в законодавство України інституту Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у справах захисту прав військовослужбовців сприяє ефективному здійсненню заходів щодо запобігання та протидії корупції у військовій сфері, чим гарантуватиме реалізацію конституційних прав і свобод військовослужбовців.

Пріоритет у гарантуванні конституційних прав і свобод, відновленні порушених прав чи інтересів фізичних та юридичних осіб шляхом запобігання, виявлення, а в установлених законом випадках – припинення корупційних

правопорушень, мають уповноважені підрозділи з питань запобігання та виявлення корупції органів державної влади.

Керівники міністерств та інших органів виконавчої влади з метою підвищення ефективності здійснення заходів щодо запобігання і протидії корупції утворюють та забезпечують утворення і функціонування підрозділів (осіб) з питань запобігання та виявлення корупції на підприємствах, установах і організаціях, які належать до сфери їх управління.

Створення та діяльність зазначених підрозділів передбачає постанова Кабінету Міністрів України «Питання запобігання та виявлення корупції» від 04.09.2013 № 706, яка затверджує Типове положення про уповноважений підрозділ (особу) з питань запобігання та виявлення корупції.

До головних завдань уповноважених підрозділів відносять: підготовку, забезпечення та контроль за здійсненням заходів щодо запобігання корупції; надання методичної та консультаційної допомоги з питань дотримання вимог антикорупційного законодавства; участь у міжнародному співробітництві в зазначеній сфері; проведення організаційної та роз'яснювальної роботи із запобігання, виявлення і протидії корупції; здійснення контролю за дотриманням вимог законодавства щодо врегулювання конфлікту інтересів тощо.

На сьогодні, зокрема, у Міністерстві оборони України, Національній гвардії України та решті військових формувань утворено відповідні підрозділи з питань запобігання та виявлення корупції.

Водночас Закон України «Про запобігання корупції» передбачає утворення Національного агентства з питань запобігання корупції, до повноважень якого належить координація, методичне забезпечення та аналіз ефективності діяльності уповноважених підрозділів (осіб) з питань запобігання та виявлення корупції (ст. 11).

Діяльність зазначених підрозділів має зосереджуватися на реалізації превентивних антикорупційних заходів. До того ж такі підрозділи аж ніяк не мають підміняти собою правоохоронні органи [7]. Пріоритетність превентивних антикорупційних заходів гарантує реалізацію конституційних прав і свобод військовослужбовців та є вагомим передумовою в запобіганні корупційним правопорушенням

у всіх напрямках діяльності військової сфери. Однією з головних проблем, пов'язаних з високим рівнем корупції в діяльності органів виконавчої влади, є брак системи виявлення та аналізу ризиків корупційних процедур, а також те, що підрозділи (особи), відповідальні за розроблення та здійснення відомих заходів з виявлення і запобігання корупції, не мають відповідного фаху та рівня незалежності, здебільшого ці повноваження покладено на кадрові підрозділи [8].

Список бібліографічних посилань

1. Про запобігання корупції : закон України від 14.10.2014 № 1700-VII // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18> (дата звернення: 25.10.2017).

2. Шамрай Б. М. Теоретичні дослідження гарантій конституційних прав і свобод військовослужбовців в Україні. *Юридичний вісник. Повітряне і космічне право*. 2013. № 3 (28). С. 37–42.

3. Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави : закон України від 19.06.2003 № 975-IV // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/975-15> (дата звернення: 23.10.2017).

4. Пашинський В. Й. Конституційно-правовий статус військовослужбовців в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02. Київ, 2007. 206 с.

5. Виховання доброчесності та боротьба з корупцією в оборонному секторі : збірник прикладів (компедіум) позитивного досвіду. Женева : Женев. центр демократичного контролю над збройними силами, 2010. 287 с.

6. Омбудсмен // Вікіпедія : віл. енцикл. URL: <http://uk.wikipedia.org/wiki/Омбудсмен> (дата звернення: 22.10.2017).

7. Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014–2017 рр. : закон України від 14.10.2014 № 1699-VII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1699-18> (дата звернення: 25.10.2017).

8. Запобігання і протидія корупції в державних органах та органах місцевого самоврядування : метод. рек. М-ва юстиції України від 16.10.2013 // БД «Законодавство

Актуальні проблеми адміністративно-правового забезпечення діяльності Національної поліції. Харків, 2017

України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0020323-13> (дата звернення: 22.10.2017).

Одержано 29.10.2017

УДК 351.81.085(477)

Владислав Олександрович ПЕТРОВ,

курсант 4 курсу факультету № 2

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Олексій Олександрович ДЕРЕВЯГІН,

кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник,

доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності та

розкриття злочинів факультету № 2

Харківського національного університету внутрішніх справ

ОКРЕМІ АСПЕКТИ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЯК СКЛАДОВОЇ ОПЕРАТИВНО- РОЗШУКОВОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ТЕРОРИСТИЧНОГО АКТУ

Слушним уявляється умовивід, відносно того, що за останні роки тероризм перетворився не лише в глобальну проблему сучасності, а й набув значення тотальної загрози для існування сучасності європейської та світової цивілізації. Також, не викликає сумніву й той факт, що тероризм за своєю суспільною небезпечністю є одним з найбільш резонансних злочинів, про що переконливо свідчать відомі трагічні події, які мали місце 11 вересня 2001 року у Нью-Йорку США. Прикладом цьому також слугують і нещодавні трагічні події, які відбулись 15 липня 2016 року в м. Ниці (Франція), 10 грудня 2016 року у м. Стамбул (Туреччина), а також 3 квітня 2017 року у м. Санкт-Петербург (Росія). А тому його швидке, повне та всебічне та неупереджене розслідування можливе лише при його належному теоретичному та організаційному забезпеченні.

Відтік, для ефективної протидії злочинам терористичної спрямованості оперативні працівники повинні володіти інформацією про злочинну діяльність, яка має значення для тактики застосування оперативно-розшукових сил,

© Петров В. О., 2017

засобів та заходів у процесі здійснення оперативно-розшукової профілактики та попередження злочинів терористичного спрямування.

Варто відзначити, що оперативно-розшукова характеристика саме і покликана забезпечити зв'язок між теорією оперативно-розшукової діяльності (ОРД) та практичною діяльністю оперативних підрозділів, створює передумови їх ефективної діяльності щодо оперативно-розшукової профілактики злочинів.

Теоретичний та практичний фундамент дослідження тероризму та терору як суспільно-політичного явища закладено в наукових працях відомих вчених: Е. Г. Ляхова, Ю. М. Антоняна, В. О. Євдокимова, В. І. Івченка, А. І. Комарової, В. В. Крутова, В. А. Ліпкана, Є. Є. Камінського, О. В. Зернецької, Б. І. Канцелярука та інших. Однак, не зважаючи на ґрунтовні дослідження у даному напрямі в ньому все ж залишаються питання, які потребують осмислення у вигляді окремого наукового дослідження.

Перш ніж переходити безпосередньо до характеристики терористичного акту, необхідно з'ясувати, що саме являє собою ця характеристика. Оперативно-розшукова характеристика терористичного акту – це сукупність кримінально-правових, кримінологічних, криміналістичних та інших взаємозалежних ознак, що мають розвідувальний характер та сприяють виявленню, запобіганню, розкриттю й розслідуванню терористичного акту. Виходячи з визначення можна виділити основні складові елементи оперативно-розшукової характеристики даного виду злочину:

1. Кримінально-правова.
2. Кримінологічна.
3. Криміналістична.

Ураховуючи тему нашого дослідження, нами буде приділено увагу саме криміналістичній характеристиці, як складовій оперативно-розшукової характеристики терористичного акту, адже вона є ключовим, відправним елементом для формування методики виявлення, попередження та розкриття злочину, бо містить у собі відомості про сліди злочину та відображає закономірні зв'язки між ними.

Терористичний акт має дві форми вчинення, а саме:

1. способи безпосереднього вчинення терористичного акту;

2. спосіб висловлення погрози вчинення терористичного акту.

Підготовка до вчинення терористичного акту містить такі етапи:

1. виникнення задуму, ідеї вчинити терористичний акт досліджуваним способом;

2. підшукування й залучення до участі у вчиненні злочину осіб, чийі знання, уміння й навички потрібні для підготовки й вчинення злочину;

3. у разі потреби придбання необхідних для виготовлення саморобного вибухового пристрою матеріалів, конструктивних елементів, устаткування, довідкової літератури тощо, а також безпосереднє виготовлення саморобного вибухового пристрою, його тимчасове збереження;

4. визначення об'єктів терористичного замаху, розвідка вибраного об'єкта з метою визначення умов, які можуть сприяти або перешкоджати реалізації злочинних задумів;

5. визначення місця й часу вчинення терористичного акту, використання або створення сприятливих умов для реалізації злочинного замаху;

6. визначення напрямів підходу та відходу з місця вчинення терористичного акту;

7. визначення й підшукування (викрадення, придбання, виготовлення, підбір) необхідних засобів вчинення терористичного акту, за потреби пошук засобів, які маскують зовнішність, документів, автотранспорту тощо;

8. визначення й розподіл ролей і функцій учасників, змісту і послідовності дій кожного з них.

На основі аналізу складових криміналістичної характеристики, варто наголосити, що кримінальна модель терористичного акту, яка зокрема включає стадію підготовки має доволі довготривалий характер, що супроводжується чітким розподілом ролей, поетапністю виконання кожної дії та ефективною конспірацією, внаслідок чого ускладнюється процедура виявлення та попередження зазначеного злочину оперативними працівниками.

Тому, підводячи підсумок, слід відзначити, що провівши дослідження оперативно-розшукової характеристики терористичного акту доцільно буде констатувати той факт, що це є одне з найбільш суспільно-небезпечних діянь відповідальність за які передбачена КК України і, тому,

оперативним підрозділам Національної поліції зокрема, які знаходяться на території Донецької та Луганської областей необхідно постійно підвищувати рівень своєї досвідченості та професіоналізму з тим щоб ефективно протистояти такому негативному явищу, як терористичний акт.

Одержано 28.10.2017

УДК 347.963(477)

Валентина Володимирівна ПОДРІЗ,

*курсант групи Ф1-402 факультету № 1
Харківського національного університету внутрішніх справ*

Науковий керівник:

Владислав Олегович НЕВЯДОВСЬКИЙ,

*кандидат юридичних наук, доцент кафедри
адміністративного права і процесу факультету № 3
Харківського національного університету внутрішніх справ*

РОЗУМІННЯ ЗМІСТУ ПОНЯТТЯ «ЗАКОНОДАВСТВО» В ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ КООРДИНАЦІЇ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Держава забезпечує життєдіяльність суспільства як системи через використання влади, а право - через нормативне регулювання. В умовах формування в Україні основ правової держави роль і значення правового регулювання суспільних відносин набувають особливої актуальності. На переконання М. І. Іншина, враховуючи значимість правоохорони для суспільства, підвищену вимогливість до результатів цього виду суспільної діяльності та обов'язковість існування контролю за правоохоронною діяльністю з боку громадськості, можна з впевненістю стверджувати про нагальну необхідність в чіткому, послідовному, прозорому правовому регулюванні процесу правоохорони [1, с. 14]. Не є виключенням у цьому питанні й діяльність суб'єктів координації правоохоронної діяльності, яка також потребує чіткого та зрозумілого для всіх учасників правового регулювання. Однак, як в теоретичній, так і в практичній площинах на сьогодні постає питання розуміння поняття «законодавство», що є основою правового регулювання.

Стосовно терміну «законодавство», то на сторінках енциклопедичної літератури є одразу кілька визначень даного терміну. Так, на думку М. Ю. Тихомирова законодавство - це структурно впорядкована сукупність (система) нормативних правових актів, як і знаходяться між собою в певному усталеному співвідношенні. Віднесення ж до законодавства й підзаконних відомчих нормативних актів має історичні корені, оскільки, наприклад, у радянський період нестача власне законів змушувала штучно розширювати поняття законодавства [2, с. 326]. У свою чергу Ю. С. Шемшученко визначає законодавство як систему нормативних актів, якими регулюються суспільні відносини [3, с. 499]. Отже, логічним буде дійти висновку про одностайність у розумінні змісту терміну «законодавство» серед ряду науковців, які вказаний термін асоціюють із сукупністю (системою) нормативно-правових актів.

У правовому ж полі у тексті Конституції України законодавець використовує термін «законодавство», але не дає його визначення. Разом із тим, Конституційним Судом України у справі за конституційним зверненням Київської міської ради професійних спілок щодо офіційного тлумачення частини 3 статті 21 Кодексу законів про працю України від 9 липня 1998 р. № 12-рп/98 [4] було дано офіційне тлумачення терміну «законодавство». Так, Конституційний Суд України дійшов висновку, що термін «законодавство», який вживається в ч. 3 ст. 21 Кодексу законів про працю України щодо визначення сфери застосування контракту як особливої форми трудового договору, потрібно розуміти так, що ним охоплюються закони України, чинні міжнародні договори України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, а також постанови Верховної Ради України, укази Президента України, декрети і постанови Кабінету Міністрів України, прийняті в межах їх повноважень та відповідно до Конституції України і законів України. Тобто Конституційний Суд України фактично став на позицію тлумачення поняття «законодавство» у широкому значенні.

На сторінках же юридичної літератури панують два підходи до розуміння досліджуваного терміну: вузьке та широке розуміння. Згідно першого - законодавство являє собою сукупність лише законів, у зв'язку із чим розрізняються закони (нормативно-правові акти), які складають

законодавство, і підзаконні нормативно-правові акти. Щодо другого підходу, то, наприклад, С. С. Алексеев, визначає законодавство як «всю сукупність нормативних юридичних актів, що діють у даній країні, які утворюють єдину цілну систему, яка зазвичай іменується системою законодавства» [5, с. 42]. Такої ж точки зору дотримується й К. Г. Волинка, розуміючи під законодавством у широкому розумінні сукупність всіх діючих в державі нормативно-правових актів, в яких відображаються внутрішні змістовні та структурні характеристики права [6, с. 143]. Однак, тоді постає цілком логічне запитання: що таке «нормативно-правовий акт»? Відповідь на це запитання вже віднайшли ряд вчених.

Зокрема, енциклопедичні джерела, авторами яких є Ю. С. Шемшученко, С. В. Бобровник та В. П. Нагребельний, визначають, що нормативно-правовий акт являє собою офіційний письмовий документ, який приймається уповноваженим органом держави і встановлює, змінює, припиняє чи конкретизує певну норму права. Нормативно-правовий акт відображає волю уповноваженого суб'єкта права, є обов'язковим для виконання, має документальну форму закріплення, забезпечується у виконанні державою, у тому числі примусовими засобами [3, с. 192]. Наковці теорії держави та права, серед яких чільне місце посідає О. Ф. Скакун, схилиються до думки про те, що нормативно-правовий акт – це офіційний документ, в якому виражається волевиявлення (рішення) уповноважених суб'єктів права, що встановлює (змінює, скасовує) правові норми з метою регулювання суспільних відносин [7, с. 311]. А відтак, у залежності від місця нормативно-правового акту, яке займає (посідає) останній у ієрархії національного законодавства, можна стверджувати про юридичну силу правової підстави.

На превеликий жаль мусимо констатувати, що на сьогодні проблеми правового регулювання діяльності суб'єктів координації правоохоронної діяльності досліджені у науковій літературі фрагментарно. Причину цього явища досить влучно визначив Ю. С. Назар, яка полягає у тому, що відсутність закріплення механізму координації на законодавчому рівні та фрагментарність правового регулювання окремих елементів такого механізму на відомчому рівні не дозволяє ефективно реалізовувати координаційні

повноваження... При цьому, нормативно-правові акти де-кларують важливість координації [8, с. 160].

Підводячи підсумок проведеного дослідження щодо розуміння змісту поняття «законодавство» в діяльності суб'єктів координації правоохоронної діяльності, то тут слід зробити наступний висновок: на сьогодні існує два ключові підходи до розуміння змісту поняття «законодавство» в діяльності суб'єктів координації правоохоронної діяльності – вузький та широкий. На сторінках правової літератури можемо зустріти прихильників обох вказаних вище підходів, однак законодавець при розкритті змісту «законодавство» фактично застосовує широкий підхід.

Список бібліографічних посилань

1. Правове регулювання окремих напрямків правоохоронної діяльності органів внутрішніх справ : навч. посіб. / за заг. ред. М. І. Іншина, В. І. Олефіра. Харків, 2014. 840 с.

2. Юридическая энциклопедия / под ред. М. Ю. Тихомирова. М., 2001. 526 с.

3. Юридична енциклопедія : в 6 т. Т. 5 / редкол.: Ю. С. Шемшученко (гол. редкол.) та ін. Київ, 2003. 736 с.

4. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням Київської міської ради професійних спілок щодо офіційного тлумачення частини третьої статті 21 Кодексу законів про працю України (справа про тлумачення терміну «законодавство») : від 09.07.1998 № 12-рп/98. *Офіційний вісник України*. 1998. № 32. Ст. 1209.

5. Алексеев С. С. Проблемы теории права : курс лекций. Свердловск, 1973. 396 с.

6. Волинка К. Г. Теорія держави і права : навч. посіб. Київ, 2003. 240 с.

7. Скакун О. Ф. Теорія держави і права : підручник. Харків, 2001. 656 с.

8. Назар Ю. С. Координаційні повноваження ОВС у сфері профілактики адміністративних правопорушень. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична*. 2009. № 1. С. 157–163.

Одержано 22.10.2017

*Актуальні проблеми адміністративно-правового забезпечення
діяльності Національної поліції. Харків, 2017*

УДК 343.1(477)

Анастасія Сергіївна ПОЛІЩУК,
*здобувач ступеня вищої освіти «магістр»
навчально-наукового інституту № 1
Національної академії внутрішніх справ*

Науковий керівник:

Дмитро Петрович ПИСЬМЕННИЙ,
*кандидат юридичних наук, професор,
професор кафедри кримінального процесу
Національної академії внутрішніх справ*

ЩОДО ОКРЕМИХ АСПЕКТІВ ЗДІЙСНЕННЯ СПЕЦІАЛЬНОГО ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

В умовах обрання Україною європейського шляху, необхідним чинником розвитку держави є запровадження таких норм у законодавстві, які є об'єктивною вимогою сучасного громадянського суспільства. Тому у 2014 році норми Кримінального процесуального кодексу України були доповнені главою 24-1 «Особливості спеціального досудового розслідування кримінальних правопорушень». Необхідність запровадження даного інституту було покликано переховуванням правопорушників від органів слідства та відсутності процесуальної процедури притягнення таких осіб до кримінальної відповідальності.

Проблемні аспекти здійснення спеціального досудового розслідування розглядалися в роботах таких науковців як Д. О. Алексєєва-Процюк, Г. В. Матвієвська, Д. П. Письменний, Л. Д. Удалова, О. В. Шило та ін.

У ст. 297-1 КПК України зазначено, що спеціальне досудове розслідування (*in absentia*) здійснюється стосовно одного чи декількох підозрюваних згідно із загальними правилами досудового розслідування, передбаченими цим Кодексом, з урахуванням положень цієї глави. Спеціальне досудове розслідування здійснюється на підставі ухвали слідчого судді у кримінальному провадженні окремої категорії злочинів, передбачених Кримінальним кодексом України [1].

Варто зазначити, що до процесуального закріплення даного інституту в нормах законодавства, думки вчених розходились щодо доцільності його застосування.

На нашу думку, слушною є позиція В. Т. Малярєнка, який зазначав, що велика кількість кримінальних справ

щодо обвинувачених або підсудних, які втекли, постійно закривається у зв'язку зі впливом строків давності, тобто обвинувачені й підсудні в Україні все частіше використовують прогалину в законі і можливість уникнути кримінальної відповідальності за вчинений злочин. [2]

Тому процесуальне закріплення заочного розслідування лише сприятиме притягненню до відповідальності винних осіб.

До негативних наслідків запровадження інституту спеціального досудового провадження та спеціального судочинства в Україні слід віднести проблемність дотримання основних принципів кримінального судочинства, а також можливість зловживання органами досудового розслідування і суду заочними процедурами. [3]

На думку С. В. Шмалені запровадження спеціального досудового розслідування за умови точного дотримання положень ратифікованих Верховною Радою України міжнародних договорів та вимог КПК сприятиме реалізації принципу невідворотності покарання, скорочення строків, забезпеченню прав потерпілих від злочину [4].

Вважаємо, що запровадження даного інституту є прогресивним кроком, який здійснила Верховна Рада України.

Разом з тим, окремі вчені-процесуалісти зазначають, що норми, передбачені даною главою, є недосконалими та потребують доопрацювання. Так, пропонується об'єднати в одну главу під назвою «Заочне досудове розслідування та судове провадження» проведення спеціального досудового розслідування та спеціального судового провадження. Також пропонується не застосовувати спрощений порядок дослідження доказів при даній формі розслідування та надати повноваження внесення відомостей про здійснення спеціального досудового розслідування до Єдиного реєстру досудових розслідувань прокуророві, шляхом винесення постанови [5].

Таким чином, запровадження спеціального досудового розслідування є важливим етапом розвитку кримінального процесу, оскільки воно забезпечує дотримання строків кримінального провадження, перешкоджає невинновданому затягненню розслідування правопорушень та в повному обсязі забезпечує права потерпілих на відновлення їх порушених прав.

Список бібліографічних посилань

1. Кримінальний процесуальний кодекс України : закон України від 13.04.2012 № 4651-VI // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 23.10.2017).

2. Маляренко В. Т. Про заочне провадження у кримінальному судочинстві. *Вісник Верховного Суду України*. 2004. № 10 (50). С. 5–13.

3. Азаров Ю. І., Климчук М. П. Чи доцільне запровадження процедури спеціального досудового провадження та спеціального судочинства в Україні. *Юридична наука*. 2014. № 12. С. 134–140.

4. Шмаленя С. В., Валентій-Гезун В. М. Практика застосування слідчими та прокурорами положень Кримінального процесуального кодексу України щодо ініціювання та здійснення спеціального досудового розслідування. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2016. № 6. С. 234–237. URL: http://lsei.org.ua/6_2016/65.pdf (дата звернення: 23.10.2017).

5. Удалова А. А., Письменний Д. П. Здійснення кримінального провадження за відсутності підозрюваного, обвинуваченого. *Право України*. 2015. № 7. С. 51–57.

Одержано 26.10.2017

УДК 34.343.5(477)

Ольга Олександрівна ПРИШВА,

*курсант Херсонського факультету
Одеського університету внутрішніх справ*

Науковий керівник:

Віктор Миколайович ВЕЛИКИЙ,

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри спеціальних та професійних дисциплін
Херсонського факультету
Одеського університету внутрішніх справ*

ПРОБЛЕМИ ЗАПОБІГАННЯ ПОБУТОВОМУ НАСИЛЬСТВУ

За повідомленням Департаменту організаційно-аналітичного забезпечення та реагування Національної поліції

© Пришва О. О., 2017

України за перше півріччя 2017 року поліція зареєструвала майже 60 тисяч заяв і повідомлень, пов'язаних із насильством у сім'ї [3].

У наш час насильство в сім'ї є досить буденним явищем і на нього часто ніхто не звертає уваги. Наприклад, 89 % респондентів – студентів Херсонських ВНЗ зізналися, що вони вперше зустрілися з жорстокістю у власній сім'ї з боку батька (36 %), матері (34 %), дідуся (6 %), бабусі та старшого брата (5 %), старшої сестри (8 %), тобто тих осіб, які повинні захищати їх і підтримувати.

Як свідчить опитування серед тих, хто зазнав насильства, зверталися по допомогу лише 54 %, з них зверталися до правоохоронних органів – 8 %, органів місцевої влади – 6 %, соціальних служб – 12 %, сусідів і знайомих – 15 %, родичів – 6 %, в інші місця – 18 % [2].

На думку засуджених, головними причинами їх сімейно-побутових конфліктів були: взаємні принижуючі образи, психологічна несумісність – 23,3 %; аморальна поведінка потерпілого, підозра в зраді – 18,3 %; неучасть у веденні господарства – 11,6 %; відмова грошей на придбання спиртних напоїв та розваги, неповернення боргу – 6,7 %; інше – 10,1 %.

Специфічними суб'єктами побутових конфліктів є діти і жінки.

Діти, які були виховані в сім'ях, де відбувалося насильство:

- у 6 разів частіше намагаються вчинити самогубство;
- на 60 % більше схильні до вживання алкоголю та наркотиків;
- на 40 % більше схильні до вчинення зґвалтувань;
- у 11 разів більше схильні у зрілому віці бити своїх партнерок і жорстоко ставитися до власних дітей;
- діти, що були свідками насильства в родині, проявляють ті ж симптоми, що й діти, які зазнали фізичного насильства.

Побутовий конфлікт часто пов'язаний з насильством, яке може мати кілька підвидів: фізичне; психологічне; сексуальне; економічне [1]. Кожен з даних підвидів має небажаний характер у життєдіяльності сім'ї саме як унікального соціального організму.

Своєчасна поінформованість правоохоронних органів про конфліктні сім'ї та групи населення є запорукою їх превентивних дій. Джерелами такої інформації можуть бути:

- листи, скарги, заяви громадян, організацій і підприємств про факти девіантної поведінки;
- протоколи затримання працівниками міліції осіб за різні правопорушення;
- адміністративні матеріали стосовно дорослих осіб, які мають сім'ю і дітей (затриманих у нетверезому стані та за дрібне хуліганство тощо);
- матеріали перевірки стосовно неповнолітніх, які скоїли суспільно-небезпечні діяння, передбачені кримінальним законодавством, до досягнення віку кримінальної відповідальності;
- матеріали кримінальних справ стосовно неповнолітніх і дорослих, які мають сім'ю і дітей;
- матеріали медичних закладів стосовно осіб, які хворіють хронічним алкоголізмом, наркоманією, перебувають на обліку в вендиспансері;
- судові матеріали щодо шлюбних розлучень, дані паспортних столів, житлово-комунальних господарств, служб соціального захисту населення, кризових центрів, притулків, щодо матерів-одиначок, удів і вдівців, які виховують неповнолітніх дітей, про сім'ї, які перебувають у скрутному матеріальному становищі, мають погані побутові умови;
- дані служб зайнятості населення, перш за все про сім'ї, де кілька членів є безробітними;
- бесіди з самими членами конфліктних сімей, їх сусідами, представниками адміністрації та педагогічними працівниками навчально-виховних закладів, з іншими особами, що володіють відповідною інформацією;
- оперативні дані.

Чому ж жертви побутового насильства часто уникають звернень до правоохоронних органів? Серед конкретних причин дослідження виявляють такі:

- вважають, що все одно нічого не допомогло б – 30,9 %;
- не вірять у допомогу – 23,6 %;
- не хочуть виносити «сміття з хати» – 23,6 %;

□ налаштовані самостійно вирішувати проблему – 23,6 %;

□ бояться помсти насильника – 21,8 %;

□ соромляться – 12,7 %;

□ вважають, що завдана шкода не значна – 10,5 %;

□ мають надію, що винний у насильстві сам змінить свою поведінку – 9,1 %;

□ бояться позбутися житла – 7,3 %;

□ не бажають руйнувати сім'ю – 7,3 %;

□ не бажають залишити дітей без батька – 5,5 %.

Серйозним чинником насилля є побутовий алкоголізм. 30,0 % засуджених за побутове насилля також назнають пияцтво як головну причину небезпечних конфліктів, які завершилися вчиненням тяжких злочинів.

Великий обсяг роботи з даної проблеми виконують дільничні інспектори поліції, працівники прокуратури.

В якості індикаторів побутових конфліктів, пов'язаних із насильством є:

- Наявність у осіб фізичних ушкоджень.
- Депресія, низька самооцінка, думки про самогубство.
- Хронічні проблеми зі здоров'ям.
- Вживання алкоголю або наркотиків.
- Посилена ізоляція.
- Скарги жертв.
- Погрози.

Слід зазначити, що в Україні дану проблему під свій контроль крім правоохоронців беруть органи опіки та піклування при органах місцевого самоврядування, соціальні служби. Обласні, міські, районні, сільські, селищні Ради приймають та розглядають по суті скарги, зауваження, пропозиції щодо недієздатних, обмежено дієздатних і неповно дієздатних громадян (зокрема дітей), тим самим забезпечуючи припинення та профілактику насилля проти дітей у сім'ях.

Висновок. Таким чином, аналізуючи вище наведене, можна дійти висновку, що найбільш небезпечними і небажаними побутовими конфліктами є у формі насильства. Важливим моментом є обґрунтування підстав для визнання сім'ї неблагополучною та необхідністю її вивчення. На нашу думку фахівці повинні бути підготовленими здійснювати цей процес двобічно: з одного боку відповідні служби

самі повинні провадити кримінологічні дослідження з метою виявлення таких сімей, а з іншого вони повинні реагувати на інформацію щодо подібних сімей, яка надходить у ці служби.

Список бібліографічних посилань

1. Про попередження насильства в сім'ї : закон України від 28.12.2015 № 2789-III // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2789-14> (дата звернення: 21.10.2017).

2. Великий В. М. Соціальна педагогіка правоохоронної діяльності. Харків, 2010. 340 с.

3. За збіраною поліцейськими доказовою базою потерпілими від злочинів визнано понад 75 тисяч жінок // Національна поліція України : офіц. сайт. URL: https://www.npu.gov.ua/uk/publish/printable_article/2181062 (дата звернення 15.10.2017).

Одержано 27.10.2017

УДК 351.74(477)

Дар'я Олександрівна СЕЧАНЦИНА,

курсант групи Ф1-203 факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Олена Юріївна САЛМАНОВА,

доктор юридичних наук, професор,

завідувач кафедри адміністративного права і процесу

факультету № 3

Харківського національного університету внутрішніх справ

ЩОДО ФУНКЦІОНАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Відповідно до ч. 1 ст. 1 Закону України «Про Національну поліцію», це центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку. Вказані норми чинного законодавства частково вказують на місце Національної поліції України у системі центральних органів виконавчої влади України.

Як будь-який орган виконавчої влади поліція є організацією (колективом) людей, яка наділена власною компетенцією, виконує публічні функції, структура і діяльність якої регламентовані правом. На думку О. Ю. Салманової, українська поліція – це організований колектив поліцейських, який є самостійною частиною державного апарату, що має спеціальні законодавчо визначені права, обов'язки, зокрема, щодо виконання характерних публічних функцій (надання поліцейських послуг), які відрізняють поліцію від інших органів виконавчої влади. Отже, саме функціональне призначення та компетенція поліції виокремлюють цей орган влади від інших органів виконавчої влади та (разом із організаційно-структурною його характеристикою) допомагають чітко визначити його місце в системі центральних органів виконавчої влади [2, с. 23].

Чинне українське законодавство визначає Національну поліцію України в якості головного (єдиного) державного органу у системі центральних органів виконавчої влади, що реалізує державну політику щодо надання поліцейських послуг у таких питаннях як:

1. Забезпечення публічної безпеки і порядку. Забезпечення публічної безпеки і порядку поліцією у широкому сенсі полягає у: а) виявленні причин та умов, що сприяють вчиненню кримінальних та адміністративних правопорушень, вжитті у межах своєї компетенції заходів для їх усунення; б) вжитті заходів для забезпечення публічної безпеки і порядку на вулицях, площах, у парках, скверах, на стадіонах, вокзалах, в аеропортах, морських та річкових портах, інших публічних місцях, тощо. Для цього поліція, серед іншого: а) здійснює систематичний аналіз стану такої безпеки та порядку на відповідних територіях, з урахуванням факторів, що сприяють загостренню криміногенної обстановки та прямо чи побічно впливають на стан публічної безпеки та порядку; б) розробляє комплексні плани, в яких визначає спільні скоординовані дії щодо запобігання злочинним проявам у сфері забезпечення публічної безпеки та порядку.

2. Охорона прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави. Забезпечення поліцією охорони та захисту прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави забезпечуються, зокрема, шляхом: а) вивчення та аналізування стану роботи із заявами і скаргами людей

та громадян; б) розробки та реалізації заходів щодо оптимізації та підвищення ефективності роботи по реагуванні на звернення громадян, враховуючи також і забезпечення досягнення результату своєчасності реагування на заяви й повідомлення про вчинені кримінальні правопорушення та інші події з використанням передового апаратного та програмного забезпечення; в) вжиття реальних та вичерпних заходів до задоволення обґрунтованих звернень та реального поновлення порушених прав людей та громадян, результати чого повинні бути доведені (якщо це можливо) до громадськості; г) вжиття реальних та вичерпних заходів щодо унеможливлення порушення прав людини, інтересів суспільства і держави поліцією; д) покращення мобільності слідчо-оперативних груп при виїзді на місце події, тощо.

3. Протидія злочинності. З метою протидії злочинності поліція повинна, наприклад: виявляти причини та умови, що сприяють учиненню кримінальних та адміністративних правопорушень, а також вживати в межах своєї компетенції заходи щодо їх усунення; вживати заходи з виявлення кримінальних, адміністративних правопорушень; припиняти виявлені кримінальні та адміністративні правопорушення. Так, відповідно до підп. «а» п. 3 ст. 5 Закону України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю» [3], органи НПУ відносяться до державних органів, які беруть участь у боротьбі з організованою злочинністю. При цьому, протидіючи організованій злочинності, поліція тісно взаємодіє із іншими органами, що компетентні боротись з такою злочинністю, зокрема, шляхом обміну оперативною інформацією між спеціальними підрозділами по боротьбі з організованою злочинністю щодо спільних заходів.

4. Надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги. Що стосується питання надання поліцейських послуг, то, в першу чергу, з цього приводу слід повністю погодитись із думкою В. О. Січкара, відповідно до якої, розглядаючи поліцію саме як соціальний, а не тільки правоохоронний орган, слід безпосередньо «виходити» на дві важливі проблеми: по-перше, на проблему оцінки ефективності поліцейської діяльності; по-друге, на проблему професіоналізму поліцейського персоналу як основи ефективної

поліцейської діяльності [4, с. 8]. Таким чином, сам факт запровадження терміну «поліцейські послуги» для характеристики завдань Національної поліції свідчить про намагання змінити філософію цього виду правоохоронного органу — трансформувати його функції з контрольно-репресивних на сервісні [5].

Отже, з цього виходить, що в нашій державі у 2015 році було створено поліцію саме за моделлю розвинених демократичних держав, відповідно до якої такий центральний орган державної влади розуміється в якості суспільного інституту, що надає спеціальні послуги населенню. І для оптимізації надання цих послуг Національна поліція України була створена у вигляді цілісного системного органу, який, відповідно до ст. 13 Закону, складають центральні органи управління поліцією та територіальні органи поліції.

Список бібліографічних посилань

1. Про Національну поліцію : закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення: 30.10.2017).

2. Салманова О. Ю. Правові акти в управлінській діяльності Національної поліції України : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07. Харків, 2016. 455 с.

3. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю : закон України від 30.06.1993 № 3341-XII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3341-12> (дата звернення: 30.10.2017).

4. Січкарь В. О. Використання досвіду поліції зарубіжних країн в діяльності міліції України по забезпеченню прав та свобод людини (організаційно-правовий аспект) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Ірпінь, 2007. 20 с.

5. Котенський А. Чого чекати від нової поліції? // Львівський портал : сайт. URL: <http://portal.lviv.ua/news/2015/07/03/chogo-chekati-vid-novoyi-politsiyi> (дата звернення: 30.10.2017).

Одержано 30.10.2017

УДК 342.9(477)

Любов Ігорівна СТЕФАНЧУК,

курсант групи Ф4-401 факультету № 4

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Сергій Олександрович ШАТРАВА,

кандидат юридичних наук, доцент,

професор кафедри адміністративної діяльності поліції

факультет № 3

Харківського національного університету внутрішніх справ

ПОЛІЦЕЙСЬКЕ ПІКЛУВАННЯ ЯК ОДИН ІЗ ВИДІВ ПРЕВЕНТИВНИХ ЗАХОДІВ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Прийняття Закону України «Про Національну поліцію» ініціювало новий рівень розвитку правоохоронних органів України. Основою правового статусу Національної поліції стало надання нових повноважень органам поліції, здійснення яких має на меті задоволення суспільних вимог щодо забезпечення правопорядку та підтримання публічної безпеки. Серед переліку превентивних заходів, передбачених ст. 31 Закону з'явився новий захід – поліцейське піклування. Відповідно, виникає потреба у науковому дослідженні даного заходу [1].

Поліцейське піклування відноситься до тих заходів, які «застосовуються поліцейськими відповідно до закону для забезпечення виконання покладених на поліцію повноважень». Одним із завдань поліції є «надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги» [2, с. 27].

Згідно ст. 41 Закону України «Про Національну поліцію» поліцейське піклування являє собою може здійснюватися стосовно осіб віком до 16 років, яка залишилися без догляду, стосовно особи, яка підозрюється у втечі з психіатричного закладу чи спеціалізованого лікувального закладу, де вона утримувалася на підставі судового рішення, стосовно особи, яка має ознаки вираженого психічного розладу і створює реальну небезпеку оточуючим або особи, яка

перебуває у публічному місці і внаслідок сп'яніння втратила здатність самостійно пересуватися чи створює реальну небезпеку оточуючим або собі.

Поліцейське піклування має низку правових наслідків. Зокрема: 1) передання неповнолітніх осіб батькам або усиновителям, опікунам, піклувальникам, органам опіки та піклування; 2) передання осіб, які втекли з психіатричного чи лікувального закладу до відповідних закладів; 3) передання осіб, які втратили здатність самостійного пересування у спеціальний лікувальний заклад чи до місця проживання.

Поліцейський уповноважений вилучити у особи зброю чи інші предмети, якими особа може завдати шкоди оточуючим чи собі, незалежно від того, чи заборонені вони в обігу при реалізації поліцейського піклування.

Поліцейському заборонено здійснювати обшук особи, щодо якої здійснюється поліцейське піклування. Поліцейський зобов'язаний негайно повідомити особі зрозумілою для неї мовою підставу застосування заходу поліцейського піклування, а також роз'яснити право отримувати медичну допомогу, давати пояснення, оскаржувати дії поліцейського, негайно повідомити інших осіб про її місце перебування.

За загальним правилом процесуальним оформленням застосування даного виду превентивного заходу є складання протоколу, в якому необхідно зазначити: місце, дату та точний час (годину і хвилини) застосування поліцейського заходу; підстави застосування; опис вилученої зброї чи інших предметів (при цьому слід пам'ятати, що проводити обшук щодо таких осіб заборонено); клопотання, заяви чи скарги особи, якщо такі надходили, наявність чи відсутність видимих тілесних ушкоджень. Протокол підписується поліцейським і особою щодо якої застосовуються поліцейське піклування, а його копія вручається останній під розпис. Протокол може не надаватися особі для підписання, а його копія вручатися особі у випадку, коли є достатні підстави вважати, що вона не може усвідомлювати свої дії і керувати ними. У такому випадку протокол надається особі чи органу, передбаченому абзацом другим частини першої ст. 41 Закону України «Про Національну поліцію».

Про кожне застосування поліцейського заходу поліцейський одразу повідомляє за допомогою спеціальних або технічних засобів відповідального поліцейського в підрозділі поліції. Поліцейський зобов'язаний надати особі можливість негайно повідомити про своє місце перебування близьких родичів, членів сім'ї чи інших осіб за вибором цієї особи. Поліцейський зобов'язаний негайно повідомити батьків або усиновителів, опікунів, піклувальників, орган опіки та піклування про місце перебування неповнолітньої особи.

Отже, можна зробити висновок про те, що поліцейське піклування – це превентивний захід, дія чи сукупність дій, які направлені на попередження порушення публічної безпеки та порядку, недопущення завдання шкоди особою самої собі, реалізовується виключно поліцейським та має своє процесуальне оформлення у вигляді протоколу

Необхідно зазначити, що поліцейське піклування є певною новелою для правоохоронної практики України. У дійсності, даний захід і раніше здійснювався органами внутрішніх справ, але на рівні законодавства не був достатньо регламентований. Правове закріплення виконання поліцейського піклування з однієї сторони – це є гарантією законності діяльності поліцейського, а з іншої – один із важливих заходів забезпечення правопорядку в країні.

Список бібліографічних посилань

1. Про Національну поліцію : закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення: 14.10.2017).

2. Адміністративна діяльність органів поліції України : підручник / О. І. Безпалова, О. В. Джафарова, В. А. Троян та ін. ; за заг. ред. В. В. Сокурєнка. Харків : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2017. 432 с.

Одержано 15.10.2017

Ірина Сергіївна СУР,

слухач магістратури факультету підготовки

фахівців для підрозділів кримінальної поліції

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Інна Олександрівна ШИНКАРЕНКО,

кандидат психологічних наук, доцент,

доцент кафедри філософії та політології

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ПРОТИДІЇ НАСИЛЬСТВУ В СІМ'Ї: СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Однією з нагальних проблем, що постають перед суспільством, є профілактика насилля у сім'ї. Дану проблему можна назвати досить розповсюдженим явищем в практиці повсякденного життя в усьому світі [1]. Тому багато науковців не можуть не приділити уваги цьому феномену.

Особливості профілактики та запобігання насильства в сім'ї досліджували такі вчені, як Яценко В. П., Ткаченко І. М., Сергеева К. В., Баранова О. В., Томусякова І. І., Кубіцький С. О., Трубавіна І. М. та інші.

Істотний вплив на формування законодавства щодо протидії насильству в сім'ї спричинила Загальна декларація прав людини, Конвенція ООН про права дитини. Забезпеченню рівності прав жінок і чоловіків, захисту жінок від проявів насильства сприяли Пекінська декларація та Платформа дій. Подальший системний аналіз положень законодавства дозволив узагальнити, що України щодо протидії насильству в сім'ї розвивається відповідно до міжнародних стандартів. Але основною проблемою залишається недосконала практика його застосування [2].

У закордонній практиці поширене поняття «домашнє насильство», яке включає в себе дії стосовно дружини чи чоловіка, неповнолітньої особи, інвалідів та родичів. Деякі юристи, психологи та соціальні працівники вважають, що це поняття є набагато ширшим, хоча у вітчизняному досвіді регламентовано використання поняття «насильство в сім'ї» [3].

Насильством в сім'ї можна назвати будь-які умисними дії фізичного, сексуального, психологічного чи економічного спрямування одного члена сім'ї стосовно іншого, якщо ці дії порушують конституційні права і свободи члена сім'ї як людини та громадянина і наносять йому моральну шкоду, шкоду його фізичному чи психічному здоров'ю [4].

Майже у кожній людині існує своє поняття слова «сім'я», це поняття головним чином у більшості асоціюється з безпекою, захистом, місцем спокою та відпочинку [5]. Трубавіна Ірина Миколаївна пропонує таке визначення поняття «сім'я» – це є окремим соціальним інститутом з правами і функціями в суспільстві, обов'язками в сім'ї, ролями; особливою соціальною системою з різними стосунками і структурою; первинним колективом з метою, розподілом влади і відповідальності; особливою соціальною групою з власними цінностями [6].

Конфліктна ситуація в багатьох українських родинах почала частіше звертати на себе увагу дослідників з вивчення гендерних питань і спонукати до детального вивчення причин та умов насильства в родинах. З метою викоренення та протидії насильству, компетентними організаціями та установами в Україні проводяться різні профілактичні заходи з членами сімей, котрі найбільш схильні до вчинення насильства, організуються і реалізуються корекційні роботи з особами, які вчинили насильство в сім'ї [5].

Насамперед, причини звичайної жорстокої поведінки, в першу чергу, криються в культурі нашого суспільства. Початковими проявами морально-етичної та соціально-психологічної деградації є деформація моральних якостей, що зовні проявляється у грубості, егоїзмі і цинізмі, збудженні низьких бажань і потягів, обмеженні інтелектуальних і вольових можливостей. Крім того, у сім'ях, де існує алкогольна проблема, панує атмосфера емоційної напруги, незадоволення, недовіри та відчаю. Руйнівними наслідками тривалого зловживання спиртними напоями є втрата колишнього соціального статусу, розпад сім'ї, втрата людської подоби [1].

Для профілактики насильства у сім'ї велике значення має соціально-психологічна робота. Існуючі різні визначення соціально-психологічної роботи мають спільне: її розуміння як професійної, яка виступає як інструмент прискореної

та успішної соціалізації і розвитку сім'ї, особистості. Соціальний педагог виконує свою роботу в межах покладених на нього функціональних обов'язків і повноважень, його робота є професійною і характеризується через діяльність, функції та процедури роботи [6].

Соціально-психологічна робота співробітниками дошкільних, загальноосвітніх, професійно-технічних навчальних закладів, соціальних служб, громадських організацій, працівниками поліції, медичними працівниками, громадськістю має за мету розповсюдження знань про проблему насильства, захист прав дітей, методи впливу на батьків у випадку конфліктних ситуацій з дітьми, засоби протидії жорсткому поводженню з дітьми, надання допомоги в складній життєвій ситуації [4].

Клочан Ю. В., аналізуючи соціально-психологічну профілактику жорсткого ставлення у сім'ї, акцентує свою увагу на методи збору інформації з метою раннього виявлення цього явища. Передусім це огляд, безпосереднє спостереження за поведінкою дитини, бесіди, використання опитувальників, тестів. Окрім того необхідно проводити опитування батьків, родичів, сусідів, працівників закладів освіти; застосовувати опитувальники з дослідження проявів жорстокості в дитячо-батьківських відносинах, емоційної сторони дитячо-батьківської взаємодії, анкету для батьків на виявлення типових способів виховного впливу на дитину та ін. [4].

Підсумовуючи вище зазначене, можна сказати, що насильство в сім'ї – це проблема, яку можна вирішити лише за допомогою реалізації комплексу заходів як загальнодержавного, так і регіонального рівнів [7]. Однак, основною проблемою залишається недосконала практика застосування даних заходів. Слід сказати, що масштаби даного феномену є глобальними, тому подальша соціально-психологічна робота є необхідною умовою протидії з даною проблемою.

Список бібліографічних посилань

1. Яценко В. П. Деякі питання адміністративної відповідальності за вчинення насильства в сім'ї. *Форум права*. 2010. Вип. № 4. С. 1003–1007. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2010_4_162.pdf (дата звернення: 25.10.2017).

2. Говор Ю. О. Запобігання органами внутрішніх справ насильницьким злочинам щодо жінок у сім'ї : автореф. дис. ... канд. юрид. Наук : 12.00.08. Львів, 2011. 21 с.

3. Ткаченко І. М. Теоретико-кримінологічна характеристика факторів, що обумовлюють насильство в сім'ї. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2013. Вип. № 6, т. 1. С. 80–83.

4. Клочан Ю. В. Соціально-педагогічна профілактика жорстокого ставлення до дітей у сім'ї. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*. 2014. № 5, ч. 1. С. 84–92.

5. Томусякова І. І. Проведення корекційних робіт з особами, які вчинили насильство в сім'ї та їх родинах. *Право. ua*. 2014. Вип. № 1. С. 95–99.

6. Трубавіна І. М. Теоретико-методичні основи соціально-педагогічної роботи з сім'єю : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.05. Луганськ, 2009. 46 с.

7. Коломоєць О. Д. Адміністративно-правове регулювання відповідальності за вчинення насильства у сім'ї, невиконання захисного припису або непроходження корекційної програми : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Запоріжжя, 2010. 23 с.

Одержано 29.10.2017

УДК 351.74(477)

Яна Ігорівна ФЕЩЕНКО,

курсант групи Ф4-401 факультету № 4

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Наталія Володимирівна КОЛОМОЄЦЬ,

кандидат юридичних наук, доцент кафедри

адміністративного права і процесу факультету № 3

Харківського національного університету внутрішніх справ

УДОСКОНАЛЕННЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ ФІЗИЧНОЇ СИЛИ ПРАЦІВНИКАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Україна багато років активно претендує на високе місце у рейтингу демократичних країн світу, тому в умовах

сьогодення у нашій державі відбуваються докорінні зміни, яких особливо зазнала правоохоронна система.

Законодавче закріплення демократичних засад бере свій початок з 1945 року, коли було засновано Організацію Об'єднаних Націй (далі – ООН), після чого було ратифіковано Загальну декларацію прав людини, ухвалену Генеральною Асамблеєю ООН 10 грудня 1948 року. Дана Декларація визначає особисті громадянські права, яких повинні дотримуватися усі цивілізовані країни; при цьому зазначено, що ставлення до людей має бути з повагою до її гідності, зокрема у статті 5 вказано, що забороняється катування, жорстоке, не людське, чи таке, що принижує людську гідність, ставлення, чи покарання будь-якого типу [1].

У 1979 році Генеральною Асамблеєю ООН було ухвалено Кодекс поведінки посадових осіб у підтриманні правопорядку. У даному документі Генеральна Асамблея спонукає правоохоронні органи поважати людську гідність і дотримуватися прав людини. Організація рекомендувала всім державам-членам ООН прийняти кодекс поведінки посадових осіб у підтриманні правопорядку як основи для законодавчих актів або як принципи практичної діяльності працівників поліції. Кодекс наголошує, що застосування катувань з боку працівників поліції мусить бути заборонено, а фізичну силу слід застосовувати лише у разі крайньої необхідності [2].

У статті 44 Закону України «Про Національну поліцію» вказано, що поліцейський може застосовувати фізичну силу, у тому числі спеціальні прийоми боротьби (рукопашного бою), для забезпечення особистої безпеки або/та безпеки інших осіб, припинення правопорушення, затримання особи, яка вчинила правопорушення, якщо застосування інших поліцейських заходів не забезпечує виконання поліцейським повноважень, покладених на нього законом [3]. Наразі, на законодавчому рівні не існує жодного нормативно-правового акту, у якому було б зазначено визначення «рукопашний бій». Єдиним документом, у якому зустрічався даний термін був Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 13.04.2012 р. № 318 «Про затвердження Положення з організації професійної підготовки осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ України», який на сьогоднішній день втратив чинність,

у додатку 8 якого «Умови та зміст спеціальної фізичної підготовки працівників ОВС» було зазначено, що прийоми самозахисту та фізичного впливу включають: рукопашний бій, самбо, дзю-до, айкідо, бокс, карате, кікбоксинг та інші види єдиноборств. Але знову ж таки, не існує нормативного акту, в якому було б зазначено з якою саме мірою необхідно застосовувати заходи фізичного впливу, щоб не порушити права громадян та не нанести їхньому життю та здоров'ю шкоди, а також не вказано за яких саме обставин необхідно застосовувати даний вид примусу. Отже, виникає така ситуація, за якої поліцейськими може бути перевищено свої повноваження та нанесено катування, болю чи страждання. Для того щоб відповідати рівню демократичної країни та діяти відповідно до принципу законності, необхідно на законодавчому рівні закріпити такі положення:

- визначити перелік прийомів, які мають право застосовувати поліцейські до громадян при застосування заходів фізичної сили;

- визначити, які дії правопорушників є підставами для застосування фізичної сили;

- визначити, які дії повинні здійснюватися поліцейським під час затримання особи, яка вчинила правопорушення, а які для забезпечення особистої безпеки або/та безпеки інших осіб.

Таким чином, необхідно навчати і готувати правоохоронний персонал, наголошуючи на забороні катувань й інших жорстоких нелюдських або принижуючих видів поводження з громадянами. Зокрема, необхідно забезпечити суворий контроль за всіма посадовими особами, які є відповідальними за затримання, арешт, утримання під вартою і ув'язнення, а також за іншими посадовими особами, котрим закон дозволяє застосовувати заходи фізичної сили, спеціальні засоби та вогнепальну зброю.

Поліцейські в усіх країнах світу є відображенням урядів своїх країн. Лише тоді, коли в тій чи іншій країні буде ухвалено і надано чинності стандартам прав людини, кількість порушень цих прав зменшиться, а контроль посилиться. Ухвалення, імплементація та охорона універсальних норм прав людини підвищить довіру не лише до поліцейських різних країн світу, а й до урядів. Ці стандарти – справді дуже практичні засоби унормування поводження урядовців і поліцейських з громадянами інших країн.

Список бібліографічних посилань

1. Загальна декларація прав людини : прийн. і проголош. резолюцією 217А (III) Ген. Асамблеї ООН від 10.12.1948 // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015 (дата звернення: 26.10.2017).

2. Кодекс поведінки посадових осіб у підтриманні правопорядку : прийн. і проголош. резолюцією 34/169 Генеральної Асамблеї ООН від 17.12.1979 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_282 (дата звернення: 26.10.2017).

3. Про Національну поліцію : закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення: 26.10.2017).

Одержано 17.10.2017

УДК 159.99(477)

Карина Владиславівна ФУРМАН,

слухач магістратури факультету підготовки

фахівців для підрозділів кримінальної поліції

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Інна Олександрівна ШИНКАРЕНКО,

кандидат психологічних наук, доцент,

доцент кафедри філософії та політології

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ІМІДЖУ ПРАЦІВНИКА НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ТА ЮРИСТА

Зацікавленість суспільства до особливостей професії працівника правоохоронного органу залишається постійною, незалежно від місця, яке займає юрист по роду своєї діяльності. У зв'язку з цим, крім професійних знань, юрист повинен володіти високою культурою поведінки та ведення діалогу, мати глибокі навички аналітичного стилю мислення. Протягом останніх років в наше життя активно увійшло слово «імідж». У перекладі з англійської – образ, престиж, репутація. Це оцінка морально-особистісних, інтелектуальних, професійних якостей особи, які її доповнюють.

© Фурман К. В., 2017

Імідж є невід'ємною рисою в професійній діяльності будь-якої людини. Важливу роль він відіграє і в юридичній практиці. Складна і відповідальна робота правоохоронців висуває до особи дуже високі вимоги як до рівня професіоналізму, так і моральної культури поліцейського. Професійна етика забезпечує моральний характер взаємовідносин між людьми, які впливають з їх діяльності [3]. Успішне виконання професійних обов'язків передбачає поєднання кваліфікованості спеціалістів з глибоким усвідомленням відповідальності, готовністю бездоганно виконувати свій професійний обов'язок. Професійний імідж працівників поліції формують моральні вимоги, деталізуючи і розвиваючи загальні принципи моралі стосовно виховних і правоохоронних функцій поліції. Охорона прав громадян, інтересів суспільства та держави, дотримання законності повинні переростати в моральне відчуття законності, високу відповідальність за її дотримання кожним правоохоронцем.

Незалежно від роду юридичної діяльності основним принципом професійної моралі є справедливість. Для юриста вимога моралі має особливе значення, оскільки правосуддя завжди пов'язане з принципами справедливості, гуманізму, чесності і правдивості.

Необхідна складова успіху правоохоронця – позитивний імідж, який удаю зробити його професійно-психологічний портрет завершеним і досконалим. Визначимо основні складові позитивного іміджу працівника Національної поліції, які, на нашу думку, розкривають природу цього явища і впливають на успішність професійної діяльності загалом.

Індивідуально-психологічні ознаки в структурі особистості є тим механізмом, який визначає вибір людиною сфери діяльності та ступінь її успішності в майбутньому. Це рівень інтелектуальних здібностей, індивідуальні особливості мислення та інші психічні пізнавальні процеси (сприйняття, пам'ять, увага, мовлення), мотивація до діяльності, емоційно-вольова сфера особистості, моральні якості, спрямованість та культура поведінки працівника правоохоронного органу. Авторитет органів Національної поліції України певною мірою підвищується завдяки зростанню професіоналізму й удосконаленню професійно

значущих якостей (професійної компетентності, зрілості, бажання відповідати вимогам, які пред'являє діяльність до особи). На думку фахівців, які досліджують сутність феномену професіоналізму правоохоронця, успіх передбачає відповідний набір ознак та стан розвитку системи професійно-ділових, комунікативних і особистісних якостей людини, які забезпечують успішну професійну діяльність і впливають на формування якісно нового іміджу правоохоронної системи в цілому [1].

Професійно-діловий блок працівника поліції складається насамперед із тих важливих якостей, які виявляють спроможність конкретної особи з високим рівнем кваліфікації виконувати службові обов'язки.

Насамперед це такі якості:

- наявність професійної освіти за фахом;
- досвід практичної діяльності;
- стабільна працездатність;
- знання юридичного законодавства (накази, положення, інструкції) [2];

Авторитет поліції серед населення є тією невід'ємною складовою іміджу, яка істотно впливає на успіх професійної діяльності органів правопорядку загалом. Законність і правопорядок спираються на принцип справедливості. Для справедливої оцінки поведінки людини треба знати її моральний стан, громадську спрямованість дій, що можливо на основі аналізу всіх складових конкретної особи. Тому справедлива оцінка поведінки людини включає в себе не тільки об'єктивність, доброзичливість, а й поняття всіх сторін людської поведінки, її розвитку, індивідуальних і психологічних особливостей. Працівник поліції при оцінці поведінки особи повинен дотримуватись правдивості у трактуванні всіх сторін її дій. Таким чином, основними рисами морального поняття справедливості в діях правоохоронця є об'єктивність, гуманізм, доброзичливість, самокритичність, неупередженість при оцінці дій, як своїх, так і інших людей.

Отже, повноцінний стійкий імідж повинен обов'язково базуватися на глибокій професійній компетенції, великому юридичному досвіді. Створення іміджу – це не тільки робота професіоналів у даній галузі, але й зусилля самого претендента, створення власного іміджу вимагає могутнього

Актуальні проблеми адміністративно-правового забезпечення діяльності Національної поліції. Харків, 2017

самоконтролю і твердої віри в себе, в те, що він робить. Імідж сучасного юриста тісно пов'язаний з правосвідомістю, тому юрист повинен бути зразком такого виду свідомості для інших людей. Саме тому юрист будь-якого профілю в жодному разі не повинен вчиняти протиправних дій і берегти свою репутацію.

Список бібліографічних посилань

1. Лапшина В. Л. До питання про сутність феномену професіоналізму правоохоронця // Становлення, розвиток відомчої освіти та науки, основні напрямки удосконалення підготовки кадрів органів внутрішніх справ України : матеріали наук.-практ. конф. Харків : Ун-т внутр. справ, 2000. С. 60–66.

2. Бойко І. В. Основні критерії оцінки діяльності органів і підрозділів внутрішніх справ України. *Правова інформатика*. 2003. № 1. С. 9–22.

3. Бандурка А. М., Бочарова С. П., Землянская Е. В. Психология управления. Харьков : Фортуна-пресс, 1998. 464 с.

Одержано 29.10.2017

УДК 351.74(477)

Марія Сергіївна ХМЕЛИК,

курсант групи Ф2-406 факультету № 2

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Вадим Сергійович СЕЛЮКОВ,

кандидат юридичних наук, доцент кафедри

адміністративної діяльності поліції факультету № 3

Харківського національного університету внутрішніх справ

**ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ДОВІРИ НАСЕЛЕННЯ
ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ДІЛЬНИЦІ ДО ДІЛЬНИЧНОГО
ОФІЦЕРА**

Сьогодні було поставлено під удар, мабуть, єдину реальну реформу нинішньої влади, яку беззастережно прийняло, і в яку щиро повірило суспільство. Чому? Тому що ми отримали незалежний орган, який має відповідати на всі

© Хмелик М. С., 2017

запити і стандарти, які ставить перед нами український народ. Таким чином, держава поступово повертає довіру населення до правоохоронної системи, але, на жаль, ще недостатньо говорити про повноцінні успішні перетворення.

Взагалі, довіра громадян до поліції визначається як сприятлива, тобто позитивна оціночна реакція груп населення до поліції, яка виявляється в думках, почуттях та цілеспрямованій поведінці. Підвищення **довіри громадян до поліцейського** – найбільш вагома складова діяльності поліції в нашій державі, яка мотивує його до чесної та плідної праці. За останні роки ставлення громадян до Національної поліції змінювалося від режиму великих очікувань до демонстрації певної недовіри. Проте, громадяни довіряють сьогодні поліцейським набагато більше, ніж іншим державним інститутам.

Втім виявити реальний рівень довіри народу до Національної поліції досить важко. Хоча б тому, що дані досліджень різних соціологічних центрів разюче відрізняються. За інформацією голови МВС Арсена Авакова, дослідження соціологічною компанією TNS довіра до Національної поліції збільшилася з 38,9 % до 43,5 %.

Важливу роль діяльності Національної поліції відіграє дільничний офіцер, здійснюючи прийом громадян він показує своє відношення та інтерес до суспільства. Здебільшого, саме він є першою особою, яка швидко та ефективно реагує на звернення та заяви окремих громадян, підтримують з ними зв'язку та забезпечують інформування про хід розгляду їхніх справ. Крім того, забезпечують належний рівень толерантності до вразливих груп населення, які потребують додаткового захисту своїх прав з боку поліції (наприклад, представники етнічних меншин, мігранти, шукачі притулку та ін.).

Але ж зберегти рівень довіри населення поліцейської дільниці до дільничного офіцера можливо у випадку, якщо останні оперативно й водночас ретельно проаналізують прорахунки і розпочнуть корекцію, негайно виправлять вже раніше допущені помилки.

Слід зазначити, задля громадян важливо відчувати безпеку як в населеному пункті в цілому, так і порівнювати

її на різних локаціях: поблизу і за межами місця проживання з визначенням найбільш небезпечних територій у сприйнятті мешканців. Характерною ознакою у цьому співвідношенні відіграє динаміка рівня безпеки у населеному пункті (тобто того, чи стало, на їхню думку, безпечніше).

Значущу роль відіграє якість спілкування дільничного офіцера з громадянами, адже їх поведження значною мірою впливає на те, яким чином громадяни сприймають поліцію в цілому. І тому, задля збереження довіри населення до дільничного офіцера необхідно уважно ставитись до громадян, пояснювати власні дії, дотримуватись законодавства, здійснювати профілактичну роботу, спрямовану на запобігання вчиненню правопорушень та ін.

Крім того, співпраця та взаємодія органів поліції з місцевими органами влади, організаціями громадянського суспільства та іншими організаціями і громадянами дозволить успішно запобігати злочинам, розкривати їх та зменшувати їхню кількість. А це й підвищить відчуття безпеки і захищеності громадян.

Всі вищевказані критерії характеризують підвищення якості роботи, яке прямо пов'язане і впливає на підвищення рівня довіри. Якщо вище викладені критерії будуть постійно застосовуватись дільничним офіцером, то відповідно, і рівень довіри населення до нього сприятиме переходу в узвичаєну форму та сформує між ними партнерські відносини.

І тому доцільним є подальше дослідження шляхів та умов формування високого рівня довіри до дільничного офіцера в нашій державі і на підставі отриманих результатів визначити способи підвищення рівня довіри до поліції в Україні.

Одержано 27.10.2017

Марія Сергіївна ХМЕЛИК,

курсант групи Ф2-406 факультету № 2

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Катерина Олександрівна ЧИШКО,

кандидат юридичних наук, старший викладач

кафедри адміністративної діяльності поліції факультету № 3

Харківського національного університету внутрішніх справ

ДІЛЬНИЧНИЙ ОФІЦЕР ПОЛІЦІЇ ЯК СУБ'ЄКТ ПРОТИДІЇ НАСИЛЬСТВУ В СІМ'Ї

Насильство в сім'ї є актуальною проблемою для українського суспільства і вважається грубим порушенням основних прав і свобод людини [1, с. 11–14]. На превеликий жаль, слід констатувати, що сім'я як осередок суспільства, без підтримки держави не завжди може існувати та розвиватися, – це стосується і забезпечення належного добробуту, і безпосередньо виховання дітей. Окрім того, сімейне насильство існує у всіх без винятку соціальних групах, з ним стикаються незалежно від рівня доходів, освіти чи статусу в суспільстві. В той же час, з повідомлень засобів масової інформації, з буденного досвіду виникає помилкове уявлення, ніби домашнє насильство значно більше розповсюджене в бідних та малоосвічених родинах, а в заможних і інтелектуальних – випадки жорстокого поводження з близькими трапляються лише як прикрі винятки. У більшості випадків протиправні дії проти когось із членів родини супроводжуються актами агресії, приниження та жорстокої поведінки. Подібні дії з боку насильника приводять до негативного фізичного, психологічного та соціального стану здоров'я постраждалої особи чи кількох осіб, членів цієї родини. Як правило, найбільше страждають від сімейного насильства жінки, діти та люди похилого віку [2, с. 12].

Відповідно до статистичних даних Генеральної прокуратури України кількість правопорушень пов'язаних із насильством в сім'ї за 2016 рік становлять – 1292 [3, с. 4]. Маємо і інші данні – динаміку змін зазначених правопорушень (рис. 1) [4], проаналізувавши яку доходимо висновку про наявність тенденції до збільшення кількості кримінальних правопорушень пов'язаних із насильством у сім'ї.

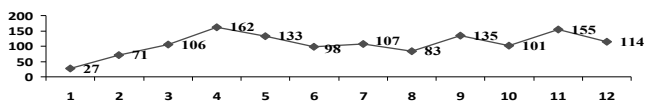

Рис. 1. Динаміка змін правопорушень пов'язаних з насильством у сім'ї за січень-грудень 2016 року

Протягом тривалого часу в Україні на рівні суспільства проблеми насильства в сім'ї активно не обговорювалися, оскільки вважались по-суті не проблемами, а усталеними звичаями, своєрідною «традицією» і залишалася поза сферою правового регулювання. А тому, будь-яке втручання в сімейні стосунки з боку держави та суспільства вважались порушенням прав і свобод громадян. У свою чергу, це призвело до певного свавілля у сфері сімейних відносин та перетворення їх на сферу латентних правопорушень. Через деякий час, у результаті плідної співпраці народних депутатів України з активістами молодіжного та жіночого руху держави 15.11.2001 було прийнято Закон України «Про попередження насильства в сім'ї» – перший у країнах СНД та Східної Європи комплексний нормативний акт, спрямований на запобігання цьому соціально негативному явищу [5]. Згідно з нормативними приписами зазначеного закону дільничні офіцери поліції відносяться до органів та установ, на які покладається здійснення заходів з попередження насильства в сім'ї [6]. Дільничний офіцер поліції є першою особою, яка спілкується з жертвою насильства та до якої звертаються постраждалі від домашніх тиранів [7].

Отримавши інформацію про факт насильства в сім'ї дільничний офіцер переконується в її об'єктивності і достовірності, встановлює особу заявника, попереджає його про кримінальну відповідальність за завідомо неправдиві свідчення.[6] Крім профілактичної, роз'яснювальної роботи з кривдником та членами сім'ї, а також припинення самого акту насильства (за можливості) дільничний офіцер поліції надає іншу допомогу жертві насильства: пояснює, які саме

її права було порушено і в який спосіб вона може їх захистити; роз'яснює сутність заходів та послуг, якими вона може скористатися; інформує про установи та організації до яких може звернутися жертва, і яку допомогу може надати остання. Дільничний офіцер як авторитетна і неупереджена особа, враховує психологічний стан конфліктуючих та за можливості виступає посередником примирення сторін, а у разі необхідності викликає бригаду швидкої медичної допомоги та надає першу медичну допомогу потерпілому чи правопорушнику до при їзда лікарів. Дільничні офіцери тісно співпрацюють із службами у справах дітей, центрами соціальних служб для молоді, органами прокуратури, навчальними закладами, закладами охорони здоров'я та освіти. Вони вживають заходи, щодо своєчасного виявлення дітей, стосовно яких вчинено насильство в сім'ї або існує загроза його вчинення, та інформують про таких осіб вищезазначені органи. Члени сім'ї, які вчинили насильство в сім'ї, несуть кримінальну, адміністративну чи цивільно-правову відповідальність відповідно до закону [5].

Слід зазначити, що діяльність дільничних офіцерів поліції щодо протидії насильства в сім'ї залежить від наявності відповідного правового забезпечення, постійної взаємодії з іншими підрозділами Національної поліції, органами виконавчої влади, місцевого самоврядування і громадськими об'єднаннями, організації широкої інформаційно-просвітницької роботи, спрямованої на зміну стереотипів та формування свідомого неприйняття будь-яких випадків насильства в сім'ї.

Список бібліографічних посилань

1. Насильство в сім'ї та діяльність органів внутрішніх справ щодо його подолання : навч.-метод. посіб. / уклад.: А. В. Запорожцев, А. В. Лабунь, Д. Г. Заброта та ін. Київ, 2012. 246 с.

2. Діяльність служби дільничних інспекторів міліції щодо профілактики насильства над дітьми й дорослими членами сім'ї : навч.-метод. посіб. / авт. кол.: А. Б. Блага, Т. В. Журавель, Д. Г. Заброта, Н. Е. Мілорадова ; за ред. Г. О. Хрислової. Київ : Обнова, 2012. 140 с.

3. Загальні відомості про кількість зареєстрованих кримінальних правопорушень, пов'язаних із насильством у сім'ї, та результати їх досудового розслідування за 2016 рік // Генеральна прокуратура України : офіц. сайт. URL:

http://www.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=112755&libid=100820&c=edit&c=fo# (дата звернення: 04.10.2017).

4. Запобігання насильству в сім'ї у діяльності фахівців соціальної сфери : навч.-метод. посіб. / авт. кол.: В. М. Бондаровська, Я. І. Бордіян, А. В. Булах, Т. В. Журавель та ін. Київ : Калита, 2014. 282 с.

5. Про попередження насильства в сім'ї : закон України від 15.11.2001 № 2789-III // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2789-14> (дата звернення: 05.10.2017).

6. Про затвердження Порядку розгляду заяв та повідомлень про вчинення насильства в сім'ї або реальну його загрозу : постанова Кабінету Міністрів України від 26.04.2003 № 616 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616-2003-п> (дата звернення: 06.10.2017).

7. Правовий та соціальний захист неповнолітніх від насильства в сім'ї : метод. посіб. для працівників правоохоронних органів. Харків : Курсор, 2006. 128 с.

Одержано 09.10.2017

УДК 351.74(477)

Ірина Іванівна ХОДЕЄВА,

курсант групи ФЗ-102

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Катерина Олександрівна ЧИШКО,

кандидат юридичних наук, старший викладач

*кафедри адміністративної діяльності поліції факультету № 3
Харківського національного університету внутрішніх справ*

**ПЕРЕВІРКА ПОЛІЦЕЙСЬКИМ ДОКУМЕНТІВ
В ОСОБИ У ВИПАДКУ, КОЛИ ІСНУЄ ДОСТАТНЬО
ПІДСТАВ ВВАЖАТИ, ЩО ОСОБА ВЧИНИЛА
(МАЄ НАМІР ВЧИНИТИ) ПРАВОПОРУШЕННЯ**

Перевірка документів особи є, напевно, найпоширенішим превентивним поліцейським заходом, який передусе застосуванню інших превентивних поліцейських заходів.

Слід погодитись з В. Я. Покайчук, який зазначає, що «своєчасна і обґрунтована перевірка документів дозволяє запобігати різним правопорушенням, у тому числі й найбільш суспільно небезпечним з них – злочинам. Для здійснення перевірки документів не вимагається складання якогось спеціального документа чи отримання санкції. Тому і статистичні дані про кількість випадків застосування цього заходу відсутні, хоча можна припустити, що вона вельми значна. Перевірка документів як захід адміністративного запобігання нерідко передуює застосуванню інших заходів адміністративного примусу, наприклад адміністративного затримання, огляду, вилучення тощо, у випадках, коли в документах виявлені дефекти, підробки, якщо буде виявлена належність документів іншим особам, а також за інших подібних обставин» [1, с. 188].

У нормативно-правових актах, що регулюють діяльність поліції не наведено визначення «перевірки документів» як превентивного поліцейського заходу, натомість у ч. 1 ст. 32 Закону України «Про Національну поліцію» визначено, що «поліцейський має право вимагати в особи пред'явлення нею документів, що посвідчують особу, та/або документів, що підтверджують відповідне право особи» [2]. Вказуючи на відсутність нормативного визначення поняття «перевірка документів» і «перевірка документів, які посвідчують особу О. А. Троянський пропонує власну дефініцію – це примусовий захід, який «застосовується уповноваженими на те посадовими особами правоохоронних органів з метою дослідження паспортних та інших документів фізичних осіб за підставами та у порядку, передбаченими законодавством України» [3, с. 33]. Нажаль, наведене визначення є частково неактуальним в контексті прийняття нового закону, що регулює діяльність Національної поліції, зокрема ст. 32, яка регулює порядок здійснення перевірки документів особи поліцейськими, оскільки: по-перше поняття «посадові особи правоохоронних органів» є набагато ширшою категорією ніж «поліцейський», а по-друге норми зазначеної статті стосуються не тільки перевірки документів, які посвідчують особу, а й можуть підтверджувати її відповідне право, наприклад володіння чи користування транспортним засобом або нерухомою річчю.

Поліцейський має право вимагати у особи пред'явлення двох видів документів: тих, що посвідчують

особу або таких, що підтверджують відповідне право особи. Відповідно до положень Закону України «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус» від 20.11.2012 № 5492-VI [4]. Поліцейський наділений правом вимагати у особи відповідні документи у наступних випадках якщо: особа володіє зовнішніми ознаками, схожими на зовнішні ознаки особи, яка перебуває в розшуку, або безвісно зниклої особи; особа перебуває на території чи об'єкті із спеціальним режимом або в місці здійснення спеціального поліцейського контролю; існує достатньо підстав вважати, що особа вчинила або має намір вчинити правопорушення. Окремо хотілось би зупинитися на останньому випадку.

Закон у межах окремого випадку описує підстави для застосування перевірки документів особи як такі, що мають бути достатніми для того аби вважати, що певна особа вчинила або має намір вчинити правопорушення.

Необхідно погодитись з В. О. Іванцовим, який наголошує на тому, що «у законі не вказується, яка саме сукупність підстав може бути визнана достатньою для перевірки документів особи. Передусім законодавець у конструкції частини статті, що коментується, вживає словосполучення в множині – «... існує достатньо підстав вважати ...», а значить, мова повинна йти не про одиничні підстави (повідомлення, відомості, докази), а про їх сукупність» [5, с. 134]. Також визначення достатності підстав для перевірки документів пов'язано з їх оцінкою з точки зору достатності та залежить від внутрішнього переконання поліцейського.

До переліку «достатніх підстав», що вказують на те, що особа вчинила або має намір вчинити правопорушення необхідно віднести: 1) наявність інформації, яку надано у встановленому порядку до поліції (поліцейському) у формі звернення (повідомлення); 2) наявність інформація, яка є результатом об'єктивної оцінки поліцейським слідів на особі, речі, транспортному засобі; 3) застання поліцейським особи при вчиненні правопорушення; 4) самостійне виявлення поліцейським ознак правопорушення при законній реалізації інших поліцейських заходів; 5) наявність фактичних даних, отриманих внаслідок реалізації оперативно-розшукових заходів [6, с. 71].

Актуальні проблеми адміністративно-правового забезпечення діяльності Національної поліції. Харків, 2017

Отже, достатньою уявляється певна сукупність підстав, яка при її оцінці приводить поліцейського до єдиного висновку – про необхідність перевірки документів особи. Звичайно, не можна вимагати від поліцейського отримання таких підстав для перевірки документів особи, які з достовірністю будуть установлювати можливість досягнення її мети, достатнім є високий ступінь достовірності.

Список бібліографічних посилань

1. Покайчук В. Я. Забезпечення особистої безпеки працівників ОВС України під час перевірки документів у громадян. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2013. № 3. С. 185–191.

2. Про Національну поліцію : закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення: 15.10.2017).

3. Троянський О. А. Перевірка документів, які посвідчують особу: поняття, класифікація, порядок та підстави застосування. *Держава та регіони. Серія Право*. 2011. Вип. 2. С. 31–34.

4. Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус : закон України від 20.11.2012 № 5492-VI // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5492-17> (дата звернення: 14.10.2017).

5. Закон України «Про Національну поліцію» : наук.-практ. комент. / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ ; за заг. ред. В. В. Сокурєнка ; О. І. Безпалова, К. Ю. Мельник, О. О. Юхно та ін.; передм. В. В. Сокурєнка. Харків, 2016. 408 с.

6. Корнєєва Я. Ю. Деякі проблеми щодо визначеності застосування поліцейських заходів // Національна поліція України: проблеми становлення та стратегія розвитку : матеріали наук.-практ. конф. курсантів та студентів (Харків, 10 груд. 2015 р.). Харків : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2015. С. 71–74.

Одержано 17.10.2017

УДК 342.95(477)

Вікторія Юріївна ЦЕБИНОГА,

курсант 3 курсу факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Ірина Євгенівна РУКОЛАЙНІНА,

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри адміністративної діяльності поліції

факультету № 3

Харківського національного університету внутрішніх справ

РЕФОРМУВАННЯ ОСВІТИ В МВС УКРАЇНИ

На тлі соціально-економічних та політичних зрушень та змін ключовим пріоритетом зовнішньої політики України стала європейська інтеграція. Крім політичного та економічного співробітництва ключовим пріоритетом даної співпраці є інтеграція України та ЄС у сфері права та безпеки. Основним євроінтеграційним орієнтиром, як зміст реформування українського суспільства, стало реформування правоохоронної системи України. метою даного співробітництва є створення нового правоохоронного органу європейського зразка.

Метою даної роботи є вивчення на аналіз впливу законодавства ЄС на зміни, що відбуваються в українському суспільстві та значення євроінтеграції для реформування правоохоронної системи України.

Україна обравши європейський вектор розвитку, ставить на перший план забезпечення прав і свобод громадян. Тому наступним кроком реформ, стало реформування правоохоронної системи України та запровадження принципово нової системи підготовки кадрів поліції з урахуванням зарубіжного досвіду. У зв'язку з цим наступним кроком реформ після прийняття закону України «Про Національну поліцію», стало прийняття концепції реформування освіти в системі МВС України.

Даною концепцією передбачається вдосконалення системи управління освітою, оптимізацію організаційно-штатної побудови, правового, кадрового та іншого забезпечення освітнього процесу в МВС. Зміст даної концепції підготовлений на основі вітчизняної та зарубіжної практики, сучасних наукових досліджень з урахуванням досвіду ЄС.

Концепція реформування освіти в МВС України передбачає зміни в підготовці кадрів усіх підрозділів та частин системи МВС України, а саме Національної поліції України, Національної гвардії України, Державної служби з надзвичайних ситуацій, Державної міграційної служби та Державної прикордонної служби.

Даною концепцією передбачається створення принципово нової моделі підготовки кадрів для поліції з урахуванням досвіду європейських країн. А саме, створення трирівневої системи підготовки кадрів в системі національної поліції України. Перший рівень підготовки складають навчально-тренувальні центри, де здійснюватиметься первинна професійна підготовка, підготовка фахівців з присвоєнням кваліфікацій. Термін такого навчання має становити 10 місяців з яких 7 місяців теоретична підготовка, а 3 місяці – практична.

На другий рівні підготовки планується підготовка фахівців освітнього рівня «бакалавр», «магістр» з відрядженням за підсумками державного атестування, до комплектуючих органів. Тобто, на другому рівні повинна бути здійснена, так звана підготовка та перепідготовка або підвищення кваліфікації фахівців. Підготовка на даному рівні планується проводитися в академіях поліції при ВНЗ системи МВС України.

Третій рівень підготовки, або його ще називають рівень «управління» планується підготовка та підвищення кваліфікації керівного складу в національній академії поліції, відповідно до вимог навчальних програм управлінського змісту.

Згідно плану реформування, систему навчальних закладів системи МВС України для підготовки кадрів національної поліції будуть складати:

На першому рівні – навчально-тренувальні центри;

На другому рівні – 6 академій поліції створених при ВНЗ системи МВС України;

На третьому рівні – створення національної академії внутрішніх справ.

Метою реформування освіти в системі МВС України є якісний добір кадрів до лав національної поліції, підготовка висококваліфікованого фахівця орієнтованого на загальнолюдські цінності. Підготовка майбутніх правоохоронців здійснюватиметься на основі базових компетенцій,

що є основою підготовки кадрів у країнах ЄС. Систему підготовки мають складати: фахова компетенція, діяльнісна компетенція, соціальна та особистісна компетенція, право, практична підготовка та формування особистості.

Для досягнення мети, встановленої концепцією планується залучення професіоналів, практиків та експертів до професійної підготовки та передбачатиме одночасне удосконалення окремих методів навчання та використання нових на основі застосування новітніх інформаційних технологій та сучасних педагогічних практик.

На основі зазначеного та за приблизною оцінкою прогнозуючих показників результатом реалізації концепції має бути:

- Підвищення ефективності управління кадрами
- Якісна підготовка майбутніх правоохоронців
- Оптимізація системи начальних закладів системи МВС України
- Створення нової системи відбору кадрів
- Приведення у відповідність структуру підготовки кадрів до потреб практики
- Розвиток особистісної компетенції у кандидатів у рамках освітньої підготовки
- Вироблення психологічної готовності та моральних якостей у кандидатів у процесі підготовки
- Підвищення іміджу поліцейської освіти
- Запровадження прозорої системи з метою об'єктивного інформування населення про стан реформування та здобутки відомчої освіти.

Список бібліографічних посилань

1. Про затвердження Концепції реформування освіти в Міністерстві внутрішніх справ України : наказ МВС України від 25.11.2016 № 1252 // Центр комп'ютерних технологій : сайт. URL: http://www.cct.com.ua/2016/25.11.2016_1252.htm (дата звернення: 19.10.2017).

2. Особливості підготовки поліцейських в умовах реформування системи МВС України : матеріали I міжнар. наук.-практ. конф. Харків : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2016. 175 с.

Одержано 21.10.2017

Актуальні проблеми адміністративно-правового забезпечення діяльності Національної поліції. Харків, 2017

УДК 342.95(477)

Вікторія Юріївна ЦЕБИНОГА,

курсант 3 курсу факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Ірина Євгенівна РУКОЛАЙНІНА,

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри адміністративної діяльності поліції

факультету № 3

Харківського національного університету внутрішніх справ

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ ДЛЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕДУРИ РЕЄСТРАЦІЇ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ В УКРАЇНІ

На тлі зовнішніх викликів та необхідності України боротися за свою територіальну цілісність та європейський вектор розвитку питання вдосконалення законодавства та покращення роботи органів державної влади стали одними з ключових при проведенні реформ, від яких залежить майбутнє нашої країни.

Тому питання надання адміністративних послуг та створення нових центрів з надання адміністративних послуг в Україні є досить актуальним і потребує подальшого дослідження, оскільки зарубіжний досвід надання адміністративних послуг правоохоронними органами показує високий професійний рівень працівників і, як наслідок, високий рівень довіри населення до правоохоронних органів в цілому.

Однією з найпоширеніших адміністративних послуг, якою користуються майже всі громадяни, є реєстрація транспортних засобів. До реформування правоохоронних органів в Україні цими питаннями займалася Державна автомобільна інспекція. На сьогодні ці послуги надають органи Національної поліції України.

Згідно з Порядком реєстрації транспортних засобів, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 07.09.1998 № 1371, новим власникам автомобілів дозволено здійснювати реєстрацію та перереєстрацію автомобілів за місцем звернення незалежно від місця їхньої реєстрації. Цією постановою було також скасовано оцінку вартості

© Цебинога В. Ю., 2017

транспортного засобу та надано можливість не знімати автомобіль з обліку при його продажі однією особою іншій. Однак на сьогодні досі є обов'язковою процедура перевірки справжності транспортного засобу, для цього кожного разу автомобіль для реєстрації чи перереєстрації потрібно надавати до підрозділу поліції для проведення огляду ідентифікаційних номерів, перевірки їх справжності. Лише пройшовши цю процедуру, можна отримати свідоцтво про реєстрацію транспортного засобу та номерний знак. Саме на цій стадії виникає запитання: чи доцільно кожного разу при реєстрації проводити огляд автомобіля? І чи можна передати можливість надання таких послуг до центрів надання адміністративних послуг (далі – ЦНАП)?

Для вирішення цього питання вважаємо за доцільне звернутися до зарубіжного досвіду окремих розвинутих країн. Звернемо увагу на процедуру реєстрації транспортних засобів після переходу права власності у зарубіжних країнах, а саме США (Нью-Йорк та Каліфорнія), а також таких країн – членів Європейського союзу як Швеція та Франція.

Як і в Україні, у США, а саме штаті Нью-Йорк обов'язок реєстрації транспортних засобів покладено на нових власників авто. Для цього їм необхідно мати при собі оригінал документа, що підтверджує правомірність придбання автомобіля (наприклад, контракт, підписаний продавцем та покупцем, що містить інформацію про ціну транспортного засобу та дату підписання контракту), чек, що підтверджує сплату податку штату Нью-Йорк, та документ, що ідентифікує особу.

Наступним обов'язковим кроком у ході даної процедури є страхування. Після заповнення реєстраційної форми та сплати реєстраційного збору автомобіль вважається зареєстрованим, під час реєстрації автомобіль огляду не підлягає, на відміну від процедури реєстрації в Україні.

Особливістю реєстрації транспортних засобів у штаті є необхідність складання додаткових документів. Так, для авто, якому до 10 років, необхідно зробити опис одометру, а автомобілю до 8 років – опис щодо ушкоджень. Перевірка даних щодо технічних ушкоджень та пробігу автомобіля є

засобом захисту покупця від переплати та зниження рівня шахрайства.

Процедура реєстрації транспортного засобу у штаті Каліфорнія майже не відрізняється від процедури у штаті Нью-Йорк та передбачена ст. 19 Транспортного кодексу цього штату. Особливість реєстрації транспортних засобів у цьому штаті полягає в тому, що автомобіль, якому понад 4 роки, має пройти сертифікацію на викиди смогу в повітря, якщо такий сертифікат не було надіслано попереднім власником до Департаменту автотransпортних засобів протягом останніх 90 днів. Автомобілям, яким понад 10 років, має бути проведено опис одометру. Ця процедура є обов'язковою в усіх штатах США і закріплена на федеральному рівні. На відміну від штату Нью-Йорк, процедура підтвердження страхування автомобіля під час реєстрації у штаті Каліфорнія не є обов'язковою, а саме страхування транспортного засобу є обов'язковим.

У країнах ЄС процедури реєстрації транспортних засобів вважаються найменш бюрократичними, оскільки Директивою ЄС 1999/37 було запроваджено єдину форму реєстраційного сертифікату транспортних засобів та перелік інформації, яку він повинен містити. Наприклад, у Швеції при реєстрації транспортного засобу власник повинен мати при собі єдиний документ – оригінал реєстраційного сертифікату, виданий транспортним агентством Швеції.

У Франції реєстраційні вимоги є більш складними. У ході реєстрації транспортного засобу продавець має забезпечити новому власнику пакет документів, необхідних при реєстрації авто. Одним з таких документів є реєстраційний сертифікат. Такий документ є підтвердженням права власності на автомобіль, доки новий власник не отримає сертифікат на своє ім'я, тому при продажу авто на ньому має бути помітка «продано», проставлена дата продажу та підпис продавця [2, с. 365].

У Франції при реєстрації новому власнику необхідно також підтвердити купівлю автомобіля, для цього заповнюється відповідна форма, потім він має отримати результати перевірки транспортного засобу на дотримання вимог

екологічної безпеки, а вже тоді отримує реєстраційний сертифікат.

Отже, проаналізувавши зарубіжний досвід реєстрації транспортних засобів, бачимо, що у зарубіжних країнах перевірка ідентифікаційних номерів та частин автомобіля на стадії реєстрації транспортних засобів не проводиться. Дана послуга надається також не правоохоронними органами, а цивільними агенціями чи органами місцевої влади [2, с. 368].

Отже, Україні, яка обрала європейський вектор розвитку, необхідно вдосконалювати чинне законодавство, передавати деякі функції держави від правоохоронних органів цивільній владі та впроваджувати нові процедури надання адміністративних послуг, зокрема щодо реєстрації транспортних засобів.

Список бібліографічних посилань

1. Про затвердження Порядку проведення обов'язкового технічного контролю та обсягів перевірки технічного стану транспортних засобів, технічного опису та зразка протоколу перевірки технічного стану транспортного засобу : постанова Кабінету Міністрів України від 30.01.2012 № 137 // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/137-2012-p> (дата звернення: 17.10.2017).

2. Адміністративні послуги: стан і перспективи реформування : зб. матеріалів / В. П. Тимошук, Н. А. Добрянська, О. В. Курінний, Є. О. Школьний та ін. ; заг. ред. В. П. Тимошука, О. В. Курінного. Київ, 2015. 428 с.

3. Карпенко О. В. Управлінські послуги в Україні: механізми надання органами влади. Київ : АМУ, 2014. С. 16.

4. Концепція розвитку системи надання адміністративних послуг органами виконавчої влади : схвал. розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15.02.2006 № 90 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/90-2006-p> (дата звернення: 17.10.2017).

Одержано 21.10.2017

Актуальні проблеми адміністративно-правового забезпечення діяльності Національної поліції. Харків, 2017

УДК 342.9(477)

Володимир Вікторович ЦИГРИК,

курсант групи Ф4-403 факультету № 4

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Сергій Олександрович ШАТРАВА,

кандидат юридичних наук, доцент,

професор кафедри адміністративної діяльності поліції

факультету № 3

Харківського національного університету внутрішніх справ

ДЕЯКІ АСПЕКТИ МАТЕРІАЛЬНО-ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Фінансове забезпечення діяльності Національної поліції, а також гарантії її компенсації, які надаються співробітникам Національної поліції та членам їх родин відповідно до законодавства України, є держаними видатковими зобов'язаннями. Органи державної влади України та органи місцевого самоврядування відповідно до законодавства України мають право здійснювати видатки на реалізацію повноважень Національної поліції по забезпеченню законності, правопорядку й підтримання публічного порядку та безпеки. Фінансування зазначених видатків здійснюється за рахунок бюджетних асигнувань державного бюджету України, відповідних бюджетів місцевих громад, а також коштів, які надходять на підставі договорів від міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, державних органів, підприємств, установ, організацій і громадян та інших джерел, не заборонених законодавством України. Важливою частиною фінансового забезпечення для нормального функціонування системи є грошові виплати працівникам органів Національної поліції. Фінансове забезпечення на кожний поточний рік визначається державним бюджетом України, який затверджується Законом України «Про Державний бюджет України».

Відповідно до ст. 62 Закону України «Про Національну поліцію» поліцейський в повному обсязі користується гарантіями соціального та правового захисту, передбаченими цим Законом та іншими актами законодавства [1].

Як зазначено в постанові Кабінету Міністрів України від 11.11.2015 № 988 «Про грошове забезпечення поліцейських Національної поліції» – грошове забезпечення

поліцейських складається з посадового окладу, окладу за спеціальним званням, щомісячних додаткових видів грошового забезпечення (підвищення посадового окладу, надбавки, доплати, які мають постійний характер), премії та одноразових додаткових видів грошового забезпечення [2].

Слід також враховувати розмір мінімальної заробітної плати, що встановлюється Законом України «Про державний бюджет» на кожний поточний рік, який впливає на розмір окладу і враховується при нарахуванні премій. У порівнянні з грошовим забезпеченням органів внутрішніх справ, яке було визначено Законом України «Про міліцію», який втратив на даний момент чинність, матеріальне забезпечення органів Національної поліції значно поліпшилось і напряму залежить від самого поліцейського, адже при сумлінному виконанні своїх посадових обов'язків, на його заробітну плату значно впливають премії, надбавки та доплати, що передбачено п. 4 постанови Кабінету Міністрів України від 11.11.2015 № 988 [2]. Підставою для виплати грошового забезпечення є наказ керівника (начальника) органу, закладу, установи Національної поліції про призначення на посаду поліцейського відповідно до номенклатури посад, наказ ректора ВНЗ МВС із специфічними умовами навчання про зарахування на навчання або наказ про зарахування в розпорядження відповідного органу поліції та встановлення конкретного розміру окладів, надбавок, доплат.

Державою забезпечується гарантія щодо виплат матеріального забезпечення шляхом законодавчого закріплення різних випадків, наприклад, виходу працівника на пенсію, інвалідності, в разі загибелі (смерті) чи втрати працездатності поліцейського і т.д.

До матеріального забезпечення також відносять право на отримання безоплатної медичної допомоги, медикаментів поліцейським, членам їх сім'ї, які проживають разом з ним, пенсіонерам органів внутрішніх справ, за умови, того що воно здійснюється в лікувально-профілактичних, фізкультурно-оздоровчих, санаторно-курортних закладах системи МВС.

Особам рядового, молодшого, середнього та вищого складу поліції, пенсіонерам органів внутрішніх справ, які згідно чинного законодавства визнані такими, що потребують поліпшення житлових умов та соціального захисту,

житлова площа надається в першочерговому порядку місцевими державними адміністраціями, відповідними міністерствами та відомствами, що визначено Законом України «Про Національну поліцію».

Тому з вище викладеного можна зробити висновок, що матеріальне забезпечення органів Національної поліції на пряму залежить від Державного бюджету України і законодавчого закріплення, а також особливо від органів управління Національної поліції.

Список бібліографічних посилань

1. Про Національну поліцію : закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення: 20.10.2017).

2. Про грошове забезпечення поліцейських Національної поліції : постанова Кабінету Міністрів України від 11.11.2015 № 988 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2015-п>.

Одержано 22.10.2017

УДК 159.9(477)

Вікторія Володимирівна ЦИМБАЛ,

*слухач магістратури факультету підготовки фахівців
для підрозділів превентивної діяльності*

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Інна Олександрівна ШИНКАРЕНКО,

*кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри філософії та політології*

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ПСИХОЛОГІЧНЕ НАСИЛЬСТВО В СІМ'Ї – АКТУАЛЬНА ПРОБЛЕМА СЬОГОДЕННЯ

Насильство в сім'ї є одним із проявів порушення прав та законних інтересів людини та громадянина, що відбувається майже кожного дня.

За даними Міністерства внутрішніх справ України, на обліку за вчинення насильства в сім'ї знаходяться близько

85 000 осіб. Фізичне і психологічне насильство є найбільш розповсюдженими видами, на нього припадає 95 % випадків.

Державна соціальна служба для дітей, сім'ї та молоді веде банк кризових сімей, де значаться близько 200 тисяч українських сімей. Дані неурядових організацій підтверджують гостроту проблеми щодо поширення різних форм насильства в українських сім'ях.

Статистика показує, що найчастіше від насильства в сім'ї страждає жінка та діти [1, с. 49].

З психологічної точки зору існує такий механізм виникнення домашнього насильства:

- Спочатку йде психологічна атака. Постійною критикою рано чи пізно знижується до граничного рівня самооцінка. Підривається віра в себе.

- Потім закладається почуття провини. Після того, як жертва стала сумніватися в своїх здібностях і правильності своїх дій, тиран змушує її відчувати себе нікчемною і безмірно винуватою перед ним жінкою. Адже він її вчить, мучиться з нею.

- Підміна ідеалів і злам особистості. Деспот закладає нову модель життя. Він розповідає, що таке добре, і що таке погано. А жертва, збентежена критикою і нападами, погоджується, тому що вже і не знає, де істина. При цьому чоловік намагається вирвати її з кола людей, здатних вплинути на її розум. Тим самим забезпечує свою повну непереможність і збереження контролю над жертвою. Жінка перестає спілкуватися з родичами або обмежує спілкування з ними і закидає подруг. Тиран знаходить для неї нових друзів. Тільки з ними їй дозволяється спілкуватися [2, с. 104].

Зазнавши психологічного насильства в сім'ї, жінка часто не віддає собі звіт, що стала жертвою чоловіка-тирана. Психологи визначають моральне чи психологічне насильство, як спосіб тиску на емоційний стан людини, який здійснюється на чотирьох рівнях:

Контроль поведінки: чоловік-тиран повністю контролює коло спілкування подружжя, не терпить запізнь і поїздок з дому, завжди строго запитує, де була і з ким.

Контроль мислення: заборону на переживання і власну думку, нав'язування установок тирана.

Контроль емоцій: психологічні маніпуляції, коли образа і «щира» прикрість тирана змушує жертву відчувати себе винною або зобов'язаною вчинити так, як від неї чекають.

Інформаційний контроль: чоловік постійно контролює, що читає дружина, які фільми і передачі дивиться, на яких заходах буває [3].

Аналіз даних за зареєстрованими випадками сімейного насильства показує, що:

- насильницькі дії найчастіше відбуваються по відношенню до жінок і дітей;
- психологічне і фізичне насильство є найбільш поширеним;
- насильниками найчастіше виступають родичі, а не чужі люди, тобто насильство відбувається в родині;
- насильство в переважній більшості випадків не одиничний акт, а повторюване явище;
- потерпілі та їхні родичі, як правило, не звертаються в поліцію, а шукають підтримки і допомоги у друзів (але не родичів) або в спеціалізованих організаціях;
- частота насильства не пов'язана з етнічною чи конфесійною приналежністю;
- рівень освіти не корелює з частотою насильства;
- питома вага душевнохворих серед гвалтівників досить низький – 10–15%, тоді як люди з різними психічними розладами типу депресій і важких тривожних розладів складають до 60 %;
- насильство зустрічається частіше в сім'ях, де шлюб зберігається заради дітей;
- сімейне насильство носить циклічний характер, причому замкнуте сімейне коло з залежними членами сім'ї найчастіше є причиною відтворення в наступних поколіннях [4, с. 65].

Особа, яка постраждала від насильства в родині, може звернутися до:

- управлінь та відділів у справах сім'ї, молоді та спорту обласних та районних державних адміністрацій;
- підрозділів поліції
- центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді;
- центрів соціально-психологічної допомоги;
- центрів медико-соціальної реабілітації жертв насильства в сім'ї;
- неурядових організацій, які працюють у сфері запобігання насильству в сім'ї [4, с. 98].

Отже, насильство в сім'ї – це, передусім, соціальна проблема і її необхідно розглядати, як комплексну проблему, що включає заходи, створені задля припинення злочинів

у відношенні особи, яка потерпає від насильства і щоб забезпечити право кожного члена сім'ї як громадянина на безпеку життя, волю і охорону гідності.

Список бібліографічних посилань

1. Коряковцева О. А., Рожков М. И. Комплексная поддержка молодой семьи : учеб. пособие. М. : ВЛАДОС, 2008. 204 с.

2. Карабанова О. А. Психология семейных отношений и основы семейного консультирования : учеб. пособие. М. : Гардарики, 2005. 320 с.

3. Психологічне насильство в сім'ї – як позбутися // VONA : жіночий журн. URL: <http://vona.pp.ua/psixologichne-nasilstvo-v-sim-yi-yak-pozbutisya/> (дата звернення: 19.10.2017).

4. Холостова Е. И. Социальная работа с семьей : учеб. пособие. М., 2008. 212 с.

Одержано 29.10.2017

УДК 343.1(477)

Ксенія Константинівна ЧЕРКАС,
*здобувач ступеня вищої освіти «магістр»
навчально-наукового інституту № 1
Національної академії внутрішніх справ*

Науковий керівник:

Дмитро Петрович ПИСЬМЕННИЙ,
*кандидат юридичних наук, професор,
професор кафедри кримінального процесу
Національної академії внутрішніх справ*

**ЩОДО ДЕЯКИХ АСПЕКТІВ ІНСТИТУТУ
УКЛАДЕННЯ УГОД У КРИМІНАЛЬНОМУ
ПРОВАДЖЕННІ**

Із набранням чинності Кримінальним процесуальним кодексом України відбулись певні зміни у національному законодавстві, які зумовили виникнення принципово нових інститутів кримінального судочинства. Одним із яких є інститут укладення угод у кримінальному провадженні, створений з метою задоволення інтересів сторін кримінального провадження шляхом досягнення компромісу.

Слід зазначити, що відповідно до ст. 468 КПК України може бути укладено такі види угод:

© Черкас К. К., 2017

- угода про примирення між потерпілим та підозрюваним чи обвинуваченим;
- угода між прокурором та підозрюваним чи обвинуваченим про визнання винуватості.

Угода про примирення є так званим врегулюванням суспільних відносин, проте, існують певні недоліки щодо посередництва під час реалізації даної угоди. Так, наприклад, не можна не погодитися із думкою Г. Ю. Сасенко, яка зазначає, що має місце невизначеність вимог до процесуального статусу особи-посередника, яка сприяє переговорам сторонами кримінального провадження при укладенні угоди про примирення. Запропоновано здійснювати професійну підготовку посередників, внаслідок чого вони зможуть виконувати обов'язки посередника-медіатора на фаховому рівні в будь-яких правових спорах. Доцільність такої підготовки підтверджують результати проведеного анкетування, зокрема: 45,9% опитаних працівників вважають, що посереднику необхідно мати вищу юридичну освіту, досвід роботи у галузі кримінального права, а 33,9% погодилися з тим, що вказаній особі необхідна спеціальна підготовка медіатора та практичний досвід. Акцентовано увагу на доцільності створення Єдиного реєстру медіаторів та спілки медіаторів України, яка б здійснювала контроль за професійною діяльністю медіаторів [2].

У ст. 46 Кримінального кодексу України вже давно визначені умови примирення винного з потерпілим, на відміну від угод про визнання винуватості. Щодо цього, Ю. М. Дьомін відмічає, що на практиці «домовленість» слідчого з підозрюваним, обвинуваченим нерідко мала місце і раніше, однак при цьому підозрюваному, обвинуваченому не надавалось жодних процесуальних гарантій вирішення питання про покарання, що значно обмежувало ступінь його співпраці з органами досудового розслідування [3]. Отже, можна сказати, що даний вид угоди дає змогу досягнути консенсусу між сторонами провадження на взаємовигідних умовах, при яких сторона обвинувачення втрачає менше часу та ресурсів для розслідування кримінального правопорушення, у той час як, підозрюваний чи обвинувачений отримує можливість застосування щодо нього альтернативного покарання або взагалі звільнення від його відбування.

Варто відмітити, що основоположним завданням укладання угод є не встановлення істини у кримінальному

провадженні, а задоволення потреб сторін шляхом досягнення домовленості між ними.

Також поряд із низкою позитивних чинників, існують деякі проблемні питання, наприклад, укладення угоди про визнання винуватості цілком може нівелювати принцип презумпції невинуватості особи. Не слід забувати й про те, що цілком можливо процес доказування з боку сторони обвинувачення може відійти на другий план, оскільки підозрюваний чи обвинувачений заздалегідь визнає себе винуватим у вчиненні того чи іншого кримінального правопорушення.

Загалом, інститут укладення угод, як і будь-яка інша інституція кримінального судочинства, створена з метою позитивної динаміки його функціонування.

На наше переконання, відносно новий для вітчизняного законодавства інститут укладення угод сприяє спрощенню процедури кримінального провадження, а також надає змогу сторонам вільно в межах закону реалізовувати свої права. Що стосується саме угод про визнання винуватості, то позитив ми вбачаємо у тому, що підозрюваний чи обвинувачений набуває певних змін у своєму процесуальному статусі, оскільки отримує змогу брати участь у встановленні винуватості та призначенні покарання.

Список бібліографічних посилань

1. Кримінальний процесуальний кодекс України : закон України від 13.04.2012 № 4651-VI // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 24.10.2017).

2. Саєнко Г. Ю. Провадження на підставі угод у кримінальному процесі України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2017. 20 с.

3. Дьомін Ю. Інститут угод у кримінальному провадженні: важливі аспекти правозастосування. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2013. № 4. С. 11–19.

4. Кримінальний процес : підручник / Ю. М. Грошевий, В. Я. Тацій, А. Р. Туманянц та ін. ; за ред. В. Я. Тація, Ю. М. Грошевого, О. В. Капліної, О. Г. Шило. Харків, 2013. 824 с.

Одержано 26.10.2017

Валерія Сергіївна ЧЕРНОВОЛ,

курсант факультету № 4

Харківського національного університету внутрішніх справ;

Науковий керівник:

Вадим Сергійович СЕЛЮКОВ,

кандидат юридичних наук, доцент кафедри

адміністративної діяльності поліції факультету № 3

Харківського національного університету внутрішніх справ

КІБЕРБЕЗПЕКА ЯК РІЗНОВИД ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Наразі в національному законодавстві України широко використовуються терміни «публічна безпека» і «кібербезпека», проте не існує їх офіційного тлумачення. Такі науковці, як О. М. Бандурка, О. О. Панова, А. Т. Комзюк та інші досліджували поняття «публічна безпека», його зміст та значення, в свою чергу такі науковці як А. О. Баранов, В. П. Шеломенцев та інші, розглядали лише поняття та зміст дефініції «кібербезпека», наразі немає повного, всебічного дослідження, яке б висвітлювало співвідношення понять «публічна безпека» та «кібербезпека».

Поняття «безпека» в широкому розумінні, позначає відсутність небезпеки, її попередження, стан, за якого не може бути завдано шкоди, а також надійність, стабільність чого-небудь.

Термін «публічна безпека» потребує більш детального дослідження, зокрема в контексті його використання в Законі України «Про Національну поліцію». Окрім вищезначеного Закону України його було вжито лише в наказі МВС України «Про затвердження норм належності односторою поліцейських (у мирний час)» від 22 червня 2016 року № 530.

Аналіз змісту чинних нормативно-правових актів, таких як Конституція України – ст. 34–36, 39, 92, 116, 138, Кодекс України про адміністративні правопорушення – глава 14 «Адміністративні правопорушення, що посягають на громадський порядок і громадську безпеку», Кримінальний кодекс України – розділ 9 «Злочини проти громадської безпеки» та розділ 12 «Злочини проти громадського порядку та моральності», Закон України «Про правовий режим

надзвичайного стану» тощо, свідчить про те, що в аналогічному значенні законодавцем використовувались терміни «громадська безпека», «громадський порядок».

На думку А. В. Басова та О. І. Парубова, зміст громадської безпеки відображає суспільні відносини, які виникають у межах реалізації правових і технічних норм, спрямованих на забезпечення безпеки населення, а також пов'язані з попередженням загроз, небезпечних для життя і здоров'я людей [1].

На даний час відсутнє офіційне тлумачення поняття «публічна безпека», проте спираючись на нормативно-правові акти чинного національного законодавства України та на дослідження деяких вчених можна зробити висновки, що поняття «громадська безпека» та «публічна безпека» є тотожними та однорідними.

Останнім часом великого значення набуло питання стану захищеності критичної інфраструктури України від кіберзагроз. Разом з ним постало питання законодавчого регулювання діяльності щодо забезпечення такої захищеності та офіційного визначення деяких спеціальних термінів, які використовуються в нормативно-правових актах щодо такого регулювання.

На думку О. А. Баранова, під детермінацією «кібербезпеки» необхідно розуміти – деякий стан комп'ютерних та цифрових систем, за якого нейтралізуються загрози доступності, цілісності або конфіденційності даних, що циркулюють в таких інформаційних системах[2].

Дане положення має важливий методологічний зміст у розумінні місця і ролі проблеми кібербезпеки в контексті інших видів безпеки.

Наразі, законодавчого визначення терміну «кібербезпека» не існує, проте, наявна спроба ввести офіційне тлумачення даного визначення, в проекті Закону України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України», відповідно до п. 2, ч.1, ст. 1 якого кібербезпекою є стан захищеності життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства та держави в кіберпросторі [3].

Відповідно до п. 1 та п.2 ст. 2 Закону України «Про Національну поліцію» завданнями Національної поліції є надання поліцейських послуг у сферах: забезпечення публічної безпеки і порядку та охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави [4].

Актуальні проблеми адміністративно-правового забезпечення діяльності Національної поліції. Харків, 2017

Виходячи з визначення терміну «кібербезпека», передбаченого в проекті Закону України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України», можна стверджувати, що забезпечення кібербезпеки на даний час є одним з завдань Національної поліції, яке прямо не встановлено Законом України «Про Національну поліцію».

Проте, в Розділі 3 «Національна система кібербезпеки, основні суб'єкти забезпечення кібербезпеки» Стратегії кібербезпеки України, затвердженої Указом Президента України від 15 березня 2016 року № 96/2016, передбачено наступне: «На Національну поліцію України покладені в установленому порядку такі основні завдання: забезпечення захисту прав і свобод людини та громадянина, інтересів суспільства і держави від злочинних посягань у кіберпросторі; запобігання, виявлення, припинення та розкриття кіберзлочинів; підвищення поінформованості громадян про безпеку в кіберпросторі»[5].

Вищевказана інформація наочно демонструє взаємозв'язок понять «публічна безпека» та «кібербезпека», проте дефініція «публічна безпека» є більш широким поняттям, яке вміщує в собі ознаки притаманні дефініції «кібербезпека». Таким чином, можна дійти висновку, що кібербезпека є частиною публічної безпеки.

Список бібліографічних посилань

1. Басов А. В. Забезпечення громадської безпеки: поняття та зміст. *Адміністративне право і процес*. 2012. № 2 (2). URL: <http://applaw.knu.ua/index.php/arkhiv-nomeriv/2-2-2012/item/52-zabezpechennya-hromadskoyi-bezpeky-rozpyattya-ta-zmist-basov-a-v> (дата звернення: 17.10.2017).

2. Баранов О. А. Про тлумачення та визначення поняття «кібербезпека». *Правова інформатика*. 2014. № 2 (42). С. 54–62. URL: <http://ippi.org.ua/sites/default/files/14boavrk.pdf> (дата звернення: 17.10.2017).

3. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України : проект закону України від 05.10.2017 // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=55657 (дата звернення: 17.10.2017).

4. Про Національну поліцію : закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення: 16.10.2017).

5. Стратегія кібербезпеки України : затв. указом Президента України від 15.03.2016 № 96/2016 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/96/2016> (дата звернення: 16.10.2017).

Одержано 29.10.2017

УДК 342.95(477)

Мар'ян Васильович ЧЕРХАВСЬКИЙ,

слухач магістратури факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Вадим Сергійович СЕЛЮКОВ,

кандидат юридичних наук, доцент кафедри

адміністративної діяльності поліції факультету № 3

Харківського національного університету внутрішніх справ

ЩОДО НЕДОЛІКІВ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ВЧИНЕННЯ ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПОВ'ЯЗАНОГО З КОРУПЦІЄЮ

Осінь 2014 року знаменувала для України прийняття низки нормативно-правових документів спрямованих на запобігання та протидію корупції, що у свою чергу дозволило нашій державі, налагодити співпрацю із Європейським союзом, покращити імідж нашої держави на дипломатичній арені, а також зміцнити адміністративну, економічну та соціальну структуру в цілому. 14 жовтня 2014 року Верховною Радою України був прийнятий закон України «Про запобігання корупції», який повинен був надати правову основу для здійснення протидії корупції, у юридичному сенсі розділити низку понять, таких як корупційне правопорушення, правопорушення пов'язане із корупцією, потенційний та реальний конфлікт інтересів.

У рамках обраної проблематики нами пропонується здійснити комплексний аналіз щодо питання кримінальної відповідальності за вчинення правопорушення пов'язаного із корупцією, здійснити відмежування від корупційного правопорушення та вказати на недоліки юридичної відповідальності за відповідне суспільно-небезпечне діяння.

Насамперед, для повного розуміння обраної тематики, з нашої точки зору, доцільно розглянути дефініцію корупційного правопорушення та правопорушення пов'язаного із корупцією, яке міститься у ст. 1 закону України «Про запобігання корупції» (далі в тексті Закону України). Зокрема, під корупційним правопорушенням законодавець розуміє діяння, що містить ознаки корупції, вчинене особою, зазначеною у частині першій статті 3 Закону України, за яке законом встановлено кримінальну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність. З даної дефініції можна зробити висновок, що за вчинення корупційного правопорушення законодавець, як основний вид юридичної відповідальності, передбачає – кримінальну відповідальність (цивільно-правова та дисциплінарна відповідальність наступають у тому випадку, коли вина особи у вчиненні корупційного правопорушення доведена в суді).

Звертаючись до дефініції поняття правопорушення пов'язаного із корупцією, слід зазначити, що під даною правовою категорією законодавець вбачає, діяння, що не містить ознак корупції, але порушує встановлені Законом України вимоги, заборони та обмеження, вчинене особою, зазначеною у частині першій статті 3 Закону України, за яке законом встановлено кримінальну, адміністративну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність.

Так як законодавець за вчинення корупційного правопорушення без альтернативно закріпив кримінальну відповідальність, для розуміння суті такого суспільного явища як корупція, нам необхідно звернутись до положень Кримінального кодексу України. Однак, проаналізувавши положення Кримінального кодексу України, можна побачити, що даний закон, не оперує поняттям корупційне правопорушення, а натомість у примітці до ст. 45 надає перелік визначення корупційних злочинів, до яких зокрема відносять злочини, передбачені ст. 191, 262, 308, 312, 313, 320, 357, 410, у випадку їх вчинення шляхом зловживання службовим становищем, а також злочини, передбачені ст. 210, 354, 364, 364-1, 365-2, 368-369-2 КК України.

Досліджуючи відповідні положення, закономірно буде поставити питання: чому законодавець дає перелік корупційних злочинів саме в розділі XI «Звільнення від кримінальної відповідальності»?

Причина такого формулювання законодавчих положень пов'язана із прийняттям 14 жовтня 2014 року Закону України «Про національне антикорупційне бюро» як необхідний крок у здійсненні протидії корупції у нашій країні, де у прикінцевих положеннях крім прямих суспільних відносин, що повинен регулювати закон, також вносилися зміни у ряд інших нормативно-правових актів, зокрема у КК України, серед яких у поле нашого дослідження попадають наступні зміни: «частину першу ст. 45, 46, 47 та 48, ч. 4 ст. 74, п. 1 ч. 3 ст. 81, п. 1 ч. 4 ст. 82 після слів «середньої тяжкості» доповнити словами «крім корупційних злочинів». Таким чином законодавець фактично унеможливив звільнення від кримінальної відповідальності за вчинення корупційних злочинів.

Така, досить сувора, позиція законодавця стосовно осіб, які вчинили корупційні злочини, являється передбачуваним кроком, так як проблема корупції, зокрема у вищих ешелонах державної влади, наносить непоправний удар по іміджі України, як і на дипломатичній арені, так і в економічному, соціальному та політичному аспектах.

Однак при дослідженні антикорупційного законодавства і проведення порівняльного аналізу, все-таки можна побачити, як не ключовий недолік, але як все таки вагомий фактор, що потребує усунення. Закон України «Про запобігання корупції» у ст. 1 надає поняття корупційних правопорушень, однак такої юридичної категорії як корупційний злочин ми зустріти у його положеннях не можемо. Дана законотворча помилка на практиці хоч і не створює значних проблем, однак не дотримання принципів юридичної техніки сприяє правильному праворозумінню досліджуваних позицій і збільшує ймовірність вироблення різних правових позицій (в тому числі, які можуть викладатися у правозастосовних актах), формулюванні різноманітних трактувань, що послаблює «юридичну дію» закону.

Якщо дану не точність хоч і можна списати на недосконалість юридичної техніки, то чітких критеріїв, які б вказали, на правопорушення пов'язане із корупцією, у вітчизняному законодавстві, взагалі відсутні. Таким чином, при застосування відповідних норм правозастосовувач повинен керуватися власною правовою свідомістю, на основі якої аргументувати достатні підстави вважати той чи

інший злочин передбачений Кримінальним кодексом України, як правопорушення пов'язане із корупцією.

У рамках запропонованого дослідження нами пропонується розглянути злочин передбачений ст. 366-1 КК України «Декларування недостовірної інформації» як правопорушення пов'язане із корупцією.

Варто зазначити, що ст. 366-1 КК України, з'явилася у тексті Кримінального кодексу також (лише) 14 жовтня 2014 року, виходячи із прикінцевих положень Закону України «Про запобігання корупції», як запорука для суспільства, міжнародних партнерів, що корупціонери у нашій державі, які незаконно нажили багатомільйонні статки будуть покарані.

Розглядаючи відповідну норму, яка, з нашої точки зору, спрямована на запобігання корупції, варто зауважити, що дане положення КК України передбачає як найсуворіше покарання позбавлення волі до двох років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

Однак, чому саме ми звертаємо увагу не на особливості юридичних ознак самого кримінально-караного діяння передбаченого ст. 366-1 КК України, а на санкції відповідного діяння?

Звертаючись до положень ст. 11 КК України, варто зазначити, що злочин передбачений ст. 366-1 КК України відноситься до злочинів невеликої тяжкості, що у свою чергу породжує певні правові наслідки щодо настання кримінальної відповідальності. Зокрема, мова йде про те, що у разі виконання винною особою вимог щодо звільнення від кримінальної відповідальності, вона може уникнути передбаченої законом кари. Відповідна правова ситуація пов'язана із тим, що звільнення від кримінальної відповідальності виключається (в незалежності від тяжкості злочину) тільки в разі вчинення корупційного злочину, до яких ст. 366-1 КК України законодавець не відносить.

Однак, це не всі недоліки, досліджуваної норми. Як зазначено вище, санкція ст. 366-1 КК України не передбачає будь-якого майнового покарання. Визначаючи санкцію даного злочину, законодавець не зазначив як покарання конфіскацію чи навіть спеціальну конфіскацію, що нашо-вхує нас на висновок, що після того, як винну особу, хоч і буде притягнуто до кримінальної відповідальності, її тяжко

«зароблене» в корупційних схемах майно, фактично буде узаконене, та повторно до кримінальної відповідальності по даному факту вона притягнута не буде.

Одержано 30.10.2017

УДК 316.36+343.5(477)

Мар'яна Сергіївна ЧИБИРЯК,

здобувач ступеня вищої освіти рівня «магістр»

навчально-наукового інституту № 3

Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник:

Наталія Володимирівна ФЕДОРОВСЬКА,

старший науковий співробітник наукової лабораторії

з проблем забезпечення публічної безпеки та порядку

навчально-наукового інституту № 3

Національної академії внутрішніх справ

ЛАТЕНТНЕ НАСИЛЬСТВО В СІМ'Ї ЯК СОЦІАЛЬНО- ПСИХОЛОГІЧНА ПРОБЛЕМА УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Загальновідомо, що в сім'ї закладаються основи буття людини, її духовні, світоглядні якості, а від благополуччя родини багато в чому залежить моральний стан суспільства. Сім'я відіграє визначальну роль у психічному розвитку особистості, задовольняючи цілу низку її потреб (зокрема, прагнення підтримки, безпеки, емоційного комфорту, визнання з боку значущих людей, захищеності від посягань на особистісну автономію). Нажаль, для багатьох наших співвітчизників бажання знайти сімейний спокій залишається нездійсненною мрією, а найближчі люди стають, скоріше, джерелом небезпеки, ніж надійності, затишку та миру.

Відповідно до Закону України «Про попередження насильства в сім'ї» жертвою насильства в сім'ї є член сім'ї, який постраждав від фізичного, сексуального, психологічного чи економічного насильства з боку іншого члена сім'ї. Під поняттям «члени сім'ї» розуміються особи, які перебувають у шлюбі; проживають однією сім'єю, але не перебувають у шлюбі між собою; їхні діти; особи, які перебувають під опікою чи піклуванням; є родичами прямої або непрямої лінії споріднення за умови спільного проживання [1].

© Чибиряк М. С., 2017

Людину особливо вражає насильницьке та образливе поводження родичів: батьків, подружжя, дітей. Насильницькі дії з боку членів власної сім'ї завдають серйознішої шкоди, ніж аналогічні вчинки сторонніх осіб, та порушують основний принцип здорової життєдіяльності родини – безпечне та комфортне існування будь-якого її члена. Особлива небезпека насильницьких дій в сім'ї зумовлена тим, що вони, як правило, мають тривалий, повторюваний характер з тенденцією до посилення їх жорстокості та частоти застосування.

Захист основних прав, свобод людини і громадянина загалом й у сімейних правовідносинах, зокрема, є одним із пріоритетних завдань держави, її правоохоронних органів, громадських правозахисних організацій та суспільства.

На нашу думку, основною причиною латентного насильства в сім'ї є те, що жертва не звертається за допомогою до правоохоронних органів чи громадських організацій. Жертви насильства в сім'ї звертаються до поліції з метою припинення насильства та коригування поведінки агресора, а не припинення стосунків (наприклад, розірвання шлюбу) із кривдником. Ще більшої уваги потребують стосунки батьків та дітей, родичів кровного споріднення, де розірвання таких зв'язків не може бути здійснено жодним державним органом [2, с. 134].

За офіційними даними Міністерства внутрішніх справ України за останні роки кількість повідомлень осіб за фактами вчинення насильства в сім'ї та жорстокого поводження з дітьми були наступними:

- за 2014 рік надійшло 117 941 звернень;
- за 2015 рік надійшло 116 548 звернень;
- за 2016 року надійшло 67 026 звернень [3, с. 28].

Статистичні дані дзвінків на Національну «гарячу» лінію з попередження домашнього насильства, торгівлі людьми та гендерної дискримінації протягом 2015 і 2016 роках свідчать, що протягом 2016 року надійшло 38 292 дзвінка, що в 4 рази більше ніж у 2015 р. Передусім це пов'язано із запровадженням з 1 лютого 2016 р. нічної служби психологічної підтримки.

Цікавим є те, що у 2016 р. майже вдвічі збільшились дзвінки від чоловіків – 32,4 % на противагу 17,9 % у 2015 р.

Актуальні проблеми адміністративно-правового забезпечення діяльності Національної поліції. Харків, 2017

У 2016 р. в 14 разі (на 32 272 дзвінка) збільшилась кількість дзвінків щодо попередження домашнього насильства: 34 758 дзвінків у 2016 р. та 2 486 дзвінків у 2015 р.

За тематикою дзвінки щодо попередження домашнього насильства розподілились наступним чином:

35, 6 % (12 374 дзвінків) – насильство та жорстоке поводження;

24,7 % (8 585 дзвінків) – щодо психологічних проблем, як наслідку домашнього насильства;

12,1 % (4 206 дзвінків) – довідково-інформаційні запити щодо дій при домашньому насильстві;

10,9 % (3 789 дзвінків) – юридичні консультації (розірвання шлюбу, поділ майна, визначення місця проживання дитини);

6,8 % (2 363 дзвінка) – проблеми міжособистісних стосунків;

4,7 % (1 634 дзвінка) – проблеми із фізичним здоров'ям, що виникли в наслідок домашнього насильства;

4,2 % (1 460 дзвінків) – проблеми залежностей;

1% (347 дзвінків) – екстрені консультації у випадках домашнього насильства.

Кількість консультацій по кожному виду у 2016 р. суттєво збільшилась:

- майже в 10 разів щодо психологічних проблем, як наслідку домашнього насильства, проблем міжособистісних стосунків;

- в 9 разів щодо проблем із фізичним здоров'ям, що виникли в наслідок домашнього насильства, проблеми залежностей;

- майже у 8 разів екстрені консультації у випадках домашнього насильства;

- майже в 6 разів щодо насильства в родині та жорстокого поводження та довідково-інформаційні запити щодо дій при домашньому насильстві;

- у 2,5 рази юридичні консультації, пов'язаних із домашнім насильством.

Здебільшого абоненти у 2016 р. зверталися по допомогу у випадках психологічного насильства – 50 % або 6361 дзвінок від загальної кількості дзвінків, пов'язаних із домашнім насильством.

Тенденція дзвінків за видами насильства у порівнянні із 2015 р. залишилась сталою. Щодо фізичного насильства

у родині отримано 37,9 % (4821) дзвінків. Щодо економічного насильства отримано 9,6 % (1221) дзвінків. Найменше кількість дзвінків зафіксована щодо сексуального насильства – 2,5 % або 318 дзвінків [4].

На думку С. С. Костенка, який аналізував причини латентності насильницьких дій в сім'ї через мету їх застосування, мотиви насильства в сім'ї можуть бути різними, наприклад:

1. контролювати поведінку іншої особи;
2. задовольнити певні фізіологічні потреби (наприклад, статеву пристрасть);
3. спричинити біль, страждання, шкоду іншому члену сім'ї;
4. зняти емоційну напругу, яка накопичилась, наприклад, через фінансові негаразди, неприємності на роботі, можлива помста за зраду;
5. підняти свій авторитет у родині чи серед близьких людей;
6. отримати фінансове чи інше матеріальне збагачення. Побоювання втратити можливість користування певним житлом чи іншим майном, отримати частину спадщини тощо;
7. захиститись від систематичних правопорушень на сімейно-побутовому ґрунті. Жертва насильства в сім'ї, яка тривалий час перебувала під тиском насильства з бажання припинити агресію може стати нападником [5, с. 167].

Підсумовуючи, слід зазначити, що насильство в сім'ї є грубим порушенням конституційних прав людини та громадянина. Дане правопорушення відзначається значною латентністю, що зумовлено низкою причин. Нажаль, до означених факторів віднесено соціальні перетворення та військові події в нашій країні.

Список бібліографічних посилань

1. Про попередження насильства в сім'ї : закон України від 28.12.2015 № 2789-III // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2789-14> (дата звернення: 17.10.2017).
2. Гендер у психологічних та соціальних дослідженнях : навч. посіб. / Л. О. Шевченко, Ю. В. Кобікова та ін. Київ, 2015. 148 с.
3. Качинська М. О. Причини латентності насильства в сім'ї. *Журнал східноєвропейського права*. 2016. № 33. С. 27–32.
4. Порівняльна статистика дзвінків на НГЛ (08 лют. 2017 р.) // Громадська організація «Ла Страда-Україна» :

офіц. сайт. URL: http://la-strada.org.ua/ucp_mod_news_list_show_608.html (дата звернення: 17.10.2017).

5. Косенко С. С. Насильство в сім'ї, його види та мотиви. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 18: Економіка і право*. 2015. Вип. 28. С. 164–167.

Одержано 24.10.2017

УДК 343.98(477)

Андрій Володимирович ЧУПРИНА,

курсант групи КМ-442 факультету підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Віктор Миколайович ПЛЕТЕНЕЦЬ,

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри криміналістики, судової медицини та психіатрії факультету підготовки фахівців для підрозділів слідства

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМИ ВІДЕОСПОСТЕРЕЖЕННЯ У ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ

З розвитком науки і техніки життя людини с плинном часу все більше полегшується, але поряд із появою нових технологій йдуть не лише позитивними зміни. Завжди є ризик того, що нові технології будуть використанні проти безпеки людей і тому ми вважаємо, що поряд із модернізацією та видозмінням способів вчинення злочинів, повинно йти обов'язкова розробка та впровадження нових технологій для протидії злочинності.

Одним із гострих питань розслідування злочинів є швидке реагування на вчинений злочин і затримання правопорушника по гарячих слідах, але це не завжди вдається в виду того, що дуже часто сам факт вчинення злочину виявляється значно пізніше його фактичного вчинення. І задля покращення реагування правоохоронних органів на злочини слід звернути увагу на «розумні» системи глобального відеоспостереження. Отримана з камер відео спостережень інформація часто стає доказом при розслідуванні кримінальних правопорушень. Варто приділити увагу

© Чуприна А. В., 2017

відеоспостереженню, що працює в «реальному часі». Одною із таких систем є розумна система відеоспостереження UASC, проект використання якої успішно реалізовується з минулого року в місті Маріуполь.

Головні відмінності інтелектуальної відеокамери від звичайної перебувають у двох аспектах. Перший в архітектурі камери. Інтелектуальна камера зазвичай включає у себе спеціальний вузол обробки зображень, до складу якого входять один або декілька мікропроцесорів для виконання інтелектуальних алгоритмів обробки інформації, орієнтованих на конкретне спеціальне програмне забезпечення. Основне завдання такого блоку є не тільки покращення зображення отриманих кадрів, а і у видаленні інформації. Апаратна частина звичайних камер простіше та у більшості своїй орієнтована на покращення якості знімків сцени. Другий аспект – в тієї інформації, яку видає та чи інша камера. Інтелектуальна відеокамера орієнтована на отримання та передачу інформації (метадані), яка відокремлюється від зображень сцени та у подальшому використовується автоматизованою системою [1].

Система може ідентифікувати та фіксувати викрадені автомобілі, розпізнати номер, марку, модель, колір автомобіля навіть машину, на якій встановлений номер від іншого авто. Може реагувати на нетипові рухи транспорту - наприклад проїзд на червоне світло або виїзд на зустрічну смугу. Окрім вказано, ця система може розпізнавати обличчя навіть якщо людина спробує змінити зовнішність, наприклад відростивши вуса або надівши окуляри [2].

У розвинених країнах з подібними системами вдається вдало виявляти злочинців яким тривалий час вдається переховуватись від правоохоронних органів. Яскравим прикладом ефективності роботи систем відеоспостереження є те, як впізнані завдяки камерам відеоспостереження були Брати Царнаєви, котрі підозрюються в організації вибухів на фінішній лінії бостонського марафону [3].

Також можливий аналіз вже отриманих відеозаписів з метою встановлення місця знаходження особи в певний проміжок часу. Новітні камери відео спостереження фіксують яскраві спалахи або гучні звуки, вибухи, постріли, удари та миттєво сповіщає поліцію.

Слід також звернути увагу на те, що впровадження таких технологій повинно розпочатись перш за все у розроблені програмного забезпечення та механізмів модернізації вже існуючих відеокамер встановлених в магазинах, банкоматах тощо.

Основними проблемами реалізації цього проекту ми вбачаємо у наступному:

1. Висока вартість обладнання, але ніякі матеріальні витрати не зрівняються з тим підвищенням рівня безпеки громадян, який ми отримаємо в результаті.

2. Наявність великої кількості сліпих зон через малу кількість відеокамер. На нашу думку потрібно виходити з правила, що в якому б публічно доступному місці не знаходилась людина вона завжди буде в «полі зору» хоча б однієї камери.

Тож, з огляду на все вищесказане вважаємо за необхідність впровадження сучасних передових технологій у роботу поліцейських з метою полегшення виявлення та розслідування злочинів, а також забезпечення безпеки людей та громадян.

Список бібліографічних посилань

1. Пефтієв Д. О. Використання систем інтелектуального відеоспостереження в забезпеченні публічної безпеки // *Электронный институциональный репозиторий Приазовского государственного технического университета* : сайт. URL: http://eir.pstu.edu/bitstream/handle/123456789/10717/Нац_поліціяp152-156%20%28c%20151-155%29.pdf (дата звернення: 25.10.2017).

2. В Донецкой области начала работу интеллектуальная аналитическая система видеонаблюдения и контроля правопорядка UASC // *ITCua* : сайт. URL: <https://itc.ua/news/v-donetskoj-oblasti-nachala-rabotu-intellektualnaya-analiticheskaya-sistema-videonablyudeniya-i-kontrolya-pravoporyadka-uasc-video/> (дата звернення: 25.10.2017).

3. В США набирают популярность камеры видеонаблюдения // *BBC* : рус. служба. URL: http://www.bbc.com/russian/society/2013/04/130429_usa_cctv_surveillance (дата звернення: 25.10.2017).

Одержано 27.10.2017

Ірина Ігорівна ШЕВЦОВА,

курсант навчальної групи ФЗ-405

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Світлана Вячеславівна ХАРЧЕНКО,

кандидат психологічних наук, доцент,

професор кафедри психології та педагогіки факультету № 3

Харківського національного університету внутрішніх справ

ПРОФЕСІЙНЕ СПІЛКУВАННЯ ПРАВООХОРОНЦЯ: ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ

Сучасні умови життя і діяльності пред'являють все більш високі вимоги до працівників правоохоронних органів. Одним з джерел підвищення ефективності професійної діяльності працівників правоохоронних органів є вдосконалення навичок міжособистісної взаємодії.

У майбутніх правоохоронців, за даними Харченко С. В., присутні деякі проблеми в формулюванні своїх думок у зовнішній промові, а саме, часто курсанти втрачають зв'язок між частинами речення, використовують однотипні слова, слова-паразити, деяких лякала думка про необхідність говорити в громадському місці [2, с. 229].

Таким чином, при підготовки правоохоронців необхідно розвивати у них вільне володіння власними вербальними та невербальними засобами соціальної поведінки, а також вмінню розпізнавати брехню.

Вимоги до ефективного мовленнєвого впливу юридичній практиці наступні:

- ясність повідомлень, стислість, відсутність надмірної переконливості;

- уникання жаргонних, вульгарних висловів, слів-паразитів, незрозумілих понять тощо;

- послідовність, переконливість, логічність і чіткість пояснень та доводів;

- чітке вимовляння, нормальний і середній темп мовлення. відповідність сили голосу ситуації, вміння змінювати темп, робити паузи.

Зміст спілкування повинен бути певним чином побудований. На початку промови бажано вказати цілі, перспективи, припущення щодо результатів; в кінці – підбиті підсумки, показана ретроспектива й відмічена ступінь досягнення цілей. При побудові повідомлень варто користуватися

Актуальні проблеми адміністративно-правового забезпечення діяльності Національної поліції. Харків, 2017

так званим «алгоритмом Цицерона»: «хто – що – чим – навіщо – як – коли».

Переконання партнерів по діловому спілкуванню досягається за допомогою аргументації. Найбільш загальні правила аргументації:

- оперувати простими, ясними, точними і переконливими термінами;
- повідомляти достовірну, перевірену інформацію; при доведенні негативної інформації, необхідно повідомляти джерело її отримання;
- аргументування варто вибирати з урахуванням особливостей співрозмовника;
- бути коректною щодо співрозмовника, уникати неділових висловлювань, особистих нападок тощо.

Правоохоронці повинні знати про невербальні сигнали, що сприяють контакту, такі: поворот тіла на 45–90 градусів, необхідна дистанція, очі співрозмовників на одному рівні, відкрита та асиметрична поза, усмішка, живий, вираз обличчя, який природно змінюється, погляд з тривалим контактом очей (на 3–5 с та не менше ніж один раз за хвилину).

Певну увагу при підготовці правоохоронців необхідно приділити оволодінню прийомам діагностики неправди та обставин, що приховуються, на основі спостереження за невербальними реакціями людини. Зазначимо, що, коли людина бреше або приховує що-небудь, можна спостерігати протиріччя між висловлюванням людини і рухами тіла, позами, мімікою та жестами, її очі будуть зустрічатися з очима співрозмовника менше за 1/3 частини всього часу взаємодії. Виділяють низку невербальних реакцій людини, що свідчать про її нещирість: рука прикриває рот, великий палець притиснутий до щоки; дотики до носа; потирання вій, вуха, долонь; відтягання коміра сорочки; часте згладжування волосся; легка, поблажлива усмішка, яка супроводжує неправдиве висловлювання; нервозність в поведінці (періодичне прочищення голосу; покашлювання; часте куріння сигарети; совання на стільці; постукування по столу); мимовільна зміна інтонації, темпу і тембру мовлення; поява тремтіння в голосі; паузи при відповідях на питання; дуже швидкі відповіді на питання, тощо); мікронапруг лицьових м'язів, коли в момент неправдивого висловлювання по обличчю як би пробігає тінь; вегетативні реакції (почервоніння; сіпання губ; часте дихання; розширення або звуження зіниць; підвищене потовиділення; тремор пензель, рук, ніг).

У комунікативному процесі необхідно обов'язково пам'ятати про комунікативні бар'єри, тобто про перешкоди на шляху до адекватної передачі інформації між партнерами по спілкуванню [1, с. 155]. Бар'єри обумовлені включеністю комунікації в більш широку систему суспільних відносин: соціальні; політичні; релігійні; національні; професійні; вікові. Вони породжують різну інтерпретацію понять, що вживаються у процесі комунікації. Психологічні бар'єри виникають внаслідок: індивідуально-психологічних особливостей людей, що спілкуються (наприклад, агресивність, тривожність, низький рівень інтелекту тощо); сформованих між людьми певних міжособистісних відносин (ворожості, недовіри, упередженості тощо); мотивації (у співрозмовників немає особистої зацікавленості в темі бесіди).

Список бібліографічних посилань

1. Професійно-психологічна підготовка працівників слідчих підрозділів : навч. посіб. / І. В. Жданова, П. В. Макаренко, Н. Е. Мілорадова та інші ; за заг. ред. І. В. Жданової ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2014. 516 с.

2. Харченко С. В. До проблеми підвищення ефективності професійної діяльності персоналу ОВС. *Право і Безпека*. 2004. Т. 3, № 4. С. 229–231.

Одержано 25.10.2017

УДК 349.3:343.8(477)

Михайло Іллч ШЕВЧЕНКО,

*курсант 4 курсу юридичного факультету
Інституту кримінально-виконавчої служби*

Науковий керівник:

Ірина Вікторівна ПИВОВАР,

*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри загальноправових дисциплін
Інституту кримінально-виконавчої служби*

СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ ІНВАЛІДІВ В УКРАЇНІ (НА ПРИКЛАДІ ІНВАЛІДІВ, ЗАСУДЖЕНИХ ДО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ)

Однією з важливих особливостей ефективної соціальної політики держави є наявність діючої системи соціальних

стандартів і гарантій щодо забезпечення потреб людини благами і послугами в тому числі й засуджених осіб, що спрямовуються на їх реалізацію.

Потреба засуджених інвалідів у соціальному забезпеченні має природний характер, оскільки це право відноситься до всіх громадян та супроводжує кожну людину протягом всього життя. Так, відповідно до ст. 46 Конституції України [1], громадяни мають право на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом.

Весь масив нормативно-правових актів, що регулює права засуджених інвалідів можемо умовно поділити на дві групи: загальні акти та спеціальні. Так, до загальних правових актів можемо віднести: Конституцію України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР, Закони України «Про основи соціальної захищеності інвалідів України» від 21 березня 1991 року № 875-XII, «Про реабілітацію інвалідів в Україні» від 6 жовтня 2005 року № 2961-IV, «Про соціальні послуги» від 19 червня 2003 року № 966-IV, та міжнародно-правові акти, які ратифіковані Україною: Конвенція ООН про права інвалідів від 16 грудня 2009 року та Резолюція 48/96 Генеральної Асамблеї ООН «Стандартні правила забезпечення рівних можливостей для інвалідів» від 20 грудня 1993 року. Вказані нормативно-правові акти регламентують поняття «інвалід», порядок набуття статусу інваліда, порядок надання пільг інвалідам, особливості працевлаштування та освіти тощо. Спеціальне законодавство включає правові документи, що регламентують правовий статус засуджених інвалідів, а саме: Кримінально-виконавчий кодекс України від 11 липня 2003 року № 3-4 (КВК України) та Правила внутрішнього розпорядку установ виконання покарань (Правила), затверджені наказом Міністерства юстиції України від 29 грудня 2014 року № 2186/5.

У міжнародно-правових актах встановлено, що якщо на підставі будь-якої процедури інвалід позбавляється волі, то їм нарівні з іншими повинні покладатися гарантії, що узгоджуються з міжнародним правом з прав людини, і щоб поводження з ними відповідало забезпеченню розумного пристосування до них, відповідно до п. 2 ст. 14 Конвенції ООН «Про права осіб з інвалідністю» [2].

Основним спеціальним нормативно-правовим актом, що визначає правове положення засуджених, в тому числі інвалідів, є Кримінально-виконавчий кодекс України (КВК України), в якому визначені основні права та особливості відбування покарання засудженими інвалідами, а саме: право на соціальне забезпечення (ст. 8 КВК України), у тому числі й на оформлення пенсій, відповідно до законів України, право на працю в установах виконання покарань, на безкоштовне отримання ліків, тощо [3].

Варто звернути увагу на те, що засудженим на загальних підставах надається право на призначення та отримання пенсії за віком, по інвалідності, у зв'язку з втратою годувальника та в інших випадках, передбачених законодавством про пенсійне забезпечення. Дане право встановлено в ч. 2 ст. 60-1 КВК України [2].

Більш деталізовано на права інвалідів звернута увага в Правилах внутрішнього розпорядку [4]. Так, в розділі XXVII Правил зазначається, що в установах виконання покарань, у яких тримаються інваліди та особи похилого віку, адміністрацією цих установ створюються умови для задоволення особливих потреб таких засуджених. У разі необхідності будівлі та приміщень установ виконання покарань обладнуються відповідними конструкційними елементами (поручні, пандуси, сходові підйомники, відсутність порогів тощо) [4]. Засудженим – інвалідам першої та другої групи, які бажають працювати в установах виконання покарань, поряд з такими категоріями як особи, які досягли пенсійного віку, хворі на активну форму туберкульозу, вагітні жінки понад чотири місяці надається дозвіл працювати після отримання висновку лікарської комісії колонії відповідно до ч. 2 ст. 118 КВК України [4]. Таким чином, можна спостерігати, що держава піклується про своїх громадян у тому числі тих, які перебувають в установах виконання покарань.

Також необхідно звернути увагу на те, що всі засуджені до позбавлення волі сплачують комунальні послуги на загальних підставах з власних рахунків. Однак, як зазначено в розділі XXVII Правил: засудженим інвалідам I та II груп харчування, одяг, взуття, білизна і комунально-побутові послуги надаються безоплатно [4].

Проте на практиці справи відбуваються зовсім не так, як здається. Деякі засуджені взагалі не мають можливості

пересуватися без спеціальних медичних та технічних засобів, оскільки в установі виконання покарань відсутні інвалідні коляски, милиці для інвалідів, поручні та пандуси тощо. Тому дана ситуація, яка склалась з утриманням засуджених інвалідів, потребує втручання з боку держави, а саме: Міністерство юстиції України повинно негайно ініціювати заходи щодо поліпшення умов тримання засуджених інвалідів.

Станом на 31 березня 2017 року кількість інвалідів в установах виконання покарань склала 1200 осіб, більша частина з них потребує особливого медичного нагляду. Однак варто звернути увагу на той факт, що через неналежне державне фінансування засуджені інваліди забезпечуються лікарськими засобами лише частково, значну частину ліків, необхідних за станом здоров'я, вони змушені купувати за власні кошти [5]. Але це не відповідає п. 6 правила 2 Резолюції 48/96 Генеральної Асамблеї ООН «Стандартні правила забезпечення рівних можливостей для інвалідів», де зазначається, що держава має забезпечити, щоб інваліди мали доступ до будь-яких видів постійного лікування та отримувати лікарські препарати, що їм можуть знадобитися для підтримки та підвищення рівня їх життєдіяльності [6].

Підсумовуючи вище зазначене та враховуючи новітні підходи доктрини права соціального забезпечення, щодо необхідності систематизації соціального-забезпечувального законодавства, яке необхідно проводити шляхом кодифікації за принципом залежності від організаційно-правової форми соціального забезпечення, акцентуємо увагу на доцільність прийняття Соціального кодексу інвалідів, що відповідатиме принципу чіткості та ясності чинного законодавства при захисті такої особливої категорії суспільства як інваліди. При цьому даний кодифікований акт повинен містити окремий розділ чи главу «Особливості соціального забезпечення засуджених інвалідів», що дозволить покращити фактичну реалізації прав засуджених з урахуванням міжнародних стандартів, а також змінити практику забезпечення потреб засуджених інвалідів.

Список бібліографічних посилань

1. Конституція України : закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // База даних (БД) «Законодавство України» /

Актуальні проблеми адміністративно-правового забезпечення діяльності Національної поліції. Харків, 2017

Верховна Рада (ВР) України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 25.10.2017).

2. Конвенція про права осіб з інвалідністю : від 13.12.2006 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71 (дата звернення: 25.10.2017).

3. Кримінально-виконавчий кодекс України : закон України від 11.07.2003 № 1129-IV // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15> (дата звернення: 25.10.2017).

4. Правила внутрішнього розпорядку установ виконання покарань : затв. наказом М-ва юстиції України від 29.12.2014 № 2186/5 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1656-14> (дата звернення: 25.10.2017).

5. Виноградова С. О. Проблеми утримання засуджених інвалідів у місцях позбавлення волі. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2016. № 1. С. 45–48.

6. Стандартные правила обеспечения равных возможностей для инвалидов : резолюция 48/96 Ген. Ассамблеи ООН от 20.12.1993 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_306 (дата звернення: 25.10.2017).

Одержано 30.10.2017

УДК 371.132:371.125(477)

Аліна Вадимівна ШЕСТАКОВА,

студентка 2 курсу факультету № 6

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Вікторія Іванівна ФИЛИПСЬКА,

кандидат педагогічних наук, старший викладач

кафедри соціально-гуманітарних дисциплін факультету № 6

Харківського національного університету внутрішніх справ

ПРОФЕСІЙНІ ЯКОСТІ МАЙБУТНІХ ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

За умови політичних, соціально-економічних змін в українському суспільстві особлива увага приділяється

© Шестакова А. В., 2017

професійним якостям майбутніх працівників правоохоронних органів. Причин для такого ствердження безліч:

- по-перше, професія працівника ОВС має багато екстремальних чинників та травмуючих факторів;

- по-друге, діяльність поліцейського пов'язана з комунікативною компетенцією, працівник повинен мати певні вміння для ефективного спілкування з громадянами, викликати до себе повагу та позитивне ставлення, оскільки він уособлює собою державу, від якої громадяни очікують захисту;

- по-третє, працівник органів внутрішніх справ повинен орієнтуватися на обрану спеціальність, усвідомлювати свій вибір, не за ради благ, а бути гордим за свою професію;

- по-четверте, негативні явища, з якими стикається працівник у період проходження служби призводять до таких наслідків, як професійна деформація особистості, психологічне вигорання та взагалі розчарування в професії [3, с. 216].

Досліджено, що професійно важливі якості правоохоронця – це комплекс особистісних характеристик, що складається з блоку *професійно-ділових, комунікативних та особистісних якостей*, які є складовими професійної надійності працівника органів внутрішніх справ.

1. Професійно-діловий блок складається з якостей, котрі визначають професійну здатність працівника: наявність професійної освіти, досвід практичної роботи, організаційні здібності, ініціативність, стабільна працездатність тощо. Організаторські здібності виявляються в декількох напрямках їхньої діяльності: а) самоорганізації, що виражається в дисциплінованості, правильному розподілі часу, чіткому виконанні різних обов'язків; б) організації діяльності інших осіб, які здійснюють однорідні або різні функції; в) організації і координації діяльності установ, що виконують правоохоронні обов'язки стосовно ситуації, що виникла [2, с. 53]. Важливими діловими якостями професіонала-правоохоронця є також здатність до самостійних й нестандартних рішень, цілеспрямованість, ініціативність, енергійність [1, с. 26].

Блок комунікативних якостей правоохоронців складається перш за все з тих, що передбачають знання та навички використання в професійній діяльності основ психології міжособистісного спілкування. Враховуючи специфіку

Актуальні проблеми адміністративно-правового забезпечення діяльності Національної поліції. Харків, 2017

правоохоронної діяльності як такої, цей блок якостей набуває особливого значення, оскільки здійснює регулювання відносин та взаємодій як суб'єктно-об'єктного (екзолокального), тобто із законотворчими та соціально дезадаптованими громадянами, так і внутрішньосуб'єктного (ендолокального) характеру, які у формальній та неформальній сферах. Особливе місце в системі комунікативних якостей правоохоронців займають: толерантність, тобто неупереджене ставлення та оцінювання людей, їхніх вчинків, подій, явищ, які часто мають неоднозначний і навіть суперечливий характер; творче мислення, яке необхідне для пошуку нестандартних шляхів встановлення істини й обставин коли інформація про яку-небудь подію відсутня чи обмежена. Таке мислення пов'язане з виявленням доказів, їхнього причинного зв'язку із злочином

2. Особистісні якості. У структурі особистості правоохоронців є такі особистісні риси та якості:

- мотивації професійної діяльності: установки на надання допомоги людині, внутрішньої потреби виконувати професійні обов'язки, сформованість системи ціннісних орієнтацій щодо професійної діяльності та ін.;

- моральних рис – здатності співчувати іншій людині; доброзичливості; чуйності; безкорисливості.

- вольових рис, а саме вимогливості до себе та інших; переконаності у необхідності служіння народу в цілому, а не окремим його прошаркам, дисциплінованість, самовладання [1, с. 26]. Вольові якості особистості виражаються також у готовності переборювати труднощі, вмінні приймати оптимальні рішення в складних ситуаціях, виявляти твердість в обставині, пов'язаній із сильним емоційним, негативним за своїм характером впливом [4].

На нашу думку, становлення майбутнього правоохоронця як висококваліфікованого фахівця можливо лише за умов поєднання набутих фізичних і моральних якостей, чіткого розуміння значення своєї діяльності.

Список бібліографічних посилань

1. Гаркавець Є. І. Професійно важливі якості особистості майбутніх правоохоронців як складові їх професійної надійності. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. 2014. № 1 (60). С. 20–28.

2. Горбачевський В. Спеціалізовані навчальні заклади ВМС України – невід’ємна частина професійної підготовки міліцейських кадрів // Актуальні проблеми професійної підготовки суддів, прокурорів та працівників правоохоронних органів : зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 23 квіт. 2009 р.) / редкол.: Г. П. Серeda (відпов. ред.), М. К. Якимчук, В. М. Куц та ін. Київ : Нац. акад. прокуратури України, 2009. С. 49–54.

3. Кобернік О. Г. Мотиваційна готовність працівника ОВС до виконання професійної діяльності // Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (11–13 трав. 2005 р.). Донецьк : ДЮІ МВС, 2005. С. 216–224.

4. Ковальчишина Н. І. Формування мотивації навчальної діяльності курсантів ВНЗ МВС України як фактор готовності до дій в екстремальних умовах праці. *Проблеми екстремальної та кризової психології*. 2007. Вип. 3, ч. 1. С. 160–168.

Одержано 27.10.2017

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Тези доповідей учасників
науково-практичної конференції
курсантів та студентів

(м. Харків, 12 грудня 2017 р.)

Українською та російською мовами

Відповідальні за випуск: *О. І. Безпалова, П. О. Білоус, А. С. Тяпкін*
Корегування списків бібліографічних посилань: *С. С. Тарасова*
Комп'ютерне верстання: *С. В. Гончарук*
Дизайн обкладинки: *А. С. Тяпкін*

Формат 60x84/16. Ум. друк. арк. 11,43. Обл.-вид. арк. 9,2.
Тираж 100 пр. Зам. № 2017-31.

Видавець і виготовлювач –
Харківський національний університет внутрішніх справ,
просп. Льва Ландау, 27, м. Харків, 61080.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3087 від 22.01.2008.